

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน

Directions for Tourism Development in Lamphun Province

โดย นัฏรแก้ว สิมารักษ์ และคณะ

กันยายน 2549

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน

Directions for Tourism Development in Lumphun Province

คณะผู้วิจัย

สังกัด

1. นัตรแก้ว สิมารักษ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. ชัยมงคล ตระกูลดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. สุนทรา สุกันธา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ชุดโครงการ การพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ด้วยความร่วมมือจากนักทอ้งเทียวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่ได้สละเวลาตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ จากผู้ประกอบการภาคเอกชน และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐ ในจังหวัดลำพูนและเชียงใหม่ ที่เกี่ยวข้องกับการทอ้งเทียว ที่กรุณาสละเวลามาร่วมประชุมระดมความคิดให้ข้อมูลที่มีประโยชน์ตอ้งงานวิจัยชิ้นนี้

ขอขอบคุณ ดร.เพ็ญสุภา สุขคตะ ใจอินทร์ หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหริภุญไชยที่อนุเคราะห์สถานที่จัดประชุม

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่สนับสนุนงบประมาณในการวิจัยครั้งนี้

คณะผู้วิจัย

ฉัตรแก้ว สิมารักษ์

ชัยมงคล ตระกูลดี

สุนทรา สุกันธา

บทสรุปผู้บริหารจากการวิจัยเรื่อง : แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน

ลำานนาหรือภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ประกอบไปด้วยแปดจังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน และแม่ฮ่องสอน ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนเมือง นอกจากนี้ยังมีกลุ่มคนอื่น ๆ ทั้งคนจีน แขก ฝรั่ง ไทยใหญ่ และชาวเขาเผ่าต่าง ๆ อาศัยอยู่ ทำให้ลำานนามีศิลปวัฒนธรรม ขนบประเพณีและวิถีชีวิตที่หลากหลาย มีอากาศเย็นสบายในฤดูหนาว มีธรรมชาติและภูมิประเทศที่งดงามแปลกตา และความเป็นมิตรไมตรีของคนในท้องถิ่น ทำให้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ นิยมมาเที่ยวเป็นจำนวนมาก

นอกจากนั้นในปัจจุบันนี้ยังเป็นบริเวณที่มีความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง มีการติดต่อค้าขายและเดินทางท่องเที่ยวทั้งทางบกและทางน้ำเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคนี้ รวมทั้งการที่เชียงใหม่จะพัฒนาเป็นศูนย์กลางของการขนส่งทางอากาศ สิ่งเหล่านี้ทำให้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดลำานนาเติบโตมากยิ่งขึ้นตามลำดับ

ในจำนวนแปดจังหวัดกลุ่มลำานนา ลำพูนเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่น้อยที่สุด แต่เป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานกว่าหนึ่งพันสามร้อยปี ในชื่อเดิมว่า หริภุญไชย ที่รับอารยธรรมและพุทธศาสนาจากภาคกลางมารุ่งเรืองในเขตภาคเหนือ จังหวัดลำพูนจึงมีทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศาสนามากมาย นอกจากนี้ ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และเป็นแหล่งหัตถกรรมพื้นเมือง มีสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว แต่ถึงแม้ว่าลำพูนจะมีทรัพยากรการท่องเที่ยวครบทั้งสามองค์ประกอบ นักท่องเที่ยวที่มอลำพูนก็ยังมีจำนวนน้อย และมักจะผ่านไปพักค้างคืนที่เชียงใหม่

ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ

1. เพื่อสำรวจและเก็บข้อมูลทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน
2. เพื่อรวบรวมข้อมูลความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน
4. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ได้มีการตั้งคำถามการวิจัยไว้ว่า

1. จังหวัดลำพูนมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทใด และอะไรบ้าง
2. นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมีความพึงพอใจการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนในระดับใด และต้องการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในด้านใดบ้าง
3. จังหวัดลำพูนมีปัญหาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวในประเด็นใดบ้าง และควรมีการพัฒนาอย่างไรบ้าง

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากข้อมูล 2 ลักษณะ คือ

1. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ ผลงานวิจัย เอกสารทางราชการ เอกสารหน่วยงานทางการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชน เว็บไซต์ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีการประมวลและสอบทาน จัดหมวดหมู่อย่างเป็นระบบ

2. ข้อมูลปฐมภูมิ

1) ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสร้างเครื่องมือ แบบสอบถาม (Questionnaires) สำรวจความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย 400 คน ตามแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดลำพูน

2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) ประกอบแบบสัมภาษณ์ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจำนวน 41 คน และการอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) ของเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ การท่องเที่ยว ผู้ประกอบการสินค้าชุมชน หรือ OTOP และ สมาคมการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนจำนวน 53 คน

ผลการวิจัย

ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ของจังหวัดลำพูน มีทั้งทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้นมา มีองค์ประกอบครบทั้ง 3 ประเภท คือ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการการท่องเที่ยว และการเข้าถึง

1. สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว มีทั้งหมด 113 แห่ง ประกอบด้วยสิ่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน และศาสนา ทั้งหมด 54 แห่ง มีวัดวาอารามเก่าแก่มากมายซึ่งมีประวัติยาวนาน สถาปัตยกรรมที่ย้อนหลังไปถึงพุทธศตวรรษที่ 16-17 พิพิธภัณฑ์สถาน อนุสาวรีย์ และอนุสรณ์สถาน แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม 31 แห่ง มีขนบธรรมเนียมที่สืบทอดมาช้านาน วิถีชีวิตชุมชน แหล่งศิลปวัฒนธรรม แหล่งหัตถกรรม / สินค้าพื้นเมือง แหล่งเกษตรกรรม กิจกรรม กีฬา และนันทนาการ ซึ่งมีการจัดเทศกาลงานประเพณีในช่วงฤดูหนาว แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ 28 แห่งจำพวกวนอุทยาน เช่น

อุทยานแห่งชาติแม่ปิงและดอยขุนตาล ถ้ำ น้ำตก อ่างเก็บน้ำ และจุดชมทิวทัศน์ อำเภอจะเป็
อำเภอที่มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมากที่สุด

2. สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการทางการท่องเที่ยว ทั้งปัจจัยหลักทาง
สาธารณูปโภคพื้นฐาน และปัจจัยเสริม ปัจจัยหลักได้แก่ ทางด้านกระแสไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมีแหล่ง
ผลิตจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง และ โรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนแม่งัด จังหวัดเชียงใหม่
สามารถให้บริการครอบคลุมพื้นที่ การประปามีแหล่งผลิตจากบ่อบาดาล และอ่างเก็บน้ำทา
สบเส้า นอกจากนี้มีระบบความปลอดภัย การสื่อสาร การไปรษณีย์ ธนาคารและการให้บริการ
สาธารณสุข สำหรับปัจจัยเสริมทางการท่องเที่ยว ได้แก่ ที่พักแรมที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้
23 แห่ง โดยอยู่ในเขตอำเภอเมือง 11 แห่ง นอกจากนี้ยังมีบ้านพักรับรองการบริการของอุทยาน
แห่งชาติดอยขุนตาล และอุทยานแห่งชาติแม่ปิง การบริการอาหารและเครื่องดื่ม มีร้านอาหาร
ทั้งหมด 69 แห่ง เป็นร้านอาหารไทย 35 ร้าน ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวต่างประเทศได้ในเขต
อำเภอเมือง บริการนำเที่ยว ได้แก่ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวซึ่งเปิดบริการวัน-เวลาราชการ บริษัท
นำเที่ยว 4 แห่ง ชมรมรถเช่า และสามารถเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองทั้งในเขตอำเภอเมืองและ
ต่างอำเภอ สินค้าที่ระลึกประเภทงานหัตถกรรมและของกินหรือสินค้า OTOP ต่างๆ ได้แก่ ผ้าทอ
ยกดอกที่มีชื่อ ของชาวยองที่บ้านศรีเมืองยู บ้านเวียงยอง ในเขตอำเภอเมือง ผ้าฝ้าย ผ้าบาติกจาก
อำเภอป่าซาง ไม้แกะสลักจากไม้จำจา จากบ้านหนองยางโค บ้านเหมืองสัก บ้านแพะหลวง ตำบล
ทางทุ่งหลวง อำเภอแม่ทา หรือโคไฟไม้ผลิตภัณฑ์จากเศษไม้สัก เซรามิก จากแหล่งผลิต เตาชวน
หลง ประเภทของกิน ได้แก่ ลำไยสด ลำไยแห้ง ไวน์ลำไย ไวน์ผลไม้ ไข่อั่ว และกระเทียม

3. การเข้าถึง สภาพการคมนาคมมีความสะดวก สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ทุก
ฤดูกาลทั้งทางรถยนต์ รถโดยสารประจำทาง รถไฟ และเครื่องบินโดยมาลงที่สนามบินเชียงใหม่
และการท่องเที่ยวเข้าถึงยังอำเภอต่างๆ ได้ด้วยตนเอง

ข้อมูลความต้องการ และ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ

ผลการวิจัยเพื่อ รวบรวมข้อมูลความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย
และชาวต่างประเทศว่า มีความพึงพอใจในระดับใด และต้องการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวใน
ด้านใดบ้าง พบว่า

ข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนมากเป็นหญิงและมาจากแต่ละภาค
ของประเทศไทย ส่วนใหญ่มาจากภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ในวัยทำงาน อายุ
ระหว่าง 16 ถึง 35 ปี และเกือบร้อยละ 50 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพ เป็น
พนักงานหรือลูกจ้างมีรายได้ส่วนตัว 5,001 ถึง 10,000 บาท หรือกลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 20,001
บาท และเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนโดยรถส่วนตัว

ข้อมูลการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้จากคนใกล้ชิด เช่น จากเพื่อนและญาติ ส่วนมากเคยท่องเที่ยวมาก่อนมากกว่า 4 ครั้ง และที่ไปประจำคือ วัดพระธาตุหริภุญไชยวรมหาวิหาร โดยมีจุดประสงค์เพื่อ เที่ยววัดและไหว้พระ และที่ประทับใจมากที่สุดคือ ความสงบเงียบของบ้านเมือง ระยะเวลาที่ให้อยู่ในจังหวัดลำพูนตั้งแต่ 1 วันขึ้นไป โดยมากจะพักค้างคืนที่จังหวัดอื่น ถ้าพักที่ลำพูนมักจะพักบ้านญาติหรือบ้านเพื่อน

ข้อมูลนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ส่วนใหญ่เป็นชาย เชื้อชาติอเมริกัน ท่องเที่ยวเป็นครั้งแรก โดยได้ข้อมูลจากหนังสือแนะนำการท่องเที่ยว หรือวารสาร หรือหนังสือพิมพ์ มีจุดประสงค์เพื่อแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ โดยอยู่ไม่ถึงครึ่งวัน และพักค้างคืนที่บ้านเพื่อน

ความต้องการพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความต้องการให้มีการปรับปรุงในเรื่อง การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อต่างๆ เอกสารประกอบการท่องเที่ยว ศูนย์การให้ข้อมูลการท่องเที่ยว การจัดให้มีผู้ทรงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม และสถาปัตยกรรม บรรยายความเป็นมา ณ บริเวณแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้คือ ป้ายบอกเส้นทาง ระบบการจราจรภายในจังหวัด และความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศให้เหตุผลที่เดินทางมาจังหวัดลำพูนเพราะ จังหวัดลำพูนเป็นเมืองเล็กๆ เป็นเมืองเก่า ที่เงียบสงบ สวยงาม มีความเป็นธรรมชาติ มีวัดและสถาปัตยกรรมแบบไทย มีประเพณี วัฒนธรรมที่น่าสนใจ ผู้คนเป็นมิตร มีวิถีชีวิตแบบล้านนา

ความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชาวต่างประเทศ ในด้านการเข้าถึง คือควรมีหนังสือแนะนำการท่องเที่ยวมากกว่าที่มีอยู่ ป้ายแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษ การจัดระบบการคมนาคม มีรถโดยสารประจำทางมากกว่านี้ การจำกัดรถยนต์เข้าในเขตแหล่งท่องเที่ยว จัดเขตสำหรับรถรับจ้าง มีการจัดคิวรถ และเส้นทางเดินรอบๆ เมือง มีความร่มรื่น สามารถเดินชมเมืองได้ ที่พักรวม จากความได้เปรียบของจังหวัดลำพูนในด้านพื้นที่ที่ตั้งเหมาะสมอยู่ระหว่างเชียงใหม่และลำปาง ควรจัดจังหวัดลำพูนเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวด้านที่พักและศูนย์การบริการด้านอาหาร สิ่งปลูกสร้างควรมีรูปแบบของสถาปัตยกรรมในการอนุรักษ์ความเป็นล้านนา ที่สอดคล้องกับบรรยากาศความเป็นเมืองเก่าแก่

สิ่งดึงดูดใจ จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดเล็กๆ ที่เงียบสงบ มีเสน่ห์ มีกลิ่นอายของประวัติศาสตร์ ควรคงสภาพความเป็นเมืองประวัติศาสตร์ไว้ การบูรณะหรือปรับปรุงสิ่งก่อสร้างควรคำนึงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของลำพูน ไม่ควรมีสถานบันเทิงยามราตรี ควรคงสภาพเทศกาล งานประเพณีต่างๆ ในรูปแบบที่เรียบง่าย การละเล่นที่สุภาพ ส่งเสริมการละเล่นดนตรีพื้นบ้านล้านนา และควรสร้างหรือจัดกิจกรรมดึงดูดความสนใจ เช่น การเปิดพิพิธภัณฑ์ หรือ มีศูนย์สาธิตการทำเซรามิก ทำงานหัตถกรรม หรือผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อของจังหวัดลำพูน

สินค้าที่ระลึก ควรจัดให้มีเขตจำหน่ายสินค้า และสร้างบรรยากาศความเป็นล้านนาด้วยการจัดให้มีถนนคนเดินตอนกลางคืนด้วยการจุดเทียนขายของ จะเป็นการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้แก่ชาวบ้านด้วย ควรพัฒนาเรื่องบรรจุภัณฑ์ของสินค้า และสร้างเอกลักษณ์สินค้าจากหัตถกรรมให้แตกต่างจากที่อื่น ไม่ควรอนุญาตให้ขายของภายในวัดอันเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์

สิ่งอำนวยความสะดวก / การบริการ ควรปรับปรุงเรื่องความสะดวก บริเวณถนนหนทาง ที่พัก อาหาร และห้องน้ำตามแหล่งท่องเที่ยว

อาหาร ควรบรรจุข้อมูลด้านร้านอาหารในการแนะนำ การท่องเที่ยว เมนูอาหารควรจัดทำเป็นภาษาอังกฤษด้วย

ข้อมูลข่าวสาร ควรมีการปรับปรุงข้อมูลข่าวสารให้มากขึ้น ทันสมัย ในเรื่องศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว สินค้าที่ระลึก ที่พัก อาหาร แหล่งท่องเที่ยว แผนที่ท่องเที่ยว การท่องเที่ยววิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรม จัดทำเป็นภาษาอังกฤษ และภาษาอื่นๆ เช่น ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน ตามสถานที่ท่องเที่ยว มีผู้บรรยายเป็นผู้ที่มีความรู้ในประวัติศาสตร์ และความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ทำการตลาดการท่องเที่ยวมากขึ้น และส่งเสริมบริษัทนำเที่ยวจังหวัดลำพูน

ความต้องการอื่นๆ คือ ต้องการให้คนในจังหวัดลำพูนคงความเป็นตัวของตัวเอง มีความขี้มั่นใจ และบริเวณรอบนอกสถานที่ท่องเที่ยวไม่ควรจับสัตว์ นำมาขาย โดยเฉพาะหน้าวัด เพราะทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกว่าการหาเงินกับนักท่องเที่ยวมากเกินไป และเป็นการทรมานสัตว์ อาจมีร้านขายหนังสือด้านการท่องเที่ยวแทน จำกัดนักท่องเที่ยวไม่มากเกินไปเพราะจะทำลายบรรยากาศความเงียบสงบ และเป็นธรรมชาติ การระมัดระวังการแต่งกายของหญิงไทย

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ

ผลการวิจัยในการสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ ต่อทรัพยากรทางการท่องเที่ยว พบว่า

นักท่องเที่ยวชาวไทย มากกว่าร้อยละ 50 มีความพึงพอใจต่อทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน โดยภาพรวมมีความพึงพอใจมากเรียงลำดับความพึงพอใจดังนี้คือ คนในท้องถิ่นมีอัตราค่าไม่ตรี การคมนาคม สินค้าที่ระลึก แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก อาหาร / การบริการ ที่พักแรม และการได้รับข้อมูลการท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับน้อยกว่าองค์ประกอบในด้านอื่น

เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว พบว่า

การได้รับข้อมูลการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจในระดับปานกลางต่อการได้รับการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัด

การคมนาคม มีความพึงพอใจมากในด้านความสะดวกในการเดินทางและถนนภายในจังหวัด พึงพอใจปานกลางต่อระบบการจราจรภายในจังหวัด

แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก / การบริการ มีความพึงพอใจในระดับมากในด้านความปลอดภัย ความสะอาด ความน่าสนใจ และที่จอดรถสะดวกและเพียงพอ พึงพอใจปานกลาง ในเรื่องความสะดวกของสุขา สถานที่ท่องเที่ยวมีให้เลือกมากมาย และป้ายบอกทางหรือแผนที่

ที่พักแรม โดยรวมมีความพึงพอใจปานกลาง เรียงลำดับความพึงพอใจดังนี้ คือ ที่พักแรมมีความสะอาด ความปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้ใช้บริการ มีให้เลือกหลายประเภท การให้บริการน่าพอใจ ราคาที่พักแรมจะเป็นองค์ประกอบที่พึงพอใจน้อยกว่าองค์ประกอบอื่นของที่พักแรม

สินค้าที่ระลึก โดยรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก เรียงลำดับความพึงพอใจดังนี้ คือ การแสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น สินค้ามีคุณภาพ มีความหลากหลาย แต่ในเรื่องความเหมาะสมของราคานักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจปานกลาง

อาหาร นักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยแต่ละรายมีความพึงพอใจโดยรวมในระดับมาก แต่ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจปานกลางในด้านความสะดวกของอาหาร ภาชนะ และร้านอาหาร การบริการรสชาติ คุณภาพอาหาร ราคา และความหลากหลายมีความพึงพอใจน้อยกว่าในด้านอื่น

คนท้องถิ่นมีอัธยาศัยไมตรี มีความพึงพอใจต่อความมีอัธยาศัยของคนท้องถิ่นในระดับมาก

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก เรียงลำดับความพึงพอใจจากมากไปหาน้อยดังนี้ อาหาร สิ่งดึงดูดใจ ของที่ระลึก สิ่งอำนวยความสะดวก / การบริการ สาธารณูปโภคพื้นฐาน การเข้าถึง ที่พักแรม สำหรับในด้านข้อมูลข่าวสารเป็นองค์ประกอบที่นักท่องเที่ยวส่วนมากมีความพึงพอใจน้อยกว่าองค์ประกอบอื่น

ปัญหาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนและแนวทางการพัฒนา

การรวบรวมปัญหาการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการสำรวจว่าการจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมีปัญหาในประเด็นใด และควรจัดการเพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาอย่างใด ข้อมูลที่ได้จากการแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวชาวไทย การสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและ จากการจัดทำการระดมความคิดกับผู้ที่เกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยว สรุปได้ดังนี้คือ

1. **การเข้าถึง** ไม่มีป้ายบอกทางหรือข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวที่โดดเด่น /ไม่มีป้ายประชาสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ป้ายที่มีไม่เป็นสากลซึ่งทำให้เกิดปัญหาแก่นักท่องเที่ยวต่างประเทศมาก คู่มือแนะนำการท่องเที่ยวมีจำนวนน้อย การจราจรไม่เป็นระบบ ในเทศกาลท่องเที่ยว มีรถยนต์เข้ามายังสถานที่ท่องเที่ยวมาก เนื่องจากเป็นจังหวัดเล็กๆก่อให้เกิด

อุบัติเหตุได้ง่าย โดยเฉพาะกับผู้ที่ต้องการเดินชมรอบๆเมือง ไม่มีการจัดคิวรถ และจัดเขตรถ ทำให้นักท่องเที่ยวเรียกใช้บริการไม่สะดวก การปิดถนนไม่เป็นเวลา เจ้าหน้าที่ดูแลจราจรน้อย ไม่มีแผนที่ท่องเที่ยวชัดเจนโดยเฉพาะเส้นทาง ทางแยก หรือถนน

แนวทางแก้ไข อาจพิจารณาการส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่ใช้รถสามล้อรับจ้าง รถจักรยาน จัดรายการนำเที่ยวเป็นทางเลือกให้นักท่องเที่ยว

2. **สาธารณูปโภคพื้นฐาน** ถนนภายในตัวเมืองคับแคบ รถยนต์สัญจรได้ค่อนข้างลำบาก ไฟจราจรน้อย โดยเฉพาะไม่มีไฟสัญญาณสำหรับคนเดิน สาธารณูปโภคพื้นฐานไม่ได้มาตรฐาน เช่น ที่จอดรถ ห้องน้ำ ถนน สถานีขนส่ง ไม่มีโทรศัพท์ระหว่างประเทศ

แนวทางแก้ไข มอบหมายให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ

3. **ที่พักแรม** จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดที่มีความเก่าแก่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน แต่มีสิ่งปลูกสร้าง เช่น โรงแรม ที่พัก และอาคารส่วนใหญ่ในรูปแบบตะวันตกที่ทำลายบรรยากาศความเป็นล้านนา ที่พักมีจำนวนน้อย ขาดสิ่งดึงดูดใจในการเข้าพักที่จังหวัดลำพูน

แนวทางแก้ไข กำหนดผังเมือง สิ่งปลูกสร้างควรมีรูปแบบในการอนุรักษ์ความเป็นล้านนา ที่สอดคล้องกับบรรยากาศความเป็นเมืองเก่าแก่ แต่จัดการบริการให้เป็นมาตรฐานสากล ฝึกอบรมพัฒนาพนักงานต้อนรับ

4. **สิ่งดึงดูดใจ** สถานที่ท่องเที่ยวมีจำนวนมากแต่กระจายอยู่ไกล ไม่เป็นหมวดหมู่ ขาดจุดเด่น ขาดการเชื่อมโยงเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งเสื่อมโทรม ขาดการบูรณะ สิ่งก่อสร้างบางอย่างขัดกับความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด เช่น กำแพงเมือง ความเจริญ และการพัฒนาโครงสร้างต่างๆเป็นอุปสรรค และทำลายสถานที่ท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวไม่สะอาด ขาดการเชื่อมโยงระบบการบริหารจัดการแบบบูรณาการทั้งภาครัฐและเอกชน

แนวทางแก้ไข คงรักษาวัฒนธรรม ประเพณีบางอย่างไว้ด้วยความเรียบง่าย สงบ เป็นธรรมชาติ มีความสุภาพเช่นเทศกาลลอยกระทง ส่งเสริมการเล่นดนตรีพื้นบ้าน คงความเป็นเอกลักษณ์ในเรื่องสถาปัตยกรรมล้านนา สร้างสิ่งดึงดูดใจใหม่ๆ เช่น เปิดศูนย์สาธิตการทำเซรามิก งานหัตถกรรม แหล่งท่องเที่ยวตลาดเชิงวัฒนธรรม การแต่งกายพื้นเมือง ดนตรีพื้นเมือง เป็นต้น การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆนอกจากที่วัดพระธาตุหริภุญไชย สร้างทางเลือกใหม่เกิดขึ้น เช่น การท่องเที่ยวทางแม่น้ำปิง นอกจากนี้จัดทำฐานข้อมูล จุดเด่นของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง

5. **สินค้าที่ระลึก** สินค้าที่ระลึกไม่โดดเด่น สะดุดตา ไม่มีความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดลำพูน ขาดการจัดระเบียบการจำหน่ายสินค้า ราคาไม่เหมาะสมกับสินค้า

แนวทางแก้ไข จัดเขตจำหน่ายสินค้า จัดถนนคนเดินสร้างบรรยากาศทางวัฒนธรรมที่มีความเป็นธรรมชาติสมัยโบราณ พัฒนาเรื่องบรรจุภัณฑ์ สร้างความแตกต่างของสินค้า มีความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น คงความเป็นงานหัตถกรรม จำกัดร้านค้ามิให้จำหน่ายภายในวัด

6. สิ่งอำนวยความสะดวก / การบริการ จำนวนห้องน้ำตามสถานที่ท่องเที่ยวไม่เพียงพอ สกปรก ไม่มีป้ายบอกทางชัดเจน

แนวทางแก้ไข จัดสรรรายได้จากการท่องเที่ยวส่วนหนึ่ง สร้างห้องน้ำเพิ่มเติม และมีมาตรฐาน มอบหมายให้มีผู้ดูแล รับผิดชอบ

7. อาหาร ขาดการจัดกลุ่มประเภทอาหาร เมนูอาหารไม่เป็นสากล

แนวทางแก้ไข ปรับปรุงร้านอาหาร การจัดกลุ่ม ชนิดอาหาร และการบริการของพนักงาน จัดทำเมนูภาษาอังกฤษควบคู่ไปด้วย

8. ข้อมูลข่าวสาร ข้อมูลมีน้อยทั้งคู่มือแนะนำการท่องเที่ยวและทางเว็บไซต์ หาก่อนข้างลำบาก ไม่เป็นปัจจุบัน ไม่มีศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวที่ครบวงจร ขาดการประชาสัมพันธ์

แนวทางแก้ไข จัดระบบข้อมูลข่าวสารทางสื่อต่างๆ และเว็บไซต์ที่มีข้อมูลเป็นปัจจุบัน จัดศูนย์กลางการประชาสัมพันธ์ เพิ่มประชาสัมพันธ์มากขึ้น จัดผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมของจังหวัดเป็นผู้บรรยายตามแหล่งท่องเที่ยว

ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน

จากการศึกษาบริบทการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน เป็นการศึกษา วิเคราะห์ถึง องค์ประกอบต่างๆของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในจังหวัดลำพูนทำให้ทราบถึง จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Treats) การจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths)

1. เป็นเมืองเก่าแก่ ที่มีประวัติยาวนานกว่า 1,300 ปี มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ วัด ศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์สถาน อนุสาวรีย์ จำนวน 54 แห่ง เป็นสถาปัตยกรรมที่ย้อนหลังไปถึงพุทธศตวรรษที่ 16-17 และร่องรอยของการอยู่อาศัยก่อนการสร้างเมืองหริภุญไชยอย่างน้อย 1,000 ปีขึ้นไป ที่น่าศึกษา ยังคงรูปร่างสามารถสืบเสาะ สืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ได้
2. มีแหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดี วัดวาอารามต่างๆ มากมายที่ไม่ได้รับการพัฒนา หรือบูรณะขุดแต่ง หรือดัดศักยภาพให้กลับมา เช่น วัด 459 วัด ซึ่งสามารถบูรณะกลับมาเป็นแหล่งที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และนำมาเป็นจุดขายทางการท่องเที่ยวต่อไปได้
3. มีทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติมากมาย ประเภทถ้ำ อุทยานแห่งชาติ น้ำตก อ่างเก็บน้ำ จุดชมทิวทัศน์ จำนวน 28 แห่งซึ่งเป็นความได้เปรียบของภูมิประเทศ ที่เป็นที่ราบหุบเขา มีภูเขาขุนตาลที่สูงที่สุดในจังหวัด

4. ประชากรท้องถิ่น มีหลากหลายชนชาติ ทั้งคนเมือง คนยอง และชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง ที่อาศัยตามจุดต่างๆของอำเภอลี่ อำเภอทา อำเภอบ้านโฮ่ง และกิ่งอำเภอทุ่งหัวช้าง ทำให้มีหัตถกรรม สินค้าพื้นเมือง วัฒนธรรม ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่แตกต่างกันไปควรค่าแก่การศึกษาวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น
5. ภูมิอากาศ ที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวได้ตลอดปี ในช่วงฤดูร้อนซึ่งมีอากาศร้อนถึงร้อนจัด เหมาะกับช่วงการจัดงานประเพณี เทศกาลสงกรานต์ ฤดูฝน ซึ่งเป็นช่วงที่ผลไม้ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดลำพูนคือลำไยออกผล ฤดูหนาวอากาศจะเย็นเหมาะกับการท่องเที่ยวงานประเพณี กิจกรรมประจำปีของจังหวัด และยังสามารถท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โบราณสถานได้ตลอดทั้งปี
6. ประชาชนในท้องถิ่นมีน้ำใจ มีอัธยาศัย เป็นที่ประทับใจแก่ผู้พบเห็น
มีสิ่งอำนวยความสะดวก / การบริการ นักท่องเที่ยวด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ความปลอดภัย แหล่งท่องเที่ยวมีถนนซึ่งรถยนต์สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก

จุดอ่อน (Weaknesses)

1. ระบบการจัดการการท่องเที่ยวขาดการเชื่อมโยง และดำเนินการสอดคล้องระหว่างภาครัฐและเอกชน และการจัดการแบบบูรณาการ
2. ด้านข้อมูลการท่องเที่ยว ขาดการสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยวอย่างจริงจัง และเชิงลึก
3. ไม่มีการสร้างความรู้ ทักษะ และ การเข้าใจการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน
4. มีแนวคิดการจัดการการท่องเที่ยว แต่ขาดเจ้าภาพที่ลงมือปฏิบัติ
5. ไม่มีการจัดระบบการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว
6. ไม่มีการทำการตลาดการท่องเที่ยวเชิงรุก และเป็นรูปธรรม ทั้งๆที่มีความพร้อมในด้านแหล่งท่องเที่ยว ความมีเสน่ห์ ดึงดูดใจของสภาพบ้านเมือง
7. ขาดการประชาสัมพันธ์ไม่มีประสิทธิภาพทั้งภาครัฐและเอกชน
8. การจัดเทศกาลงานประเพณีของจังหวัด เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวมีการกระจุกตัวเฉพาะในเขตอำเภอเมืองมากที่สุด 11 งานจากจำนวนงานทั้งหมด 21 งานในรอบ 1 ปี
9. ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนยังขาดความเข้มแข็งในด้านการจัดการ มีจำนวนนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวจำนวนน้อย นับเป็นลำดับที่ 7 ของ 8 จังหวัดกลุ่มล้านนาหรือร้อยละ 4.63 และ 5.48 ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในเขตจังหวัดภาคเหนือกลุ่มล้านนา

โอกาส (Opportunities)

1. หน่วยงานราชการ มีนโยบาย แผนงาน และให้การสนับสนุนแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน โดยกำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัด

2. หน่วยงานด้านการศึกษาเล็งเห็นความสำคัญในการเสนอแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดลำพูน
3. หน่วยงานราชการ เอกชน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนร่วมระดมความคิด ในการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน
4. สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง 8 จังหวัดกลุ่มล้านนา
5. กรมศิลปากร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติหริภุญไชย ได้มีการเสนอให้จังหวัดลำพูนเป็นเมือง มรดกโลก จากการประเมินศักยภาพของจังหวัดลำพูนว่ามีความโดดเด่นและมีความเป็นไปได้ของ การนำเสนอให้จังหวัดลำพูนเป็นมรดกโลกใน 3 ด้าน คือ เป็นอู่อารยธรรมแห่งอุษาทวีป เป็นชุม ทางวัฒนธรรมล้านนา ล้านช้าง และสิบสองปันนา และเป็นแอ่งอารยธรรมชาติอันมหัศจรรย์

อุปสรรค (Treats)

1. ศิลปวัฒนธรรมบางอย่างกำลังจะเลือนหาย เนื่องจากขาดการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม เช่น การทอผ้าพื้นเมือง
2. ชุมชนขาดความเข้าใจและ การสร้างความเข้มแข็งในเรื่องการบริหารจัดการการท่องเที่ยว อย่างแท้จริง เล็งเห็นผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากกว่าผลกระทบต่อท้องถิ่น
3. ผู้ดูแล รับผิดชอบ ขาดความเข้าใจการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก / การบริการและสิ่ง ดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวอันเป็นผลดีต่อการพัฒนา และส่งผลประโยชน์ต่อทางการท่องเที่ยว เช่น ข้อมูลทางการท่องเที่ยว ระบบจราจร ความสะอาดบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ความชัดเจนของการ จัดทำผังเมือง
4. ขาดบุคลากร และงบประมาณในการพัฒนา บุรณะ ซ่อมแซมแหล่งท่องเที่ยว
5. การกระจายรายได้ในด้านการท่องเที่ยวไม่ทั่วถึง
6. จังหวัดใกล้เคียงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวซึ่งเป็นถิ่นนิยมของนักท่องเที่ยวมาก เช่น จังหวัด เชียงใหม่และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะพักที่จังหวัดเชียงใหม่

จากการวิจัยยังพบอีกว่า การประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ของทรัพยากรทางการ ท่องเที่ยว จะช่วยในการวางแผนการวางยุทธศาสตร์ทางการท่องเที่ยว ในเชิงการปฏิบัติการ (Technical or Operation Decision) คือการตัดสินใจในการพัฒนา การซ่อมแซม บุรณะ แหล่ง ท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรม การสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวแต่ละ ประเภทเป็นหลักฐาน การซ่อมแซม ขยายเส้นทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

การวางยุทธศาสตร์ด้านการบริหารทางการท่องเที่ยว (Administrative Decision) คือ การบริหาร จัดการด้านบุคลากรการท่องเที่ยว การฝึกอบรม ด้งาน การสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยว ปลูกฝังความรู้สึกรัก ห่วงแหน ตระหนักถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมโบราณให้คง อยู่ ยกระดับของชุมชนท้องถิ่น หรือองค์กรปกครองท้องถิ่นที่มีศักยภาพในการจัดการแนวทางการ

พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของตน การจัดทำงบประมาณในการบำรุงรักษา ซ่อมแซม บูรณะ การขุดค้น โบราณสถาน โบราณวัตถุ และงบประมาณการประชาสัมพันธ์

การวางยุทธศาสตร์การตัดสินใจ (Strategic Decision) คือ การทำการตลาดเชิงรุกทางการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน การปรับปรุงฐานข้อมูล ข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว การเชื่อมโยงการพัฒนา ส่งเสริม การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆภายในจังหวัด และเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในจังหวัดภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัดกลุ่มล้านนา

ความต้องการ และ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ

จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เป็นหญิง อยู่ในวัยทำงาน มาจากภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีความคุ้นเคยต่อการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนมาท่องเที่ยวเพื่อเที่ยววัดและไหว้พระ ต่างจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นชาย ชาวอเมริกัน มาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกเพื่อแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ

โดยภาพรวมนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ มีความพึงพอใจต่อทรัพยากรทางการท่องเที่ยวระดับมาก แต่ความพึงพอใจในด้านการรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว มีความพึงพอใจน้อยกว่าองค์ประกอบอื่นของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และต้องการให้มีการปรับปรุงในเรื่องข้อมูลข่าวสาร มีศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว เอกสารการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ ทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์และเว็บไซต์ โดยเพิ่มรายละเอียดของเนื้อหา การปรับปรุงทันสมัย เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวตัดสินใจมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนด้วยเหตุผลต่างกันผู้ที่เคยมาท่องเที่ยวจะแสวงหาความสงบทางใจ ด้วยความศรัทธาและความเชื่อ แต่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเป็นการมาครั้งแรกเพื่อหาประสบการณ์ ทั้งสองต่างได้รับข้อมูลจากแหล่งต่างๆ จากคนรู้จักและเอกสาร และรู้สึกว่าคุณภาพข้อมูลข่าวสารที่ได้รับน้อยมาก ไม่ก่อให้เกิดความพึงพอใจมากนัก หมายความว่า การรับรู้ ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนเกี่ยวกับทรัพยากรทางการท่องเที่ยวไม่ได้แตกต่างจากที่รับรู้มาก่อน ซึ่งก่อเกิดทัศนคติจากการตัดสินใจที่ได้มาพบเห็นแหล่งท่องเที่ยวได้ทั้งทางบวกและลบ ทั้งนี้ย่อมขึ้นกับองค์ประกอบในด้านอื่นด้วย ถ้าก่อเกิดทัศนคติทางลบก็กล่าวว่าเป็นผลเสียต่อการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนเพราะ จะกลายเป็นอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอกของผู้คนที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวต่อไปได้

ปัญหาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน

ผลการวิจัยพบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนขาดการจัดการที่มีความเข้มแข็ง มีจำนวนนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวจำนวนน้อย นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะพักที่อื่น นักท่องเที่ยวต่างประเทศจะท่องเที่ยวประมาณครึ่งวัน และพบว่าผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่มีการวางแผนรองรับนักท่องเที่ยว ในเรื่อง การเข้าถึง คือ ป้ายบอกทาง คู่มือการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ ระบบการจราจร โครงสร้างพื้นฐานในด้านไฟฟ้าจราจร สิ่งอำนวยความสะดวกในด้านสาธารณูปโภคไม่ได้มาตรฐาน ไม่มีการลงทุนในเรื่องการจัดที่พัก สินค้าที่ระลึกขาดการพัฒนาด้านบรรจุภัณฑ์ ไม่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น การบริการด้านอาหารไม่เป็นสากลในเรื่องเมนู และการให้บริการ สิ่งดึงดูดใจในเรื่องสถานที่ท่องเที่ยวเสื่อมโทรม ความเจริญและการพัฒนาตามแบบตะวันตกที่ทำลายบรรยากาศทางการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ

ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา เป็นข้อเสนอที่ได้จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ แสดงความต้องการและปัญหาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนของนักท่องเที่ยว และได้จากการวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) จากการถกเถียงแสดงความคิดเห็น ระดมความคิด ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยว และการวิเคราะห์ SWOT Analysis ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน เพื่อสรุปแนวทางการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนดังนี้

1. การใช้นโยบายเชิงรุกในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน

การใช้นโยบายเชิงรุกจากการนำข้อมูลการวิเคราะห์ SWOT Analysis โดยใช้จุดแข็งและโอกาสที่มีอยู่ของจังหวัดลำพูน เพื่อพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพให้โดดเด่นเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีหรือศาสนา ดังนี้

1.1 วางตำแหน่งทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน (Tourism Positioning) ที่การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศาสนา สร้างจุดขายด้านการท่องเที่ยว (Competitive Differentiation) ที่แตกต่างจากจังหวัดเชียงใหม่ โดยอาศัยความได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์ที่เป็นจังหวัดเล็กๆ สะดวกต่อการจัดวางผังเมือง สร้างบรรยากาศโดยรอบจัดโครงสร้างต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นมาใหม่ในรูปแบบสถาปัตยกรรมล้านนา ให้สอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งสร้างวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตแบบล้านนา เช่น การแต่งกาย การพูด มารยาทการบริการแบบล้านนา ซึ่งจังหวัดลำพูนสะดวกในการปรับปรุง การจัดระเบียบมากกว่าจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของความเป็นล้านนาไปแล้ว จังหวัดลำพูนจึงควรมุ่งเน้น

กลุ่มนักท่องเที่ยวในตลาดเฉพาะ (Niche Market) ในด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชน

1.2 จากการที่นักท่องเที่ยวที่มาลำพูนส่วนใหญ่พักแรมที่เชียงใหม่ เพราะที่เชียงใหม่มีที่พักหลายระดับ มีขนาดใหญ่ และมาตรฐานสากล ลำพูนไม่จำเป็นจะต้องแข่งขันกับเชียงใหม่ แต่ควรฉีกแนวการสร้างที่พักแรมที่แตกต่างจากเชียงใหม่ เช่น สร้างโรงแรมขนาดเล็ก แต่มีคุณภาพในระดับสากล ประเภท Boutique Hotel ที่มีการตกแต่งแบบพื้นบ้านล้านนาที่เป็นเอกลักษณ์ของลำพูน และเน้นการบริการที่ดี ก็น่าจะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาพักที่ลำพูนมากขึ้น นอกจากนี้อาจจะสนับสนุนให้คนในชุมชนสร้างที่พักแรมแบบ Home Stay ซึ่งถึงแม้ว่าจะไม่สอดคล้องกับอุปนิสัยและวัฒนธรรมของคนลำพูนนัก ก็อาจจะสร้างความเข้าใจโดยการให้ความรู้และข้อเสนอแนะแก่คนท้องถิ่นก่อน ถ้ายอมรับได้ก็จะสร้างให้เป็นอีกทางเลือกต่อไป

1.3 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ที่มีหลายหน่วยงานร่วมรับผิดชอบ การบริหารจัดการควรมีความเป็นเอกภาพ มีการทำงานที่สอดคล้องประสาน สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัด การจัดการโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค สาธารณูปการเป็นความรับผิดชอบของหน่วยราชการที่ต้องจัดงบประมาณในการซ่อมแซม ทุนบำรุง หรือขยาย เพื่อรองรับการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว กำหนดเจ้าภาพหรือผู้รับผิดชอบเรื่องการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรม

1.4 สืบค้น รวบรวมฐานข้อมูล เกี่ยวกับทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนอย่างถูกต้องและเป็นระบบ ด้วยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และปราชญ์ชาวบ้าน และนำข้อมูลมาผูกโยงเป็นเรื่องราว เพื่อนำไปใช้ในการนำชม และใช้ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของลำพูนเป็นการเร่งด่วน

1.5 ปรับปรุง แก้ไข ซ่อมแซม บูรณะแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรม ขุดค้น รวบรวมแหล่งท่องเที่ยวใหม่หรือแหล่งโบราณคดีที่ปล่อยรกร้างหรือขาดการบูรณะ เพื่อนำมาเก็บรวบรวม บันทึก สร้างฐานข้อมูลทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีในเชิงลึกให้เป็นหลักฐานในการเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้คนปัจจุบันและอนาคตได้ตระหนักถึงประวัติศาสตร์การสร้างเมืองของบรรพบุรุษ เกิดความรู้สึกรักชาติ รักท้องถิ่นและความหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรมตามมา

1.6 การรักษา คงรูปแบบ ถ่ายทอดวัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบล้านนาโดยบรรจุอยู่ในหลักสูตรการเรียน การสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา การถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมตั้งแต่บรรพบุรุษให้คงอยู่ และยั่งยืน การบันทึกและเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.7 สถานศึกษาควรสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ผู้เรื่องราวประวัติความเป็นมาของการก่อตั้งเมืองลำพูน กับการดำเนินชีวิต การย้ายถิ่นฐานของกลุ่มชนต่างๆ (Stories to tell) และถ่ายทอดกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในท้องถิ่น มัคคุเทศก์ท้องถิ่น และบรรจุใน

หลักสูตรการเรียนการสอน และเผยแพร่ข้อมูลต่างๆแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน นักท่องเที่ยวเองก็ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่ไปเยือนเป็นการเพิ่มคุณค่าของประสบการณ์ที่ได้รับ

2. การใช้นโยบายปรับปรุง จากการนำข้อมูลการวิเคราะห์ SWOT Analysis โดยใช้โอกาส และเพื่อแก้ไขจุดอ่อนที่มีอยู่ในการวางทิศทาง และการวางแผนอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

2.1 สนับสนุนการวางทิศทาง และการวางแผนงานในการอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวสอดคล้องกับ แผนการพัฒนาจังหวัดลำพูน และแผนการสนับสนุนจากภาคการศึกษา โดยมีการประสานการทำงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา องค์กรอิสระ และประชาชนในท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทางการท่องเที่ยว โดย

2.1.1 ระดับนโยบาย สมาชิกผู้มีส่วนร่วมรับทราบนโยบายของการท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัด แผนแม่บท และมาตรฐานในการวัดคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว

2.1.2 ระดับแผน แนะนำ แนะนำ ฝึกอบรม ให้ชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยวมีส่วนร่วม รับรู้ สร้างความเข้าใจ ให้ชัดเจนทุกระดับแผนการท่องเที่ยว

2.1.3 ระดับปฏิบัติการ ฝึกอบรมชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยวศึกษาแผนปฏิบัติงาน แนวทาง วิธีปฏิบัติให้เข้าใจทุกขั้นตอนว่า จะดำเนินการพัฒนาอะไร ปัญหาการพัฒนาการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง จะดำเนินการพัฒนาอย่างไร จัดลำดับความสำคัญ และขั้นตอนการพัฒนา จัดสรรงบประมาณ ผู้รับผิดชอบ

2.1.4 ติดตาม ประเมินผล แก้ไข ปรับปรุง

2.2 การทำการตลาดเชิงรุก สร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน เป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมล้านนา โดย

2.2.1 ปรับภาพลักษณ์ในปัจจุบันของจังหวัดลำพูน จากนิคมอุตสาหกรรมมาเป็นภาพลักษณ์ของเมืองประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หรืออย่างน้อยก็ให้เท่าเทียมกัน เพื่อให้คนลำพูนจะได้มีรายได้ทั้งทางด้านอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ซึ่งมีศักยภาพสูงอยู่แล้ว

2.2.2 เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดเข้าด้วยกันด้วยเรื่องราว ทั้งชุมชน ประวัติศาสตร์ และธรรมชาติ เป็นการสร้างทางเลือกใหม่ให้มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย และเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวกับจังหวัดในกลุ่มล้านนาด้วย

2.2.3 ตรวจสอบข้อมูล ข่าวสาร สร้างระบบข้อมูล ข่าวสารทั้งสิ่งพิมพ์และเว็บไซต์ ที่เป็นสากล มีรายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก /การบริการที่เป็นปัจจุบันโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีส่วนทำให้นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลมากขึ้น เร็วขึ้น โสตทัศนูปกรณ์ต่างๆที่

นำมาใช้ต้องเต็มไปด้วยความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างจินตนาการให้นักท่องเที่ยว และพยายามดึงคุณค่าที่ซ่อนอยู่ภายในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆออกมาให้ได้

2.2.4 ส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวให้เอื้อกันระหว่างเครือข่ายให้เหมาะสมกับฤดูกาล

2.3 ปรับปรุงทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมาใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืนให้มีความคุ้มค่าด้านจิตใจ และด้านเศรษฐกิจ โดย

2.3.1 ส่งเสริมการนำวิถีชีวิตของชุมชนที่เป็นจุดเด่น มาเป็นจุดขายในการท่องเที่ยว

2.3.2 ร่วมกับสำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ ในการจัดงานมหกรรมวัฒนธรรมพื้นบ้านชาวจังหวัดลำพูน

2.3.3 สนับสนุนหน่วยงานเจ้าของพื้นที่เป็นผู้ดูแล รับผิดชอบและควบคุม จัดระเบียบผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด

2.3.4 ส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาฝีมือแรงงาน งานหัตถกรรม การสงวน รักษาการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเข้าใจในเรื่องทางการตลาด การเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันโดยเฉพาะเรื่องการท่องเที่ยว

2.4 ปรับปรุงศักยภาพของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ พัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยว โดยการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวในภาคต่างๆ เพื่อยกระดับแหล่งท่องเที่ยวให้มีขีดความสามารถในการที่ท้องถิ่นสามารถพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง โดยมีชุมชนทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรอิสระ ภาคการศึกษามีส่วนร่วมในการดูแล และการจัดการด้วยตนเอง โดย

1) การฝึกอบรมชุมชนที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องการท่องเที่ยวอย่างถูกต้อง ปลูกฝังให้เห็นคุณค่า เกิดความรักความหวงแหนในศิลป วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมของท้องถิ่น ควรสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการกิจร่วมกัน บูรณาการความเป็นเจ้าของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวร่วมกัน ในการวางแผน จัดกิจกรรม อนุรักษ์ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างครบวงจร

2) มีการจัดอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นในเรื่องสถานที่ท่องเที่ยว ประวัติความเป็นมา ความรู้ทั่วไป ความรู้เฉพาะ และภาษาต่างประเทศจนสามารถผูกเรื่องราวต่างๆทางประวัติศาสตร์ และมีความสามารถในการถ่ายทอดแก่ผู้ที่สนใจหรือนักท่องเที่ยวได้อย่างดี

3) ฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น พนักงานในร้านอาหาร พนักงานต้อนรับในโรงแรม พนักงานติดต่อประสานงานให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ฯลฯ โดยเน้นการให้การบริการที่มีมาตรฐาน สากล และเชื่อถือได้ ผู้ให้บริการผ่านการฝึกฝน อบรม ความรู้ ภาษา มารยาท การบริการที่ให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยว

4) ประเมินการให้บริการ ค้นหาความต้องการ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและเน้นการให้บริการที่มีนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ

2.5 สร้างจิตสำนึกของประชาชนในพื้นที่ให้บำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวอย่างถูกวิธี

2.6 การจัดทำระบบมาตรฐานในการวัดคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล แนะนำอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

3. การใช้นโยบายคงสภาพ เป็นการนำจุดแข็งและเพื่อลดอุปสรรคทางการท่องเที่ยว

3.1 การรักษา คงรูปแบบ วิถีชีวิตแบบล้านนาโดยบรรจุอยู่ในหลักสูตรการเรียน การสอน ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา การถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมตั้งแต่บรรพบุรุษให้คงอยู่ และยั่งยืน การบันทึกและเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.2 ร่วมกับสถาบันการศึกษาจัดกิจกรรมการศึกษา สนับสนุนงานด้านการอนุรักษ์ เช่น อบรมอาสาสมัครชุดค้นทางโบราณคดี เผยแพร่ข่าวสารและกิจกรรมการอนุรักษ์ การสนับสนุนทุนการศึกษา การวิจัย

3.3 ส่งเสริมการแข่งขันการประกวดทักษะฝีมืองานหัตถกรรมในชุมชน ระหว่างชุมชน หรือระหว่างเครือข่าย

3.4 จัดผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญจากหน่วยงานการศึกษาหรือสถาบัน ฝึกอบรม พัฒนาฝีมือแรงงานในชุมชนถ่ายทอดงานศิลปหัตถกรรมแก่คนรุ่นใหม่โดยการสร้างแรงจูงใจ สร้างบรรยากาศ สิ่งเรามีพิพัตถ์ของชุมชนในการสะสมของดีของท้องถิ่น

3.5 รักษาระดับนักท่องเที่ยวให้พอเหมาะกับแหล่งท่องเที่ยว โดย

3.5.1 ทำวิจัยหรือแผนปฏิบัติงานภาคสนาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและสำรวจภาคสนาม การวิเคราะห์ศึกษาข้อมูลที่ได้มา การกำหนดปัญหา ข้อได้เปรียบ เสียเปรียบด้านการท่องเที่ยว การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายและวิธีการพัฒนาการท่องเที่ยวและกำหนดแผนงานหรือโครงการ โดยจัดเรียงลำดับความสำคัญ ความจำเป็นเร่งด่วนของแผนงานหรือโครงการในระยะสั้น ระยะยาว

3.5.2 ป้อนข้อมูลที่ถูกต้อง ทันสมัย ตามสื่อต่างๆ ติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

3.5.3 ควบคุมจริยธรรมของผู้ประกอบการท่องเที่ยวหรือ ผู้มีอิทธิพลให้อยู่ในกฎระเบียบ

4. นโยบายการตัดทอนและทบทวน อันเกิดจากอุปสรรคและจุดอ่อนทางการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน

4.1 ทบทวนการจัดโซนการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การจัดคิวรถ สถานที่จอดรถ การประกอบการค้าในแหล่งท่องเที่ยว

4.2 เร่ร้ดจ้ดว้างผ้งเมื่องท้้งภายใน และภายนอกสถานที่ท้องเท้ียวให้เก้ดความชัดเจนน ป้องกั้นการรูก้ล้าในทางการค้า และการใช้พื้นที่ประกอบธุรกิจ

4.3 ทบทวนกฎระเบียบ ข้อบ้งคับ ที่เป้็นอุปสรรคต่อการพัฒนาท้องเท้ียว โดยเฉพาะการออก เอกสารท้บซ้อนพื้นที่โบราณสถาน จ้ดระบบจรรยาให้เป้็นมาตรฐานในการเอื้ออ้ำนวยความสะดวก ต่อประชาชน และนักท้องเท้ียวในการเดินทางเข้าถ้ถึงแหล่งท้องเท้ียว

4.4 มาตรการส่งเสริมจากภาครัฐ ท้้งมาตรการการป้องกั้นการร้ื้อ ถอน ทำลาย เปลี่ยนแปลง มาตรการการส่งเสริมสนับสนุนให้เก้ดการอนุรักษ์ กฎหมายผ้งเมือง กฎหมายห้ามร้ื้อถอน เปลี่ยนแปลง ต่อเติม ฯลฯ

4.5 จ้ดงบประมาณการอนุรักษ์ การจัดซื้อ ซ้่อมแซม การพัฒนาโบราณสถานและอาคาร บ้านเรือนที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG4800034

ชื่อโครงการ : แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน

ชื่อนักวิจัย : ฉัตรแก้ว สิมารักษ์, ชัยมงคล ตระกูลดี, สุนทรา สุกันธา
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

E-mail Address: chatkaew2000@yahoo.com

ระยะเวลาโครงการ : 1 กรกฎาคม 2548 – 30 มิถุนายน 2549

ลำพูนเป็นเมืองเล็กๆ ที่สงบเงียบ มีองค์ประกอบของการท่องเที่ยวครบทั้ง 3 ประเภท คือ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการ และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว แต่สภาพการท่องเที่ยวของลำพูนในปัจจุบัน ยังมีนักท่องเที่ยวจำนวนน้อย และเป็นเพียงเมืองผ่านของนักท่องเที่ยว ทั้งที่ผลจากการวิจัยพบว่า ลำพูนมีจุดแข็งในด้านของการเป็นเมืองเก่าแก่ มีอารยธรรมที่สืบทอดกันมานานถึง 1,300 กว่าปี มีแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยเฉพาะทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัดวาอาราม อาคารบ้านเรือนที่มีคุณค่าทางศิลปะ และสถาปัตยกรรม คนในท้องถิ่นมีหลากหลายชนชาติ ทำให้มีศิลปวัฒนธรรมที่แตกต่าง มีภูมิอากาศที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี อย่างไรก็ตามลำพูนยังขาดสิ่งต่างๆ อยู่หลายอย่าง ได้แก่ ระบบเชื่อมโยงในการจัดการด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ การสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยว การสร้างความรู้ ทักษะคน และการเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน เจ้าภาพที่ลงมือปฏิบัติ การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ การตลาดการท่องเที่ยวเชิงรุก และการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ

สรุป ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนคือ ให้จังหวัดลำพูนเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศาสนา สร้างจุดขายทางการท่องเที่ยวที่แตกต่างจากจังหวัดเชียงใหม่ สืบค้นรวบรวมฐานข้อมูลทางการท่องเที่ยวอย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบันเพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัด ปรับภาพลักษณ์จากนิคมอุตสาหกรรม ให้เป็นเมืองประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พัฒนานุเคราะห์ทางการท่องเที่ยวในภาคต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทบทวนเรื่องการจัดโซน กฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทางการท่องเที่ยว รวมทั้งการจัดงบประมาณในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความรักความหวงแหนในศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ทั้งยังเป็นจุดขายทางการท่องเที่ยวอีกด้วย

คำหลัก : แนวทางการพัฒนา, การท่องเที่ยว, จังหวัดลำพูน

Abstract

Project Code: RDG 480034

Project Title: Direction for Tourism Development in Lamphun Province

Research Team: Chatkaew Simaraks, Chaimongkon Tragoondee, Sunthara Sukantha

Chiang Mai University

E-mail Address: chatkaew2000@yahoo.com

Project Duration: July 1, 2004 – June 30, 2006

Lamphun is a small, peaceful town with all three components of tourism, namely tourist attractiveness, facilities, services and access to the tourist places. However, at present Lamphun has had only a small number of tourists. Tourists merely pass through the town for the most part, although research results show that Lamphun has a few strong points in being an ancient city as much as 1,300 years old and some natural and man-made tourist attractions, particularly those related to history, archeology, Buddhist temples and interesting artifacts and architecture. The local people consist of many ethnic groups resulting in a diversity of art and culture. The climate is good for visitors all year round. However, there are a few things that the province lacks such as a linking system for integrated tourism, information search related to the history of the tourist attractions, knowledge and attitude building as well as a clear understanding about tourism, including a host to take action in a systematic linkage of the tourism attractions and pro-active tourism marketing together with efficient publicity.

In conclusion, the recommendations for tourism development in the province are to make it a historical and cultural tourist town with all kinds of historical places and objects as well as religion to boost the tourism selling points different from those of Chiang Mai. There should be a correct tourism database that is up-to-date to be used for publicizing the province's tourism. The image of Lamphun should be adjusted from being an industrial estate to that of being a hub of history, art and culture and sustainable tourism. Tourism related personnel should be trained and revision needs to be made in zoning. Regulations and rules that will enhance tourism need to be made while funds need to be allocated in preserving the cultural heritage and creating love and pride for the local art and culture. All of these will greatly add to selling points for tourism in the area.

Key words: Direction for Tourism, Development, Lamphun Province

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ข
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
สารบัญ	
สารบัญตาราง	
สารบัญภาพ	

บทที่

1	บทนำ	1
1.1	ความเป็นมาของโครงการ	1
1.2	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3	คำถามการวิจัย	4
1.4	ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.5	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ	4
1.6	แนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	5
1.7	ขอบเขตของการวิจัย	5
1.8	นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย	6
1.9	กรอบแนวความคิด	7
2	แนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1	แนวคิดเกี่ยวกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน	8
2.2	แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว	13
2.3	แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	17
2.4	แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม	20

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	2.5 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	21
	2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน	29
	2.7 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว	34
	2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
3	ระเบียบวิธีวิจัย	40
	3.1 แหล่งข้อมูลและลักษณะข้อมูล	41
	3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	41
	3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	42
	3.4 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	44
	3.5 แผนงานของโครงการวิจัย	45
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
	4.1 ทรรศนะทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน	46
	4.2 การสำรวจข้อมูลความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ	78
	4.3 การศึกษาสภาพปัญหาการท่องเที่ยว	102
	4.4 แนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	114
5	สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	125
	5.1 สรุปขั้นตอนของการวิจัย	125
	5.2 สรุปผลการวิจัย	127
	5.3 อภิปรายผลการวิจัย	134
	5.4 ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน	141

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	146
ภาคผนวก	152
ภาคผนวก ก แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน	153
ภาคผนวก ข เทศกาล งานประเพณี	194
ภาคผนวก ค ที่พัก อาหาร	199
ภาคผนวก ง การระดมความคิด ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยว	205
ภาคผนวก จ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์	214

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1.1 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวของ 8 จังหวัดกลุ่มล้านนา	3
2.1 แสดงยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน	10
3.1 แสดงการประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถาม	43
3.2 แสดงการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย	43
3.3 แสดงการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ	44
3.4 แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสำรวจความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน	44
3.5 แสดงแผนงานของโครงการวิจัย	45
4.1 แสดงหมายเลขโทรศัพท์ของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน	51
4.2 แสดงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนจำแนกตามสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวในแต่ละอำเภอ	54
4.3 แสดงรายชื่อประเภทแหล่งท่องเที่ยวจำแนกตามสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวแต่ละอำเภอ	55
4.4 แสดงปฏิทินการจัดงานประเพณีและเทศกาลสำคัญประจำปีของจังหวัดลำพูน	59
4.5 แสดงโรงแรมและที่พักในจังหวัดลำพูน จำแนกตามพื้นที่แต่ละอำเภอและประเภท	66
4.6 แสดงร้านอาหารในจังหวัดลำพูน จำแนกตามพื้นที่ในแต่ละอำเภอและประเภทของร้านอาหาร	67
4.7 แสดงสถาบันการเงินแต่ละสาขา	73
4.8 แสดงข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยวด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิลำเนา	79
4.9 แสดงวิธีการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน	81
4.10 แสดงแหล่งการรับรู้ข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน	82

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
4.11 แสดงจุดประสงค์ของการมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน	83
4.12 แสดงจำนวนครั้งของการมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน	84
4.13 แสดงระยะเวลาที่ท่องเที่ยวในจังหวัดลำพูน	84
4.14 แสดงการพักค้างคืนในจังหวัดลำพูน	85
4.15 แสดงสถานที่พักในการเดินทางมาท่องเที่ยว	85
4.16 แสดงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำพูนที่เลือกมาเที่ยวบ่อยครั้ง	86
4.17 แสดงสิ่งประทับใจในการมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน	87
4.18 แสดงข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศด้าน เพศ สัญชาติ ภูมิลำเนา	88
4.19 แสดงแหล่งการรับรู้ข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ	89
4.20 แสดงถึงจุดประสงค์ของการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดลำพูนของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ	90
4.21 แสดงจำนวนครั้งของการมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ	91
4.22 แสดงระยะเวลาที่ท่องเที่ยวในจังหวัดลำพูนของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ	91
4.23 แสดงถึงสถานที่พักค้างแรมในการเดินทางมาท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ	92
4.24 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย	94
4.25 แสดงระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อทรัพยากรทางการท่องเที่ยว	96
4.26 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ	100
4.27 แสดงข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวชาวไทย	103
4.28 แสดงผู้เข้าร่วมประชุมระดมความคิดเห็นในการพัฒนา และปัญหาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน	115

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
ค 1	แสดงที่พัก ที่ตั้ง ประเภทของที่พัก เบอร์โทรศัพท์ และราคา ในจังหวัดลำพูน แบ่งตามประเภทและอำเภอ	200
ค.2	แสดงประเภทอาหาร ร้านอาหาร ที่ตั้ง เบอร์โทรศัพท์ และชนิดอาหารที่แนะนำ แบ่งตามเขตอำเภอ	202

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1	กรอบแนวความคิด
2.1	แสดงขั้นตอนในกระบวนการซื้อปกติหรือรับบริการ
4.1	แสดงตราประจำจังหวัดลำพูน
4.2	แสดงแผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

เขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยที่เคยเป็นอาณาจักรล้านนาประกอบไปด้วย 8 จังหวัด ได้แก่จังหวัด เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน และแม่ฮ่องสอน รวมเรียกตัวเองว่า คนเมือง ซึ่งมีภาษาพูด ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังประกอบไปด้วยกลุ่มชนอื่นๆ เช่น คนจีน แขก ฝรั่ง ไทยใหญ่ และชาวเขาเผ่าต่างๆ ทำให้มีวัฒนธรรมประเพณีที่หลากหลาย ประกอบกับมีอากาศเย็นสบายในฤดูหนาว มีธรรมชาติและภูมิประเทศที่งดงามแปลกตา คนท้องถิ่นมีอัธยาศัยไมตรีอันดี ทำให้มีนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางมาท่องเที่ยวจำนวนมาก นอกจากนี้ในปัจจุบันยังเป็นบริเวณที่มีความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง มีการติดต่อทางการค้าขายและเดินทางท่องเที่ยวทั้งทางน้ำ ทางบกเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคนี้ อีกทั้งการที่จังหวัดเชียงใหม่จะพัฒนาเป็นศูนย์กลางของการขนส่งทางอากาศ สิ่งเหล่านี้ทำให้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดล้านนาเติบโตมากยิ่งขึ้นตามลำดับ

ในจำนวน 8 จังหวัดกลุ่มล้านนา จังหวัดลำพูนนับว่าเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่น้อยที่สุดคือประมาณ 4,500 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2.8 ล้านไร่ แต่เป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน คือ สร้างมาแล้วมากกว่าหนึ่งพันสามร้อยปี เดิมมีชื่อว่า เมืองหริภุญไชย เป็นราชธานีของอาณาจักรหริภุญไชย และเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูนจึงมีแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอยู่มากมาย ในอดีตจังหวัดลำพูนนับได้ว่าเป็นถิ่นไทยงามที่มีเสน่ห์ และเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญของล้านนา จากข้อมูลทางการท่องเที่ยวในปัจจุบัน จังหวัดลำพูนมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจเป็นอันมาก เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติหริภุญไชย วัดพระธาตุหริภุญไชยมหาวินัย วัดจามเทวี วัดพระยืน วัดมหายาน วัดพระพุทธบาทตากผ้า วัดพระบาทห้วยต้ม หมู่บ้านชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง หมู่บ้านหัตถกรรมผ้าฝ้ายเวียงยอง ศูนย์หัตถกรรมผ้าไหมยกดอกลำพูน ตลาดสินค้าพื้นเมืองลำพูน อุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล และอุทยานแห่งชาติแม่ปิง เป็นต้น

อย่างไรก็ตามสภาวะการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนในปัจจุบัน ก็ยังมีจำนวนนักท่องเที่ยว น้อย ในปี 2546 - 2547 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนจัดได้ว่าเป็นลำดับ ที่ 7 จาก 8 จังหวัดกลุ่มล้านนา ดังแสดงในตารางที่ 1.1 นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัด ลำพูน มีจำนวนร้อยละ 9.70 และ ร้อยละ 10.01 .ของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวใน จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งๆที่จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ห่างจากจังหวัดลำพูนไม่ถึง 30 กิโลเมตร กล่าวคือ ในแต่ละปีจังหวัดเชียงใหม่มีนักท่องเที่ยวมากกว่า 3 ล้านคนในขณะที่จังหวัดลำพูนมีนักท่องเที่ยว ไม่ถึง 5 แสนคน หรือร้อยละ 4.63 และร้อยละ 5.48 ของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว ในเขตจังหวัดภาคเหนือกลุ่มล้านนาในปี 2546 และ 2547 ตามลำดับ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะ ศึกษา “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน” เพื่อศึกษาศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยว ของจังหวัดลำพูน เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนา เพื่อให้เกิด ประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน ตามประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดลำพูน คือ พัฒนาสังคม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาให้จังหวัดลำพูนเป็นเมือง ท่องเที่ยวทางธรรมชาติและเมืองโบราณ (<http://www.lamphun.go.th/index.html>, 2549) ต่อไป

อนึ่ง กรมศิลปากร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติหริภุญไชย (ม.ป.ป.) ได้มีการเสนอให้จังหวัด ลำพูนเป็นเมืองมรดกโลก และได้ประเมินศักยภาพของจังหวัดลำพูนแล้วว่ามีโดดเด่นและมีความ เป็นไปได้ของการนำเสนอให้จังหวัดลำพูนเป็นมรดกโลกใน 3 ด้าน คือ เป็นอุทยานธรรมชาติ แห่ง อุษาทวีป เป็นชุมทางวัฒนธรรมล้านนา ล้านช้าง และสิบสองปันนา และเป็นแอ่งอารยธรรมชาติ อันมหัศจรรย์ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนเพื่อรองรับการ เป็นมรดกโลกในอนาคต

ตารางที่ 1.1 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวของ 8 จังหวัดกลุ่มล้านนา

หน่วย : คน

ลำดับ	จังหวัด	ปี 2546	ปี 2547
1	เชียงใหม่	3,399,906	3,898,543
2	เชียงราย	1,052,591	1,149,101
3	แพร่	696,883	623,883
4	ลำปาง	482,586	524,906
5	น่าน	472,186	445,996
6	พะเยา	412,692	440,470
7	ลำพูน	329,718	429,058
8	แม่ฮ่องสอน	278,516	311,031
รวม		7,125,078	7,822,988

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคเหนือ เขต 1 จังหวัดเชียงใหม่ และ จังหวัดเชียงราย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจและเก็บข้อมูลทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน
2. เพื่อรวบรวมข้อมูลความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน
4. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น

1.3 คำถามการวิจัย

เพื่อเป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน และยกระดับจังหวัดลำพูนเป็นเมืองนำท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งในกลุ่มจังหวัดล้านนา มิใช่เป็นเพียงแค่เมืองผ่านในการท่องเที่ยวไปยังจังหวัดอื่นเท่านั้น ประเด็นคำถามในการวิจัยคือ

1. จังหวัดลำพูนมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทใด และอะไรบ้าง
2. นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมีความพึงพอใจการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนในระดับใด และต้องการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในด้านใดบ้าง
3. จังหวัดลำพูนมีปัญหาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวในประเด็นใดบ้าง และควรมีการพัฒนาอย่างใดบ้าง

1.4 ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน โดยแยกแต่ละประเภท และสามารถสืบค้นได้ง่าย
2. ทำให้ทราบถึงความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนให้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น
3. ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนในด้านต่างๆ และแนวทางการพัฒนาเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวต่อไป

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ

1. ผลจากการวิจัยจะช่วยให้การวางแผนการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนและการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวในมิติต่างๆ เพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว ซึ่งจะส่งผลต่อภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดโดยรวม และยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน
2. ผลจากการวิจัยจะเป็นแนวทางในการประสานความร่วมมือ ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนของจังหวัดลำพูน เพื่อร่วมกันพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัด

1.6 แนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. นำข้อมูลเสนอต่อจังหวัดลำพูนเพื่อนำไปจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ให้สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดลำพูน คือ พัฒนาสังคม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว โดยมี เป้าหมายที่จะพัฒนาให้จังหวัดลำพูนเป็นเมืองท่องเที่ยวทางธรรมชาติและเมืองโบราณ
2. จัดประชุมเสนอผลการศึกษาแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐ และ เอกชน เพื่อนำข้อมูลไปใช้พัฒนาการบริหารจัดการ การท่องเที่ยว สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์การ ท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อไป
3. นำข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนจัดทำเป็นเว็บไซต์ หรือเอกสาร แนะนำการท่องเที่ยว เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์จังหวัดและกระตุ้นให้เกิดความต้องการมาเที่ยว จังหวัดลำพูนมากขึ้น

1.7 ขอบเขตของการวิจัย

โครงการวิจัย “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเพื่อ มุ่งเน้นในการสำรวจและเก็บข้อมูล ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน การวิจัยจะครอบคลุมประเด็นต่างๆดังนี้
 - 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน
 - 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว
 - 1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
 - 1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม
 - 1.5 แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว
 - 1.6 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน
 - 1.7 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว
2. ขอบเขตพื้นที่ พื้นที่เป้าหมายในการศึกษาแบ่งเป็น
 - 2.1 การสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน เช่น วัดพระธาตุหริภุญไชยวรมหาวิหาร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติหริภุญไชย ตลาดป่าซาง วัดพระ พุทธบาทห้วยต้ม วัดพระพุทธรูปตากผ้า วัดจามเทวี วัดมหาวัน และอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล

2.2 การสำรวจปัญหาการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวและแนวทางการพัฒนาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน จังหวัดลำพูน

3. ขอบเขตของประชากร ประชากรเป้าหมายในการศึกษาคือ

3.1 นักท่องเที่ยวชาวไทย และต่างประเทศ จำนวน 429,058 คน

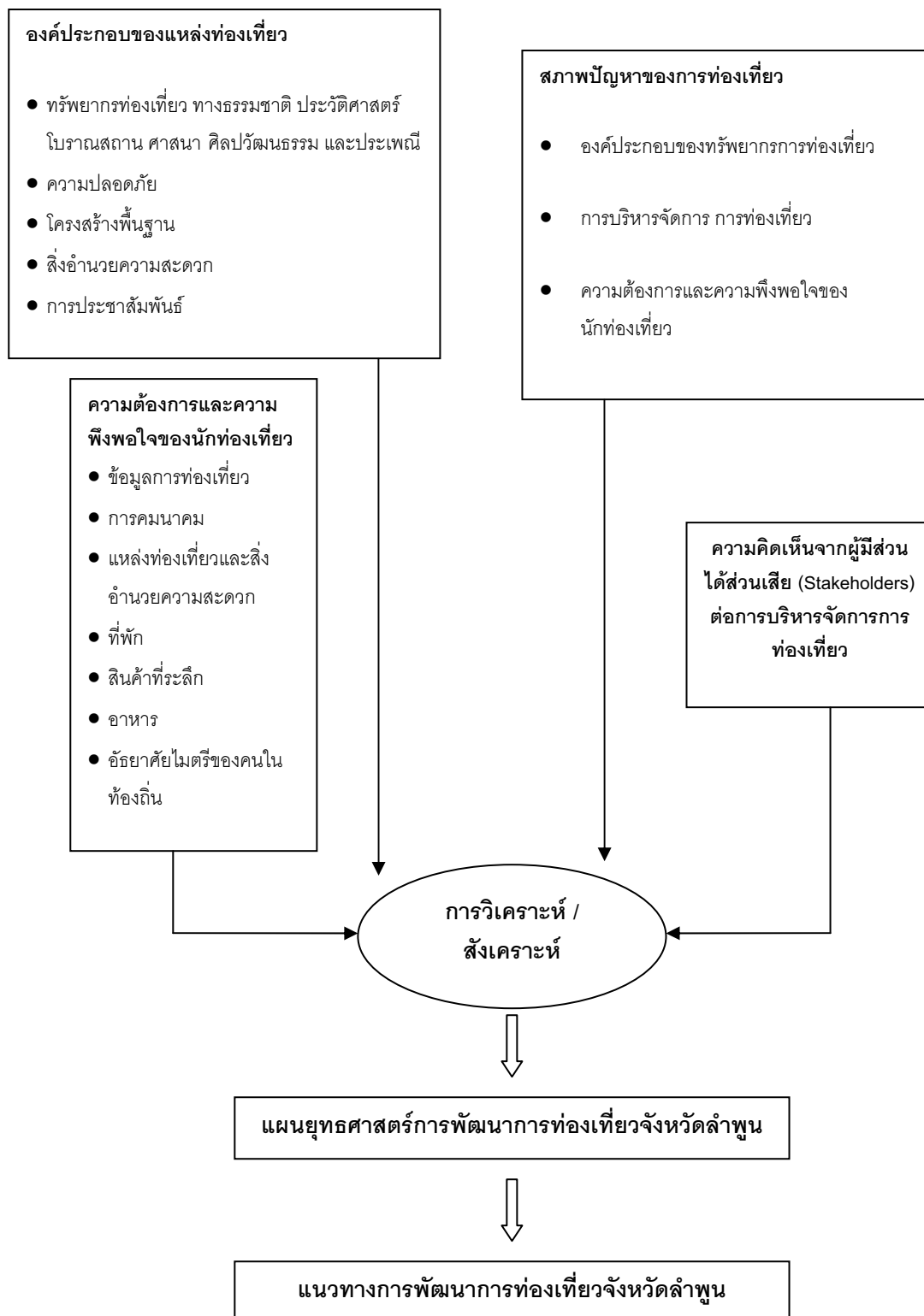
3.2 เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ การท่องเที่ยว ผู้ประกอบการสินค้าชุมชน หรือ OTOP และ สมาคมการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน จำนวน 40 คน

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่จังหวัดลำพูนมีไว้ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดความสนุกสนาน ความเพลิดเพลิน สะดวกสบาย ได้รับความรู้และมีความพึงพอใจในการมาเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนประกอบไปด้วย 1) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ทั้งทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น 2) สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทั้งปัจจัยหลักและปัจจัยเสริม 3) การเดินทางเข้าถึงจังหวัดลำพูนได้อย่างสะดวกสบาย รวดเร็วและปลอดภัย

การพัฒนาการท่องเที่ยว หมายถึง การสร้างชื่อเสียงจังหวัดลำพูนในฐานะแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงแห่งอารยธรรมทางวัฒนธรรมล้านนา ล้านช้าง และสิบสองปันนา ศูนย์กลางของพระพุทธศาสนา แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี ศิลปวัฒนธรรม และทางธรรมชาติ รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว การบริหารจัดการ การท่องเที่ยว และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.9 กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิด

บทที่ 2

แนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน” ผู้วิจัยได้ประมวลแนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน โดยมุ่งเน้นให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และตอบคำถามการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม
- 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
- 2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 2.7 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว
- 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน

จังหวัดลำพูนมีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดเชียงใหม่ แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตตัวเมือง ดังนั้นภาพรวมการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนจึงเสมือนหนึ่งเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ ที่นักท่องเที่ยวแวะเวียนเข้ามาท่องเที่ยวในระยะเวลาสั้นๆ หรือกล่าวได้ว่าเป็นทางผ่านโดยที่ไม่ค้างพักแรมในจังหวัดลำพูน ดังนั้น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2541) จึงได้เสนอโครงการพัฒนาในส่วนของจังหวัดลำพูน ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบน ไว้ดังนี้

- 1) โครงการหอศิลป์วัฒนธรรมประจำเมือง
- 2) โครงการพัฒนาเมืองให้น่าเที่ยว (วางผังเมืองเฉพาะในเขตคูเมืองโบราณลำพูน)
- 3) โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชนบท (หมู่บ้านบนเส้นทางท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน)

- 4) โครงการบูรณะฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมในจังหวัดลำพูน 2 แห่ง
- 5) โครงการเพิ่มความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว
- 6) โครงการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน
- 7) โครงการจัดทำคู่มือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
- 8) โครงการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว
- 9) โครงการสร้างความตระหนักแก่ประชาชนและนักท่องเที่ยว
- 10) โครงการจัดตั้งกองทุนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน
- 11) โครงการติดตามประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน

นอกจากนี้สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการจังหวัดลำพูน (กพจ.) สำนักงานจังหวัดลำพูน ยังได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดลำพูนแบบบูรณาการ โดยกำหนดกลยุทธ์และแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยว ดังแสดงในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 แสดงยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน

กลยุทธ์และแนวทาง / มาตรการ	ส่วนราชการ / หน่วยงาน รับผิดชอบระดับจังหวัด	ตัวชี้วัดผลสำเร็จ
1) พัฒนาโครงข่ายการคมนาคม เพื่อการขนส่งและท่องเที่ยวภายในจังหวัด และเชื่อมโยงต่อกับจังหวัดข้างเคียง		
1.1) ปรับปรุงถนนสายดอยติ-ป่าซาง-จอมทอง เพื่อเชื่อมโยงจังหวัดแม่ฮ่องสอน (ผ่านอำเภอแม่สะเรียง) ให้เป็นถนนมาตรฐาน 4 ช่องทางจราจร ประมาณ 50 กิโลเมตร ภายในปี 2549	กรมทางหลวง	การเดินทางโดยรถยนต์ / รถบรรทุก สะดวก / ปลอดภัยขึ้น รวดเร็วขึ้น
1.2) ปรับปรุงถนนสาย อำเภอเสริมงาม-อำเภอลิ้-อำเภอ ดอยเต่า (เพื่อเชื่อมโยงจังหวัดลำปางกับแม่ฮ่องสอน ผ่านอำเภอลิ้) เป็น 4 ช่องทางจราจร ภายในปี 2549	กรมทางหลวง	การเดินทางโดยรถยนต์ / รถบรรทุก สะดวก / ปลอดภัยขึ้น รวดเร็วขึ้น
1.3) ขยายทางหลวงแผ่นดินสายหลัก หมายเลข 106 ให้เป็น 4 ช่องทางจราจร ภายในปี 2549	กรมทางหลวง	การเดินทางโดยรถยนต์ / รถบรรทุก สะดวก / ปลอดภัยขึ้น รวดเร็วขึ้น
1.4) ปรับปรุงทางแยกทางร่วมและทางเชื่อมบริเวณแยก ถนนต่างๆ ให้มีความสะดวกและปลอดภัย	กรมทางหลวง / แขวงทาง	มีสะพานลอยข้าม / ไขว้ ทำให้รถไม่ติดขัดและลดอุบัติเหตุ
1.5) ก่อสร้างสถานีขนส่งแห่งที่ 2 บริเวณสามแยกดอยติ ภายในปี 2549	ขนส่งจังหวัด / เอกชน	มีสถานีขนส่งบนเส้นทางสายหลัก บริเวณสามแยกดอยติ และเป็นแหล่งจำหน่ายผลผลิต/ผลิตภัณฑ์แปรรูปอีก 1 แห่ง
1.6) พัฒนาก่อนเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัด (อย่างน้อย 4 แห่ง ภายในปี 2549)	กรมทางหลวง / แขวงทาง	การเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสะดวก มีนักท่องเที่ยวมากขึ้น
2) พัฒนาการท่องเที่ยวและศิลปท้องถิ่น		
2.1) อนุรักษ์สถานที่สำคัญทางศาสนา-ประวัติศาสตร์และ ประเพณี วัฒนธรรมอันดีงาม รวมทั้งปรับปรุงให้เหมาะสม เกื้อกูลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว พร้อมทั้งการพัฒนา ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และการอำนวยความสะดวกด้าน ข้อมูลข่าวสาร และการปรับปรุงภูมิทัศน์	- อบจ. ศรจ. สนง. วัฒนธรรมจังหวัด สภา วัฒนธรรมจังหวัด ประชาสัมพันธ์จังหวัด พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หริภุญไชย	- โบราณสถานได้รับการปรับปรุง ภูมิทัศน์เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว 100 % - วัดและบุคลากรทางศาสนาได้รับการพัฒนาในการอนุรักษ์ และสืบสานประเพณีและวัฒนธรรม 100 % - นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลข่าวสาร สถานที่สำคัญของจังหวัดลำพูน อย่างทั่วถึง

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

กลยุทธ์และแนวทาง / มาตรการ	ส่วนราชการ / หน่วยงาน รับผิดชอบระดับจังหวัด	ตัวชี้วัดผลสำเร็จ
2.2) ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยการ พัฒนาด้านภูมิทัศน์ และการก่อสร้างที่พักชั่วคราว เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ลักษณะทัวร์ป่า / Home stay	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย อบจ. อุทยานแห่งชาติ แม่ปิง อุทยานแห่งชาติดอย ขุนตาล สำนักงาน วัฒนธรรมจังหวัด สภา วัฒนธรรมจังหวัด	- สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้รับการพัฒนา อย่างเหมาะสม สะอาด สะดวก และปลอดภัยทุก แห่ง - บุคลากรในท้องถิ่นที่เป็นที่ตั้งของ แหล่งท่องเที่ยว ได้รับการพัฒนา เป็นเจ้าบ้านที่ดี ผู้นำเที่ยว และการ รักษาวรรณธรรมอันดีงามทุกแห่ง - เผยแพร่กิจกรรม งานประเพณี และเทศกาลที่สำคัญของจังหวัดทุก เดือน ตลอดปี
2.3) สนับสนุนการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม / ประเพณี ท้องถิ่นเป็นระยะๆ ในรอบปี	จังหวัดลำพูน อบจ. คณะ สงฆ์ สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัด สภาวัฒนธรรม จังหวัด	- ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรม วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น ที่ สำคัญ - พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ที่มีผลงาน ด้าน วัฒนธรรมดีเด่นปีละ 1 ครั้ง - จัดตั้งองค์กร และ ศูนย์บริการ นักท่องเที่ยวระดับจังหวัด 1 แห่ง และอำเภอละ 1 แห่ง
3) สืบทอดวิถีชาวล้านนา โดย		
3.1) จัดให้มีศูนย์ผลิตภัณฑ์ และวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อ การศึกษา / ท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้ของชุมชน	เทศบาลเมือง / เทศบาล ตำบล / องค์กรท้องถิ่น / องค์กรอื่นๆ	- มีศูนย์วัฒนธรรมผลิตภัณฑ์ และ วัฒนธรรมประจำตำบล ให้ใกล้ ชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวประจำ อำเภอ / กิ่งอำเภอ
3.2) สนับสนุนการก่อสร้างโรงแรม / ที่พัก โดยใช้ศิลปะ แบบไทยล้านนา เพื่อสร้างบรรยากาศที่แปลกไปจาก จังหวัดเชียงใหม่	เอกชน / สถาบันการเงิน	มีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว / นัก ธุรกิจ ที่แตกต่างจาก จังหวัด เชียงใหม่

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

กลยุทธ์และแนวทาง / มาตรการ	ส่วนราชการ / หน่วยงาน รับผิดชอบระดับจังหวัด	ตัวชี้วัดผลสำเร็จ
3.3) สนับสนุนการก่อสร้างบ้านเรือน / สิ่งก่อสร้าง แบบ ไทยล้านนาบนถนนสายวัฒนธรรมและบริเวณแหล่ง ท่องเที่ยวธรรมชาติ (Home stay)	ประชาชน / เทศบาล-อบต. ที่เกี่ยวข้อง	- เกิดบรรยากาศ แบบไทยล้านนา เดิม มีความร่มเย็นสวยงาม - มีกิจกรรม การประกวดบ้าน โบราณ ที่คงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของ ท้องถิ่น และ ของจังหวัดในทุก อำเภอ / กิ่งอำเภอ ทุก 6 เดือน
3.4) จัดให้มีศูนย์ผลิตภัณฑ์ และวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อ การศึกษา / ท่องเที่ยว และเพิ่มรายได้ของชุมชน	เทศบาลเมือง / เทศบาล ตำบล / องค์การท้องถิ่น / องค์กรอื่นๆ	มีศูนย์วัฒนธรรมผลิตภัณฑ์ และ วัฒนธรรมประจำตำบล ให้ใกล้ ชุมชน หรือแหล่งท่องเที่ยวประจำ อำเภอ / กิ่งอำเภอ
3.5) สนับสนุนการก่อสร้างโรงแรม / ที่พัก โดยใช้ศิลปะ แบบไทยล้านนา เพื่อสร้างบรรยากาศที่แปลกไปจาก จังหวัดเชียงใหม่	เอกชน / สถาบันการเงิน	มีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว / นัก ธุรกิจที่แตกต่าง จากจังหวัด เชียงใหม่
3.6) สนับสนุนการก่อสร้างบ้านเรือน / สิ่งก่อสร้าง แบบ ไทยล้านนา บนถนนสายวัฒนธรรม และบริเวณ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (Home stay)	ประชาชน / เทศบาล-อบต. ที่เกี่ยวข้อง	- เกิดบรรยากาศ แบบไทยล้านนา เดิม มีความร่มเย็นสวยงาม - มีกิจกรรม การประกวดบ้าน โบราณ ที่คงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของ ท้องถิ่น และ ของจังหวัดในทุก อำเภอ / กิ่งอำเภอ ทุก 6 เดือน
3.7) จัดตั้งศูนย์รวบรวม และ แสดงสินค้าอุตสาหกรรม- หัตถกรรมรวมของจังหวัด เพื่อบริการนักท่องเที่ยว และ เป็นที่ประสานงานด้านการตลาด และเป็น หอประชุมในระดับนานาชาติ	สนง. อุตสาหกรรมจังหวัด พาณิชย์จังหวัด	มีศูนย์รวมแสดงสินค้า ในระดับ จังหวัดเพื่อแสดง / จำหน่ายสินค้า และบริการทางการตลาด โดยมี ส่วนที่สามารถใช้เป็น ห้องประชุม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ / ความรู้แก่ สถานประกอบการ / กลุ่มการผลิต และใช้ประชุมในระดับนานาชาติได้
3.8) สนับสนุนการจัดตั้งหมู่บ้านอุตสาหกรรม / หัตถกรรม เพื่อเป็นแหล่งการผลิตพื้นบ้าน และ เป็นแหล่ง ท่องเที่ยว เช่น หมู่บ้านหัตถกรรมทอผ้า แกะสลักไม้ เครื่องเงิน เครื่องปั้น เครื่องจักรสาน ดีเหล็ก ฯลฯ	สนง. อุตสาหกรรมจังหวัด สนง. พัฒนาชุมชนจังหวัด สนง. พาณิชย์จังหวัด องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้อง	มีหมู่บ้านที่ชาวบ้าน / กลุ่ม ดำเนินการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม / หัตถกรรม ซึ่งสามารถดึงดูด นักท่องเที่ยวเข้ามาชมการผลิตและ วิถีชีวิตของชุมชนได้

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

กลยุทธ์และแนวทาง / มาตรการ	ส่วนราชการ / หน่วยงาน รับผิดชอบระดับจังหวัด	ตัวชี้วัดผลสำเร็จ
3.9) ประสาน และ ฝึกอบรมแรงงานหลังเลิกจ้าง โดย ประสานงานกับสถานศึกษาที่มีอยู่ / ตั้งใหม่ เช่น วิทยาลัยอาชีววะ วิทยาลัยการอาชีพ การศึกษานอก โรงเรียน วิทยาลัยเกษตรกรรม เพื่อรองรับแรงงาน หลังเลิกจ้าง เพื่อฝึกอบรมใหม่	ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัด สนง. จัดหางานจังหวัด สถานศึกษา	จำนวนผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ จำนวนผู้มีงานทำ มีรายได้ภายใน หลังการฝึกอาชีพร้อยละ 15

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการจังหวัดลำพูน (กพจ.) สำนักงานจังหวัดลำพูน, 2549

สรุป แนวคิดเกี่ยวกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน ได้ถูกนำเสนอและบรรจุอยู่ใน
แผนพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบน และสอดคล้องกับการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การ
พัฒนาจังหวัดลำพูน

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว

กองวิชาการและฝึกอบรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ม.ป.ป.) ได้จำแนกปัจจัยที่มี
อิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบริการของนักท่องเที่ยว ซึ่งก็คือ องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว
ดังนี้

2.2.1 ทรัพยากรท่องเที่ยว

ประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมไปด้วยทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งหมายถึง สถานที่
ท่องเที่ยว กิจกรรม และวัฒนธรรมประเพณี ที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น
และดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ ทรัพยากรการท่องเที่ยวอาจจำแนกตามลักษณะและ
ความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ 3 ประเภทคือ

1) ประเภทธรรมชาติ

หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามเกิดขึ้นตามธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา
น้ำตก ถ้ำ น้ำพุร้อน บ่อน้ำร้อน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ สวนสัตว์ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนรุกช
ชาติ ทะเล หาดทราย หาดหิน ทะเลสาบ เกาะ เขื่อน อ่างเก็บน้ำ แหล่งน้ำจืด (ห้วย หนอง คลอง
บึง) ตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติของไทย เช่น ภูกระดึง น้ำตกเอราวัณ เกาะเสม็ด
 เป็นต้น

2) ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน และศาสนา

หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีหรือศาสนา ได้แก่ วัด โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ พิพิธภัณฑ์ ศาสนสถาน กำแพงเมือง คูเมือง อนุสาวรีย์ และอนุสรณ์สถาน ตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ ได้แก่ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย เป็นต้น

3) ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม

หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่ง ในลักษณะของพิธี งาน ประเพณี ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต (เช่น หมู่บ้านชาวเขา สภาพชีวิตในชนบท) ศูนย์วัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง ไร่ / สวน พืช ผัก ผลไม้ และเหมือง ตัวอย่างเช่น ตลาดน้ำดำเนินสะดวก งานช้างจังหวัดสุรินทร์ สวนสามพราน เป็นต้น

นอกจากนี้ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) มีความเห็นว่าทรัพยากรท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นประเภทใดก็ตามจะต้องจะสามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมเยียนให้ได้ แต่การที่จะให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยวใดก็ตามย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการ

1) ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งดึงดูดใจ

เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของทรัพยากรท่องเที่ยว ที่ต้องมีสิ่งดึงดูดใจอย่างใดอย่างหนึ่งในการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมเยียนสถานที่นั้นๆ ซึ่งสิ่งดึงดูดใจการท่องเที่ยวย่อมแตกต่างกันไปตามความสนใจของนักท่องเที่ยวแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มหนึ่งอาจสนใจด้านความสวยงามของธรรมชาติ ก็ชอบไปเที่ยว ภูเขาหรือชายหาด หรือนักท่องเที่ยวอีกกลุ่มหนึ่งอาจสนใจด้านศิลปวัฒนธรรม ก็ชอบไปเที่ยวชมวิถีชีวิตของชาวเขา หรือนักท่องเที่ยวอีกกลุ่มหนึ่งอาจสนใจด้านโบราณสถาน ก็ชอบไปเที่ยวชมอุทยานประวัติศาสตร์เป็นต้น

2) ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวก

เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว ที่ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกบริการนักท่องเที่ยวที่เข้าท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างประทับใจ ทำให้นักท่องเที่ยวอยากจะท่องเที่ยววันขึ้น เช่น มีบริการอำนวยความสะดวกด้านน้ำประปา ไฟฟ้า การสื่อสาร การขนส่ง ที่พักแรม อาหาร น้ำดื่ม จำหน่ายสินค้าที่ระลึก แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เป็นต้น

3) ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีเส้นทางคมนาคมเข้าถึง

เป็นปัจจัยที่สำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว ที่ต้องมีเส้นทาง หรือโครงข่ายคมนาคมที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว นั้น ตลอดจนสามารถติดต่อเชื่อมโยงกันระหว่างแหล่งท่องเที่ยวกับบริเวณใกล้เคียง ไม่ว่าจะเป็นเส้นทางคมนาคมทางรถยนต์ รถไฟ เรือ เครื่องบิน ซึ่งแล้วแต่ความจำเป็นของแหล่งท่องเที่ยว นั้น แต่ถ้าขาดเส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวแล้ว แม้ว่าแหล่งท่องเที่ยวจะมีความสวยงามประทับใจเพียงใดก็ตามย่อมไร้คุณค่าอย่างสิ้นเชิง เพราะไม่สามารถเดินทางเข้าไปเยี่ยมชมทรัพยากรนั้นได้

2.2.2 ความปลอดภัย

สมาชิกขององค์การการท่องเที่ยวโลกได้ตกลงร่วมกันที่จะใช้หลักจรรยาบรรณการท่องเที่ยว ณ เมืองแซนดิเอโก ประเทศชิลี เมื่อ วันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ.1999 ในหลักที่ 1 ที่ว่าด้วยการท่องเที่ยวสร้างความเข้าใจและความนับถือร่วมกันระหว่างคนและสังคม ในข้อที่ 4 ว่าด้วยการท่องเที่ยวเป็นภาระของหน่วยงานรัฐที่จะต้องให้ความคุ้มครองต่อนักท่องเที่ยว และ ผู้มาเยือนรวมทั้งทรัพย์สินของบุคคลเหล่านั้น รัฐต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ เนื่องจากเขาเหล่านั้นอาจมีจุดเปราะบางในบางสิ่งบางอย่าง เขาควรได้รับการแนะนำในเรื่องถึงวิธีการที่จะได้รับข่าวสารในการป้องกันภัย การประกันภัย ความปลอดภัย และความช่วยเหลือที่ตรงกับความต้องการของเขา การถูกโจมตี การถูกทำร้าย การลักพาตัว หรือภัยคุกคามอย่างอื่นที่มีต่อนักท่องเที่ยวหรือคนทำงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงการทำลายสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว องค์ประกอบทางวัฒนธรรม หรือมรดกทางธรรมชาติอย่างจงใจ ควรจะได้รับการประณาม และถูกลงโทษอย่างรุนแรงตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องของชาตินั้น

ในข้อที่ 5 เมื่อมีการเดินทาง นักท่องเที่ยว และ ผู้มาเยือนไม่ควรกระทำอาชญากรรมใดๆ หรือการกระทำอย่างอื่นซึ่งถือได้ว่าเป็นอาชญากรรมตามกฎหมายของประเทศที่ตนไปเยือนและหลีกเลี่ยงการกระทำใดๆที่มีความรู้สึกว่าเป็นการฝ่าฝืน หรือ เป็นความเสียหายต่อประชากรท้องถิ่น หรือนำจะทำความเสียหายให้กับสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น พวกเขาควรหลีกเลี่ยงการค้าสิ่งผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด อาวุธ โบราณวัตถุ พืชพันธุ์ที่ได้รับการคุ้มครองและวัตถุที่เป็นอันตรายหรือต้องห้ามตามกฎหมายข้อบังคับต่างๆของชาติที่ไปเยือน

ในข้อที่ 6 นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนมีความรับผิดชอบที่จะต้องทำความคุ้นเคย อาจจะเป็นก่อนเดินทางกับคุณลักษณะของประเทศที่เขาเตรียมตัวจะมาเยือน ต้องตระหนักถึง

ความเสี่ยงต่อสุขภาพ และความปลอดภัยที่แฝงอยู่ในการเดินทางใดๆ อันต่างจากสิ่งแวดล้อมเดิมของตน และจะต้องประพาศิตนในหนทางที่จะลดความเสี่ยงเหล่านั้นให้น้อยที่สุด

2.2.3 โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)

ประกอบด้วย สิ่งอำนวยความสะดวกหลัก เช่น ถนน สะพาน สนามบิน สถานีรถไฟ สถานีรถโดยสาร ท่าเรือ ไฟฟ้า น้ำประปา ระบบการสื่อสารที่ทันสมัย เป็นต้น โดยปกติแล้วรัฐจะเป็นผู้ลงทุนจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อความสะดวกสบายของประชาชนในท้องถิ่น หรือหากเป็นการลงทุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่นก็ยังคงเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์อย่างถาวร

2.2.4 สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities)

เป็นสถานที่หรือบริการที่ส่วนใหญ่อะคันจะเป็นผู้จัดสร้างหรือจัดหาไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว ในรูปของการประกอบการทางธุรกิจ แต่ก็มีบริการของรัฐอยู่ในบางส่วนด้วย ดังนี้

1) การคมนาคม เมื่อผู้ซื้อเดินทางมาซื้อบริการถึงที่ผลิต การคมนาคมขนส่งทั้งจากต่างประเทศและภายในประเทศจะต้องสะดวก รวดเร็วและปลอดภัยทั้ง 3 ทาง คือ ทางบกมีถนนที่พาหนะต่าง ๆ สามารถผ่านเข้า-ออกได้สะดวก หรือมีบริการรถไฟ ทางน้ำมีท่าเทียบเรือและอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทางอากาศมีท่าอากาศยานทันสมัย มีสายการบินมาลงมาก

2) พิธีการเข้าเมืองและบริการข่าวสาร มีการผ่อนคลากระเบียบการเข้าเมืองให้สะดวก รวดเร็ว มีบริการให้ข่าวสาร บริการจองที่พัก บริการขนส่งผู้ที่พัก เป็นต้น

3) ที่พัก มีโรงแรมระดับต่าง ๆ ให้เลือก มีอัตราค่าที่พักที่เหมาะสมกับคุณภาพสะอาด และมีบริการตามมาตรฐานสากล

4) ร้านอาหาร นอกจากจะมีอาหารให้เลือกลาชนิดแล้ว จะต้องถูกสุขลักษณะ มีบริการที่สุภาพ และมีการกำหนดราคาอาหารให้แน่นอน

5) บริการนำเที่ยว มีบริการจัดนำเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยมีมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง มีอธยาศัยไมตรี และมีความรับผิดชอบต่อนักที่

2.2.5 สินค้าของที่ระลึก

จะต้องมีการควบคุมคุณภาพ กำหนดราคา รวมทั้งการส่งเสริมการใช้วัสดุพื้นบ้าน การออกแบบสินค้าให้มีเอกลักษณ์ รวมทั้งการบรรจุหีบห่อที่สวยงาม

2.2.6 การโฆษณาเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

เป็นปัจจัยสำคัญต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นกรรมวิธีที่จะทำให้นักท่องเที่ยวของเราเป็นที่รู้จักและสนใจของนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศและภายในประเทศ

2.2.7 ภาพลักษณ์ (Image) ของประเทศ

เป็นตัวกำหนดกลุ่มนักท่องเที่ยว หากมีภาพลักษณ์ว่าเป็นดินแดนแห่งความฝันของผู้ชาย นักท่องเที่ยวที่สนใจก็จะเป็นกลุ่มชายรักสนุก จึงควรฟื้นฟูภาพลักษณ์ของประเทศไทยในฐานะแหล่งท่องเที่ยวที่อุดมด้วยมรดกทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เป็นดินแดนแห่งความเพลิดเพลินในการจับจ่ายทั้งสินค้าพื้นเมืองและสินค้าปลอดอากร

สรุป แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวนั้นประกอบด้วย ทรัพยากรท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจ เส้นทางคมนาคมเข้าถึง ความปลอดภัย โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก สินค้าของที่ระลึก การโฆษณาเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ และภาพลักษณ์ของประเทศ

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

2.3.1 ความหมายของวัฒนธรรม

Philip Kotler (2003: 183) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่า วัฒนธรรมเป็นรูปแบบหรือการดำเนินชีวิตที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับ ซึ่งประกอบด้วยค่านิยม การแสดงออก การใช้วัสดุสิ่งของ วัฒนธรรมยังแบ่งเป็นวัฒนธรรมย่อยซึ่งเป็นตัวกำหนดการจำแนกลักษณะและกระบวนการทางสังคมเฉพาะอย่างสำหรับสมาชิกในสังคมนั้นๆ วัฒนธรรมย่อยหมายถึงความรวมถึงชนชาติ ศาสนา กลุ่มชาติพันธุ์ และกลุ่มภูมิภาค

2.3.2 ความหมายของแหล่งท่องเที่ยว ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม

มนัส สุวรรณ และคณะ (2544) ได้ให้ความหมายของแหล่งท่องเที่ยว ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรมว่า หมายถึง แหล่งท่องเที่ยว หรือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปะและขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพบุรุษได้สร้างสม และถ่ายทอดเป็นมรดกสืบทอดกันมา ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทนี้ประกอบด้วย งานประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน การแสดงศิลปวัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง การแต่งกาย ภาษา ชนเผ่า สวนสนุก สวนสัตว์ ซึ่งแบ่งย่อยได้ 3 ประเภท คือ

- 1) แหล่งความเป็นอยู่และวิถีชีวิต ผู้เข้าเยี่ยมชมสามารถสังเกตความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของชุมชนนั้น โดยตนเองมิได้เข้าไปมีส่วนร่วม คุณค่าต่อผู้เยี่ยมชมอยู่ที่การได้รับความรู้ ทัศนคติ ความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชนเผ่าต่างๆ และภูมิปัญญาของชนเผ่า

2) แหล่งวัฒนธรรมประเพณี และหัตถกรรมพื้นเมือง ผู้เยี่ยมชมสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณี และซื้อสินค้าที่ระลึกจากผู้ประกอบการหัตถกรรม คุณค่าต่อส่วนรวมอยู่ที่การรักษามรดก ความหลากหลายของวัฒนธรรม คุณค่าผู้เยี่ยมชมอยู่ที่ความพอใจจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม ประเพณี และการได้ซื้อของที่ระลึกที่พอใจ

3) แหล่งกิจกรรม ประกอบอาชีพ ศูนย์วิจัย และสถานที่ทดลอง ผู้เยี่ยมชมได้รับความรู้ใหม่ๆ และความผ่อนคลายในสิ่งที่ตนเองไม่คุ้นเคยเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ กิจกรรมความก้าวหน้าทางวิทยาการ คุณค่าที่มีความรู้ ความสนุกเพลิดเพลิน และความท้าทายที่ผู้เยี่ยมชมได้รับ

พงศธร เกษสำลี และศรีพร สมบุญธรรม (มปป.) ได้กล่าวไว้ว่าในทางอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ได้แบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ 1) ประเภทธรรมชาติ 2) ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา 3) ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม

ซึ่งนอกจากทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทแรกแล้ว ทรัพยากรประเภทที่เหลือก็ล้วนจัดอยู่ในหมวดของ “วัฒนธรรม” ทั้งสิ้นดังคำนิยามของ Philip Kotler ทรัพยากรประเภทที่สองนั้นมีลักษณะเป็นรูปธรรม ซึ่งมองเห็นได้ชัดเจน ส่วนทรัพยากรประเภทที่สามนั้นมีลักษณะเป็นกึ่งนามธรรม จะเห็นและเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น ถ้าคนภายนอกได้สัมผัสและเข้าใจร่วมในกิจกรรมนั้นๆ พร้อมทั้งมีการนำเสนอรูปแบบที่ถูกต้อง เหมาะสมและดึงดูดใจ การใช้ประโยชน์ของวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว นั้น เราใช้ในด้านของความหลากหลาย ซึ่งในทางวิชาการยังสามารถแบ่งแยกวัฒนธรรม (Culture) ออกได้เป็นหลายประเภท เช่น วัฒนธรรมหลวงหรือวัฒนธรรมกลาง (Central culture) วัฒนธรรมประจำภูมิภาค (Regional culture) หรือวัฒนธรรมหลักประจำถิ่น (Regional sub-culture) เป็นต้น ความหลากหลายเหล่านี้ทำให้เกิดความตื่นตาตื่นใจ แปลก และหลีกเลี่ยงจากความจำเจที่ตนประสบอยู่ในชีวิตประจำวัน อันเป็นวัตถุประสงค์หลักอย่างหนึ่งของนักท่องเที่ยว ส่วนประโยชน์จะได้รับลึกซึ้งเพียงใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับการสื่อความหมาย และการรับรู้ระหว่างเจ้าของวัฒนธรรมกับผู้มาเยือนว่าทำได้มากน้อยเพียงใด

2.3.3 แนวทางในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

Coltman (1989) ได้ให้แนวทางในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตามแนวทางของ d'Amore ดังนี้

1. ควรจัดโครงการส่งเสริมให้ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว เห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวที่มีต่อเศรษฐกิจในสังคม
2. การพัฒนาควรขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ และการจัดลำดับความสำคัญโดยชุมชนเองว่าจะปรับเปลี่ยนอย่างไร ไม่ใช่โดยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
3. คนในชุมชนควรเป็นฝ่ายเห็นชอบ ในเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวว่าถ้าจะดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามายังแหล่งท่องเที่ยวนั้น ควรจะเป็นนักท่องเที่ยวประเภทใด และมีจำนวนเท่าใด
4. ควรมีความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และเอกชนในการจัดกิจกรรม ด้านการพักผ่อนหย่อนใจในท้องถิ่น ให้มีความเหมาะสมทั้งในด้านคุณภาพและด้านคุณธรรม
5. ในขบวนการวางแผนด้านการท่องเที่ยว ควรเคารพในคุณค่าและวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น เพื่อจะได้ไม่เกิดผลกระทบต่อชุมชนพื้นเมืองในแหล่งท่องเที่ยวนั้น
6. ผู้บริหารกิจการ ทุน และแรงงานที่จะทำกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยว ควรมาจากคนในท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถควบคุมการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวของท้องถิ่นได้
7. ในงานเทศกาลและกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมด้วย
8. งานเทศกาลต่างๆ และเนื้อหาของงานที่จัดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว ควรสะท้อนภาพของประวัติศาสตร์ ชีวิตความเป็นอยู่ และสภาพทางภูมิศาสตร์ของท้องถิ่น
9. พยายามขจัดปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ก่อนที่จะเริ่มมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

2.3.4 สิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Richie and Zins (อ้างใน จีราวรรณ กาวิละ 2544) กล่าวว่า ส่วนประกอบที่เป็นสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่สามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ มีทั้งหมด 12 ประการด้วยกัน คือ

- 1) งานหัตถกรรม
- 2) ภาษา
- 3) ขนบธรรมเนียม พิธีปฏิบัติ
- 4) ธรรมเนียมการรับประทานอาหาร การทำอาหาร
- 5) ศิลปะและดนตรี รวมไปถึงภาพวาดและรูปปั้นแกะสลัก
- 6) ประวัติศาสตร์ และร่องรอยทางประวัติศาสตร์ที่ยังปรากฏให้เห็น
- 7) ลักษณะงานและเทคโนโลยีต่างๆ ที่มีการนำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น
- 8) งานสถาปัตยกรรมที่เก่าแก่และดั้งเดิมในท้องถิ่น
- 9) ศาสนารวมไปถึงพิธีกรรมต่างๆ
- 10) ระบบการศึกษา
- 11) เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย
- 12) กิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ

สรุป แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่มีจุดมุ่งหมายในการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน การได้รับความรู้ มีวิสัยทัศน์ที่ดี เข้าใจความแตกต่างระหว่างชุมชน การได้รับความรู้ใหม่ๆ พึงพอใจในการเข้าร่วมทางวัฒนธรรม ประเพณี มีความสนุกสนาน ผ่อนคลายในสิ่งที่ไม่คุ้นเคย

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม

จากการประชุมนานาชาติ เรื่อง การจัดการท่องเที่ยวและมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ (International Conference on Tourism and Heritage Management) ณ เมือง ยอกยาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 28 – 30 ตุลาคม 2539 สุดาพร วรพล (2540: 31-33) ได้สรุปการจัดการแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมไว้ว่า

- 1) มรดกทางวัฒนธรรมประเภทโบราณวัตถุสถานถือเป็นแหล่งทรัพยากร ที่เปี่ยมไปด้วยคุณค่าทั้งทางด้านประวัติศาสตร์และทางด้านจิตใจของชนในชาติ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องได้รับการจัดการที่ละเอียดรอบคอบ โดยเฉพาะเมื่อจะส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพราะหากดำเนินการโดยขาดความระมัดระวังแล้วจะทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ได้ง่าย เช่น กลุ่มที่ต้องการอนุรักษ์กับกลุ่มผู้ประกอบการ เป็นต้น

- 2) สถานที่ที่จะเป็นมรดกทางวัฒนธรรมได้นั้นจะต้องเป็นแหล่งที่ให้ประสบการณ์ที่ดีแก่นักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดประโยชน์อื่น ๆ ที่น่าพึงพอใจ รวมทั้งรักษาเอกลักษณ์ของท้องถิ่นเอาไว้ด้วย
- 3) ควรให้ภาคเอกชนซึ่งมีประสบการณ์ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวขนาดใหญ่ มาแล้วได้เข้ามาให้การสนับสนุนช่วยเหลือแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมในเรื่องของการจัดทำป้ายอธิบายในแหล่งและการจัดการนักท่องเที่ยวด้วย
- 4) แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมควรได้รับการพิจารณาทั้งในแง่ของการอนุรักษ์ การเป็นแหล่งความรู้ และการบริการที่เหมาะสมแก่นักท่องเที่ยวควบคู่กันไป
- 5) ควรให้ความสำคัญกับการจัดทำป้ายอธิบาย ในแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมให้ประเทศกำลังพัฒนาซึ่งมีความด้อยในเรื่องของสื่อ การฝึกอบรม วิธีการ ตลอดจนการจัดการก่อน เนื่องจากแหล่งมรดกในประเทศเหล่านั้นมักจะเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชุมชน มิใช่สิ่งที่ได้รับการอนุรักษ์สืบทอดกันมาแต่อดีต ดังนั้นจึงควรที่จะออกแบบป้ายอธิบายให้ดึงดูดใจผู้เยี่ยมชม โดยทำให้มีหลายมิติแทนที่จะให้มองเห็นด้วยตาเท่านั้น

สรุป แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม มรดกทางวัฒนธรรมประเภทโบราณวัตถุสถานถือเป็นแหล่งทรัพยากร ที่เปี่ยมไปด้วยคุณค่าทั้งทางด้านประวัติศาสตร์และทางด้านจิตใจของชนในชาติ เมื่อจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมและนโยบายการท่องเที่ยวควรจัดให้สอดคล้องกับกับมรดกทางวัฒนธรรมในลักษณะที่ให้ความคุ้มครอง เพื่อให้คงอยู่ เป็นแหล่งความรู้ และให้บริการนักท่องเที่ยว โดยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการจัดการการท่องเที่ยว

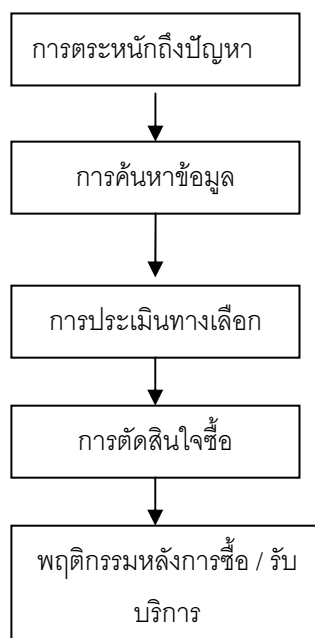
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

2.5.1 กระบวนการการตัดสินใจในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

กรรณิการ์ ภูประเสริฐ (2538: 149) ได้อธิบายถึง กระบวนการการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวว่า นักท่องเที่ยวจะตัดสินใจในการเข้ามาท่องเที่ยวในที่ใดนั้น มักจะมีขั้นตอนในการกำหนดการตัดสินใจ เรียกว่า “กระบวนการการตัดสินใจ” (Decision Making Process) โดยขึ้นกับอิทธิพลของปัจจัยทั้งที่เกิดภายในตัวนักท่องเที่ยวเองหรือ อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมภายนอกที่นักท่องเที่ยวอาศัยอยู่เป็นสำคัญ อิทธิพลจากปัจจัยทั้งหลายจะมีผลต่อเนื่องจนถึงขั้นตอนสุดท้าย คือ การเดินทางท่องเที่ยวนั่นเอง

ในทำนองเดียวกัน ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวก็จะมีกระบวนการของตนเองเช่นกัน กระบวนการดังกล่าวคือ กระบวนการการบริหารการท่องเที่ยวต่างๆ เช่น การให้บริการการท่องเที่ยว การกำหนดวิธีจำหน่าย สถานที่จำหน่าย การส่งเสริมการขาย การโฆษณาและประชาสัมพันธ์

Philip Kotler (2003 : 204 - 208) อธิบายถึง ขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจในการซื้อหรือรับบริการ (Stages of the buying decision process) ของนักท่องเที่ยวเกิดจากขั้นตอนต่างๆ 5 ขั้นตอน ดังภาพที่ 2.1 คือ

ภาพที่ 2.1 แสดงขั้นตอนในกระบวนการซื้อปกติหรือรับบริการของผู้บริโภค

(Philip kotler , 2003 : 204)

ขั้นที่ 1 การตระหนักถึงปัญหา กระบวนการตัดสินใจซื้อหรือรับบริการเกิดขึ้นเมื่อนักท่องเที่ยวมีจุดประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวรู้สึกถึงความแตกต่างระหว่างภาวะที่ความต้องการที่แท้จริงและพึงปรารถนา ความต้องการอาจถูกกระตุ้นโดยสิ่งเร้าภายในหรือภายนอก

ขั้นที่ 2 การค้นหาข้อมูลข่าวสาร เมื่อนักท่องเที่ยวได้รับการกระตุ้นจะมีแนวโน้มในการค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 ระดับ คือ

ภาวะการค้นหาข้อมูลแบบธรรมดา เรียกว่าการเพิ่มการพิจารณาให้มากขึ้น และในระดับถัดไป คือ นักท่องเที่ยวเข้าสู่การค้นหาข้อมูล ข่าวสารอย่างกระตือรือร้น โดยการอ่านหนังสือ โทรศัพท์ถามเพื่อน เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การประเมินทางเลือก คือ นักท่องเที่ยวจะประมวลข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว และตัดสินใจในขั้นตอนสุดท้าย กระบวนการประเมินของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีพื้นฐานอยู่บนทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งมองว่านักท่องเที่ยวทำการตัดสินใจโดยอาศัยจิตใต้สำนึก และมีเหตุผลสนับสนุน

ขั้นที่ 4 การตัดสินใจซื้อหรือรับบริการ มีปัจจัย 2 ประการที่มักเข้ามาสอดแทรกความตั้งใจและการตัดสินใจในการซื้อ

ปัจจัยตัวแรก คือ ทศนคติของผู้อื่น ทศนคติของผู้อื่นจะมีผลต่อทางเลือกที่ชอบมากหรือน้อยเท่าใดขึ้นกับ 2 ปัจจัยคือ ความรุนแรงของทศนคติในทางลบของผู้อื่นที่มีต่อทางเลือกที่พอใจของนักท่องเที่ยว และ แรงจูงใจที่นักท่องเที่ยวคล้อยตามความต้องการของผู้อื่น

ปัจจัยตัวที่สอง คือ ปัจจัยด้านสถานการณ์ที่ไม่ได้คาดการณ์ไว้ล่วงหน้า อาจเป็นตัวทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในการตั้งใจ

ขั้นที่ 5 พฤติกรรมภายหลังการซื้อหรือรับบริการ ภายหลังการรับบริการ นักท่องเที่ยวจะมีประสบการณ์ตามระดับความพึงพอใจหรือไม่พอใจในระดับหนึ่งระดับใด

ความพึงพอใจหลังการรับบริการการท่องเที่ยว สิ่งใดเป็นตัวที่ชี้ให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอย่างมาก ค่อนข้างพอใจ หรือไม่พอใจในครั้งหนึ่งๆ นั้น ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เกิดจากการคาดหวังในทรัพยากรการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกับการให้บริการการท่องเที่ยว ถ้าทรัพยากรการท่องเที่ยวไม่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว จะเกิดความรู้สึกผิดหวัง แต่ถ้าตรงกับความคาดหวังก็จะเกิดความรู้สึกเฉยๆ และถ้าเกินการคาดหวัง นักท่องเที่ยวจะเกิดความพึงพอใจยิ่งขึ้น ความรู้สึกนี้จะสร้างความแตกต่างในแง่ที่ว่านักท่องเที่ยวจะกลับมาท่องเที่ยวอีก หรือ พุดถึงความประทับใจในแง่ดีหรือไม่ดีกับผู้อื่นต่อไป

2.5.1 ความหมายของความพึงพอใจ

Richard F.Gerson ประธานบริษัท Gerson Goodson (อ้างใน พิพัฒน์ ก้องกิจกุล, 2546: 20) ซึ่งเป็นบริษัทที่ให้บริการทางด้านที่ปรึกษาการตลาด การบริหาร และการฝึกอบรม ได้ให้ความหมายของ ความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจของลูกค้าจะเกิดขึ้นได้เมื่อสินค้าหรือบริการของเราตรงกับความต้องการหรือเกินความคาดหมายของพวกเขา

ลูกค้าคนหนึ่งจะรู้สึกพึงพอใจเมื่อไรก็ตามที่ความต้องการของเขา (ไม่ว่าจะเป็นความต้องการที่แท้จริงหรือเป็นเพียงแค่ความรู้สึกเท่านั้น) ได้รับการตอบสนองในระดับตามที่คาดหวังหรือเกินความคาดหวัง ดังนั้นประเด็นสำคัญคือ จะรู้ได้อย่างไรว่าสิ่งที่ลูกค้าปรารถนาต้องการและคาดหวังนั้นคืออะไร

นอกจากนี้ Richard F.Gerson ยังกล่าวอีกว่า สิ่งที่ต้องตระหนักถึงความพึงพอใจของลูกค้า (www.crm2day.com/library/EpFAVvEkVuMucVxYld.php) (online November 29, 2006) คือ ความพึงพอใจไม่ได้เป็นเครื่องยืนยันว่าลูกค้าจะยังคงจงรักภักดีต่อสินค้าหรือการบริการ และ ความพึงพอใจไม่ได้เป็นเครื่องยืนยันว่าลูกค้าจะกลับมาใช้สินค้าหรือรับบริการต่อไป

2.5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพ การบริการ และความพึงพอใจ

Richard F.Gerson (อ้างใน พิชฌน์ ก้องกิจกุล, 2546: 20, 27) ได้ให้ความหมายของ คุณภาพ ในมุมมองของลูกค้าว่า สิ่งใดก็ตามที่ลูกค้ารู้สึกและรับรู้ถึงเมื่อใช้สินค้าหรือบริการของเรา ด้วยความพึงพอใจและพูดถึงอยู่เสมอ

ระหว่างคำว่า คุณภาพ การบริการ และความพึงพอใจ จะเห็นความแตกต่างได้ชัดเจน หากพิจารณา คุณภาพ และบริการ เป็นสิ่งที่ลูกค้ามองและพูดถึงว่าเป็นอย่างไร ไม่ใช่สิ่งที่เราบอกว่าเป็นอย่างไร ส่วนความพึงพอใจนั้นเป็นการรับรู้ในใจของลูกค้าว่าความคาดหวังของเขาได้รับการตอบสนองหรือไม่ เพียงใด หากเราสามารถตอบสนองด้านคุณภาพและการบริการได้ตามที่ลูกค้าคาดหวัง ความพึงพอใจจะเกิดตามมา และนำพาลูกค้ารายใหม่ๆเข้ามา ซึ่งกลุ่มลูกค้าใหม่นี้จะแนะนำลูกค้าอื่นๆเพิ่มเติมเข้ามาอีกเป็นกระบวนการต่อเนื่องต่อไป

2.5.3 การบริหารคุณภาพบริการและความพึงพอใจของลูกค้า

Richard F.Gerson (อ้างใน พิชฌน์ ก้องกิจกุล, 2546: 134-139) ได้อธิบายถึงการบริหารคุณภาพบริการและความพึงพอใจของลูกค้าในเชิงรุก 10 ประการ คือ

- 1) ทุกคนตั้งใจปฏิบัติหน้าที่เพื่อลูกค้า องค์กรจะต้องเน้นให้ความสำคัญกับลูกค้าในทุกๆส่วนงานและอย่างสมบูรณ์
- 2) ทำความรู้จักลูกค้าอย่างใกล้ชิด การรู้จักกับลูกค้าจะสร้างความได้เปรียบมากกว่าคู่แข่งเพราะบริษัทกำลังเสนอสิ่งที่ลูกค้าปรารถนาและเรียกร้องอย่างแท้จริง การพูดคุยโดยตรงกับลูกค้า ถามคำถาม ทำการสำรวจ สร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดเพื่อเรียนรู้ว่าลูกค้าเป็นใคร อะไรคือสิ่งที่เขาต้องการ และสนองความต้องการของลูกค้า
- 3) สร้างคุณภาพจากภายใน เมื่อทราบว่าลูกค้าต้องการอะไร จงให้สิ่งนั้นแก่ลูกค้าด้วยคุณภาพระดับสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และระลึกเสมอว่า คุณภาพอะไรก็ตามที่ลูกค้าพูด

ว่าจะต้องเป็นอย่งนั้นอย่างนี้ เราก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้ทุกวัน สร้างคุณภาพสินค้าและบริการ ตั้งแต่เริ่มแรกทีเดียว

4) พัฒนาแนวทางสู่การปลูกจิตสำนึกให้รักลูกค้า การให้ความสำคัญกับลูกค้า อย่างเดียวนั้นยังไม่พอเพียงจะต้องรักลูกค้าอย่างที่เราอยากให้ลูกค้ารักเรา มุ่งให้ความสำคัญกับลูกค้าแบบฝังรากลึกและอุทิศเต็มกำลังในการให้บริการเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของเรา และธุรกิจของเรา

5) การฝึกอบรมพนักงาน พนักงานเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการสร้างคุณภาพ และทำให้ลูกค้าพึงพอใจ การทำให้งานบริการลูกค้าและคุณภาพดีขึ้นเป็นหน้าที่ของทุกคน จึงจำเป็นต้องฝึกอบรมพนักงานในองค์กรทั้งทางด้านเทคนิค และด้านที่เกี่ยวกับงานบริการ

6) ให้อำนาจกับพนักงาน การฝึกอบรมให้พนักงานสร้างงานคุณภาพ ให้บริการ แก่ลูกค้าอย่างดีเลิศ และมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการสร้างความพึงพอใจให้ลูกค้าเท่านั้นไม่เพียงพอ จะต้องให้อำนาจกับพนักงานด้วย ในการที่จะสามารถทำสิ่งใดก็ได้ที่จะรับประกันได้ว่าลูกค้ารู้สึก ได้รับความพึงพอใจ

7) วัดและประเมินผล ด้วยเหตุผล 2 ประการ ประการแรกคือ สิ่งใดก็ตามที่ได้รับ การวัดและประเมิน จะได้รับการสานต่อให้สำเร็จ ประการที่สอง การวัดและประเมินผลเพื่อ ปรับปรุงให้ดีขึ้น การวัดผลงานพนักงานและตัวเรา วัดคุณภาพสินค้า และบริการ และทำให้เกิด ความเปลี่ยนแปลงตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลต่างๆ

8) ชื่นชมและให้รางวัล ตอบแทนกับพนักงานและลูกค้า แสดงความชื่นชมต่อ พนักงานสำหรับการปฏิบัติงานที่ดีจะทำให้เขารู้สึกว่าเราใส่ใจต่อพวกเขาในฐานะผู้ร่วมงาน แสดง ให้ลูกค้าเห็นว่าเราชื่นชมในกิจการของเขา ทำให้เขารู้สึกว่า เราใส่ใจต่อพวกเขาในฐานะที่เป็น บุคคลสำคัญ

9) ออกจากวิถีทางเดิมๆ ทุกคนต่างมุ่งแสวงหาสิ่งต่างๆที่คุ้มค่ากับเงินที่ เสียไป และคู่แข่งต่างก็ให้คุณภาพและคุณค่าแก่ลูกค้า เราจะต้องสร้างความแตกต่างให้กับธุรกิจ ด้วยวิธีการใหม่ๆที่แตกต่างจากวิถีเดิมๆ ให้สิ่งที่เป็นประโยชน์เป็นคุณค่าเสริมให้กับลูกค้ามากที่สุด เท่าที่จะทำได้และสามารถทำให้ลูกค้าพึงพอใจโดยที่พวกเขาไม่เคยคิดหรือคาดหวังไว้

10) ทำให้ดียิ่งกว่า ในภาวะการแข่งขันรุนแรง และสภาพทางเศรษฐกิจหากสำรวจ ว่าลูกค้าบอกว่าคุณภาพของเรายอดเยี่ยมและบริการเป็นเลิศ และรู้สึกพึงพอใจอย่างยิ่งกับวิ ธีปฏิบัติของเรา เราจะต้องมองหาแนวทางใหม่ๆที่ทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำนั้นดียิ่งขึ้นกว่าเดิม

คุณภาพสามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นได้เสมอ เฉกเช่นเดียวกับระดับความพึงพอใจของลูกค้าก็สามารถทำให้เพิ่มมากยิ่งขึ้นได้

2.5.5 ปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจทางการท่องเที่ยว

1) องค์ประกอบในการสร้างความพึงพอใจ และ วิธีการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว

เสีี่ยม บุญพัฒน์ (2545) ได้สรุปการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เป็นเป้าหมายสูงสุดของผู้ประกอบการทางด้านการท่องเที่ยวที่จะต้องพยายามสร้างและรักษาไว้ให้นานที่สุด เพราะถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจทางการท่องเที่ยว

1.1) องค์ประกอบในการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว ประกอบด้วย

1.1.1) การปฏิบัติงานด้วยความทุ่มเทแรงกายแรงใจ กระตือรือร้น มุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่

1.1.2) การแสดงตัวหรือปรากฏกายที่น่าเชื่อถือ สุภาพ เรียบร้อย ดูดี น่าประทับใจ

1.1.3) การมีทักษะที่ดีในการติดต่อสื่อสาร ทำความเข้าใจกับผู้เป็นลูกค้า

1.1.4) มีความสามารถในการระบุความต้องการของลูกค้า และ ตอบสนองได้อย่างถูกต้อง

1.2) วิธีการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวสามารถทำได้โดย

2.1.1) การจัดเตรียมบริการที่เป็นเลิศไว้ตอบสนอง ความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น

(1) ความสะอาดสวยงาม

(2) การให้ความช่วยเหลือ แนะนำ

(3) การให้บริการที่มีลักษณะพิเศษ

(4) การให้สิทธิพิเศษ

(5) การติดตามผลการให้บริการ เช่น การรับฟังคำติชม ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวให้เรียบร้อย การเอาใจใส่นักท่องเที่ยวตลอดเวลา

(6) การพัฒนา ปรับปรุง ฝึกฝนตนเองเสมอ เช่น การเข้ารับการพัฒนาและฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความสามารถของตนเอง การยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม การมีความซื่อสัตย์

2.1.2) สาเหตุที่ทำให้นักท่องเที่ยวไม่พึงพอใจประกอบด้วย

(1) การมีปัญหาลักษณะเกี่ยวกับการเดินทาง เช่น อุบัติเหตุเกี่ยวกับยานพาหนะ การไม่ตรงต่อเวลา

(2) คุณภาพของสินค้าและบริการแตกต่างไปจากที่ระบุไว้ในสัญญา ต่ำกว่ามาตรฐาน

(3) ความไม่คุ้นเคยเกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม

(4) รสชาติของอาหาร

(5) ระบบรักษาความปลอดภัยไม่ได้มาตรฐาน

(6) ปัญหาการสื่อสารกับพนักงานบริการ

(7) ปัญหาเรื่องสุขภาพ

2) วิธีการจัดการและสร้างการบริการที่เกินความคาดหมาย (Exceeding Customers Highest Hopes)

ความคาดหวังของลูกค้าคือ มาตรฐานสำหรับตัดสินคุณภาพการบริการอย่างแท้จริง Berry และ Parasuraman เสนอว่า วิธีการจัดการและสร้างการบริการที่เกินความคาดหมาย (Philip Kotler : 2003 : 454-455) ควรตั้งคำถามต่อไปนี้ตลอดเวลา คือ

2.1) เราพยายามนำเสนอภาพอย่างแท้จริงของการบริการ ต่อลูกค้าอย่างเต็มที่หรือไม่ เราตรวจสอบความถูกต้องของข่าวสารการส่งเสริมการตลาดก่อนการเปิดรับข่าวสารของลูกค้าหรือไม่ มีการติดต่อสื่อสารอย่างสม่ำเสมอระหว่างพนักงานที่ให้บริการลูกค้ากับพนักงานที่ทำพันธะสัญญาไว้กับลูกค้าหรือไม่ เราประเมินผลกระทบจากความคาดหวังของลูกค้าต่อการกระทำของบริษัท เช่น ราคา หรือไม่

2.2) การปฏิบัติการบริการอย่างถูกต้องตั้งแต่แรก ถูกจัดวางไว้เป็นลำดับความสำคัญสูงสุดของบริษัทหรือไม่ เราเน้นกับพนักงานของเราหรือไม่ว่าการให้บริการที่เชื่อถือได้ คือวิธีการจัดการวิธีหนึ่งที่สนองความคาดหวังของลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพ พนักงานของเราได้รับการฝึกอบรมและได้รับรางวัลจากการส่งเสริมการบริการโดยปราศจากความผิดพลาดหรือไม่ เราประเมินการออกแบบบริการเป็นประจำเพื่อค้นหาและแก้ไขข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นหรือไม่

2.3) เราติดต่อสื่อสารกับลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เราติดต่อกับลูกค้าเพื่อค้นหาความต้องการของลูกค้าและแสดงความชื่นชมธุรกิจของเขาเป็นระยะๆหรือไม่ เราฝึกอบรมและต้องการให้พนักงานแสดงให้ลูกค้าเห็นว่าเราห่วงใยและเห็นคุณค่าของเขาหรือไม่

2.4) เราทำให้ลูกค้ารู้สึกถึง หรืออัศจรรย์ใจต่อกระบวนการให้บริการหรือไม่ พนักงานของเราตระหนักหรือไม่ว่า ขั้นตอนการส่งมอบบริการเป็นโอกาสสำคัญยิ่งที่ทำให้ลูกค้าได้รับสิ่งที่เกินความคาดหวัง เรามีขั้นตอนพิเศษเพื่อกระตุ้นให้เกิดความเป็นเลิศขณะส่งมอบบริการหรือไม่

2.5) พนักงานของเราพลิกปัญหาของการบริการให้เป็นโอกาส ที่จะทำให้ลูกค้าประทับใจหรือเป็นเรื่องที่น่ารำคาญหรือไม่ เราได้เตรียมและกระตุ้นให้พนักงานมีการปรับปรุงขั้นตอนการบริการที่ดีเลิศหรือไม่ เราให้รางวัลพนักงานที่สามารถให้บริการได้เหนือความคาดหวังหรือไม่

2.6) เราประเมิน และ ปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ตรงตามความคาดหวังของลูกค้าอย่างต่อเนื่องหรือไม่ เรายึดมั่นต่อการปฏิบัติที่ให้บริการที่เหมาะสมหรือไม่ เราได้ลงทุนต่อโอกาสในการให้บริการที่เกินความหมายหรือไม่

สรุป ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเป็นขั้นตอนสุดท้าย ของกระบวนการตัดสินใจในการเลือกเข้ามาท่องเที่ยว และจะเกิดขึ้นได้เมื่อการท่องเที่ยวครั้งนั้นตรงกับความต้องการหรือเกินความความหมายที่คาดหวังไว้ แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว คือ การให้ความสำคัญและการให้บริการที่เกินความความหมายของนักท่องเที่ยว โดยนำเสนอภาพและตรวจสอบข้อมูลข่าวสารที่มอบให้ลูกค้า พนักงานผ่านการฝึกฝนในการให้บริการอย่างถูกต้องตั้งแต่แรก ค้นหาความต้องการของลูกค้าและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า สร้างความแตกต่างในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการการให้บริการ ประเมินปัญหาจากการบริการและมีการเตรียมพนักงานเพื่อการบริการที่เป็นเลิศ และสร้างขวัญกำลังใจแก่พนักงานเมื่อให้บริการที่ดี ปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ตรงตามความคาดหวังของนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

2.6.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

G.E. Berkley (1975 : 200) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วม ไว้ว่าหมายถึง การที่ผู้นำอนุญาตให้ผู้ตามเป็นจำนวนมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ให้เข้ามามีส่วนร่วม ในการตัดสินใจมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เป็นต้นว่า การยอมให้ผู้ตามหรือผู้บังคับบัญชาได้เข้ามามีส่วนในการกำหนดสภาพการทำงาน การกำหนดนโยบาย และแม้กระทั่งการเลือกตั้งผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาด้วย

G. Parry (1972 : 3-16) มองการมีส่วนร่วม หมายถึง การกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยการเข้าไปเกี่ยวข้องหรือมีส่วนในการดำเนินภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง อย่างไรก็ตาม G.Parry ยังได้ให้ความหมายแนวความคิดในลักษณะที่สามารถวัดได้ โดยอาศัยมิติ 3 มิติ คือ

1) วิธีการมีส่วนร่วม ซึ่งหมายถึง ประเภทกิจกรรมต่างๆที่ผู้มีส่วนร่วมได้กระทำลงไป เช่น การออกเสียงเลือกตั้ง การเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง การวิ่งเต้น (Lobbying) และการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามโครงการ

2) ความถี่ของการมีส่วนร่วม ซึ่งหมายถึง การหาคำตอบต่อคำถามที่ว่าใครบ้างเข้าไปมีส่วนร่วมและการเข้าไปมีส่วนร่วมเช่นนั้น บ่อยครั้งแค่ไหน

3) คุณภาพของการมีส่วนร่วม ซึ่งหมายถึง การแสวงหาคำตอบต่อคำถามอย่างน้อยที่สุด 2 ประการด้วยกัน คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมเช่นนั้นทำให้เกิดผลอะไรบ้าง และการเข้าไปมีส่วนร่วมดังกล่าวเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงหรือจอมปลอม

S.R. Arnstein (1999 : 219-224) เน้นมิติคุณภาพการมีส่วนร่วม S.R. Arnstein เห็นว่า การมีส่วนร่วมที่มี “คุณภาพ” นั้น ผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วมจะต้องมีอำนาจและการควบคุมอย่างแท้จริงในอันที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้บังเกิดผลขึ้นมา หรือกล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมก็คือการมีอำนาจและการควบคุมกิจกรรมนั่นเอง

2.6.1 การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน

การดำเนินการในส่วนของการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน (พจนานุกรม, 2541 : 29) จะประกอบด้วย

1) การสนับสนุน การรวมกลุ่มของประชาชน ชุมชน เพื่อการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว

2) การยกระดับชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน หรือองค์กรปกครองท้องถิ่นที่มีศักยภาพในการจัดการสิ่งแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน

3) จัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมในกระบวนการท่องเที่ยว โดยเน้นการเรียนรู้ การวางแผน การปฏิบัติการ และการประเมิน

2.6.2 ชุมชนกับการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

จากการที่ชุมชนหมายถึง เขตพื้นที่ ระดับความคุ้นเคย และการติดต่อระหว่างบุคคล ตลอดจนพื้นฐานความยึดเหนี่ยวเฉพาะบางอย่างที่ทำให้ชุมชนต่างไปจากเพื่อนบ้าน มีลักษณะทางเศรษฐกิจเป็นแบบเลี้ยงตัวเองที่จำกัดมากกว่าสังคม แต่ในวงจำกัดเหล่านั้นย่อมมีการสังสรรค์ใกล้ชิดกว่า และมีความเห็นอกเห็นใจลึกซึ้งกว่า อาจจะมีสิ่งเฉพาะบางประการที่ผูกพัน เช่น เชื้อชาติ ต้นกำเนิดของชาติหรือศาสนา

สำหรับในส่วนของความเกี่ยวข้องระหว่างชุมชนกับการท่องเที่ยวนั้นจะมีลักษณะขอบเขตและรูปแบบที่กว้างขวางและหลากหลายทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม โดยหาข้อจำกัดที่ชัดเจนยาก ทั้งนี้ความเกี่ยวข้องของชุมชนกับการท่องเที่ยวจะสามารถกำหนดได้ใน 2 ลักษณะ คือ ผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับชุมชน

1) ความเกี่ยวข้องของชุมชนกับการท่องเที่ยว

ในส่วนของชุมชนกับการท่องเที่ยวนั้นจะมีส่วนเกี่ยวข้อง และเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน ผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับมี 2 ทางคือ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และผลประโยชน์ทางสังคม

1.1) ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ที่ชุมชนได้รับ

1.1.1) เกิดการสร้างงาน สมาชิกชุมชนมีงานทำ สืบเนื่องจากการมี การท่องเที่ยวเกิดขึ้น

1.1.2) เกิดการพัฒนาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการบริการท่องเที่ยว

1.1.3) เกิดระบบตลาดเมื่อมีการจัดหาเครื่องอุปโภคบริโภค เครื่องมือ เครื่องใช้ และปัจจัยต่างๆที่จำเป็นแก่การบริการท่องเที่ยว

1.1.4) เกิดระบบการผลิตวัตถุดิบท้องถิ่น เพื่อป้อนระบบตลาด

1.1.5) มีรายได้จากแหล่งรายได้ใหม่ ที่เกิดจากการท่องเที่ยว นอกเหนือจากรายได้ประจำจากแหล่งรายได้เดิมของชุมชน

1.1.6) ครอบคลุม ชุมชน มีรายได้เพิ่มขึ้นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม จากการมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้น

1.2) ผลประโยชน์ทางสังคม ชุมชนจะได้รับอย่างมาก ประกอบด้วย

1.2.1) เกิดการพัฒนาในทางสร้างสรรค์ขึ้นในสังคม

1.2.2) มีการติดต่อทางสังคมที่มีรูปแบบมากขึ้น

1.2.3) จะมีสัญญาทางสังคมเกิดขึ้น อันเนื่องจากการตกลงในสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเข้าไปเกี่ยวข้องกับระบบการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชน

1.2.4) สาธารณูปโภคของชุมชน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา อาจได้รับการพัฒนาหรือปรับปรุงเนื่องจากมีระบบการท่องเที่ยว

1.2.5) สมาชิกชุมชนจะถูกกระตุ้นให้สนใจ พัฒนาการศึกษาของตัวเอง ทั้งการศึกษาในรูปแบบ ในด้านการบริการ เทคนิค และอื่นๆ

1.2.6) จะเกิดการพัฒนาในด้านสาธารณสุข เช่น ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความปลอดภัยจากโรคภัย อันสืบเนื่องมาจากการอุปโภคบริโภคที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อเข้าสู่ระบบการท่องเที่ยว

1.2.7) การบริการทางสังคมอื่นๆ เช่น ความปลอดภัย และการมีระเบียบอิสระของสังคมจะได้รับการเอาใจใส่มากขึ้น

2) ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชน

ผลกระทบที่เกิดขึ้นอาจมีผลทั้งทางบวกและทางลบโดย

2.1) ผลกระทบทางบวก คือ ผลประโยชน์ที่ทางชุมชนได้รับ ตามที่กล่าวไว้ในเรื่องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และ ทางสังคม

2.2) ผลกระทบทางลบ จะมีผลกระทบเกิดขึ้นเนื่องจาก

2.2.1) ขนาดของชุมชนจะเติบโตเกินไป ถ้าปัจจัยดึงดูดการท่องเที่ยวมีกำลังมาก และ ไม่ได้รับการจัดการที่ดี

2.2.2) โครงสร้างการบริหารชุมชนอาจเปลี่ยนแปลงไป ถ้าอิทธิพลการท่องเที่ยวมีมาก และไม่มีระบบการบริหารจัดการที่ดี

2.2.3) วัฒนธรรมดั้งเดิม และวิถีชีวิตของชุมชนอาจได้รับผลกระทบ และถูกกลืนจากอิทธิพล วัฒนธรรม และแนวทางชีวิตจากภายนอก

3) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยว จากลักษณะทางสังคมและผลกระทบที่ชุมชนได้รับ ส่งผลให้มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางการท่องเที่ยวในบางส่วน เพื่อให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

สำหรับทิศทาง และแนวทางในการมีส่วนร่วมของชุมชน นั้นต้องมีการมุ่งไปสู่การร่วมมือในการใช้ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้แก่

3.1) ท่องเที่ยว ศึกษาแผนปฏิบัติ แนวทาง และวิธีการปฏิบัติให้เข้าใจ จนสามารถให้ความร่วมมือและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง มีการแนะนำอย่างใกล้ชิดทุกขั้นตอนของการปฏิบัติ จนกว่าจะมั่นใจได้ว่าสมาชิกชุมชนทุกชุมชน ทุกคน ทุกระดับดำเนินการไปถูกต้องแล้ว

3.2) มีการติดตามผลและให้การแนะนำอย่างต่อเนื่อง

4) บทบาทและรูปแบบของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

สำหรับบทบาท และ รูปแบบของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน อาจจะมีหลายรูปแบบ โดยพิจารณาจากพื้นฐานวัฒนธรรม การปกครองท้องถิ่น ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีชีวิตของชุมชน รูปแบบที่พิจารณาน่าจะเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในระดับ การปฏิบัติการความเป็นรูปแบบขององค์กรกึ่งอิสระ ไม่เป็นทางการจนเกินไป โดยมีระบบการได้รับผลประโยชน์ร่วมกันในการจัดรูปแบบองค์กร บทบาทในการมีส่วนร่วม ซึ่งได้แก่ การให้ข้อมูล การวางแผน การจัดการ ควบคุมดูแล การจัดบริการ การจัดกิจกรรม อนุรักษ์ เป็นต้น โดยให้สมาชิกขององค์กรและสมาชิกชุมชนได้รับผลประโยชน์ด้านต่างๆ คือ

4.1) ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม แก่คนในชุมชนส่วนใหญ่ ให้มีงานและสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

4.2) ผลประโยชน์ทางสังคม

4.3) ความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อม มีความเข้าใจการอนุรักษ์ และร่วมมือพัฒนาเพื่อความยั่งยืน

4.4) ความภูมิใจ มีความสุขในความเป็นอยู่ ความร่วมมือในชุมชนเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมของตนเอง เกิดความรักหวงแหน พร้อมอนุรักษ์หรือพัฒนาอย่างสร้างสรรค์

2.6.3 การวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

1) หลักการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ต้องมีการคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการพัฒนา สอดคล้อง และเกิดประโยชน์ร่วมกันแก่ทุกฝ่าย การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต้องคำนึงถึง

ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้แก่ นักท่องเที่ยว ประชากรในชุมชน ผู้รับผิดชอบและดำเนินการพัฒนา ซึ่งทั้ง 3 ฝ่ายต่างมองหรือคาดหวังที่แตกต่างกันไป คือ

1.1) นักท่องเที่ยวคาดหวัง จะได้เห็นแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ต่างๆ ในลักษณะที่แปลกไปจากที่เคยพบเห็น ได้แก่ เอกลักษณ์ของท้องถิ่น วิถีชีวิตของคนท้องถิ่น

1.2) สิ่งที่ชุมชนคาดหวัง ต้องการเห็นความเปลี่ยนแปลง ไม่จำเจเหมือนของเดิม ต้องการการพัฒนาที่ทันสมัยไปจากเดิม และคาดหวังจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวคือการได้มีที่พักผ่อนหย่อนใจเพิ่มขึ้น ได้อยู่อาศัย และดำเนินชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่ดี เกิดความภาคภูมิใจต่อชุมชนของตนเองยิ่งขึ้น ได้รับประโยชน์ร่วมกับนักท่องเที่ยว เช่น ความสะดวกในการเดินทาง

1.3) สิ่งที่ผู้รับผิดชอบและดำเนินการพัฒนา คาดหวังคือ การใช้งบประมาณน้อย หรือสามารถแบ่งโครงการพัฒนาออกเป็นขั้นตอนได้โดยง่าย

2) แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนาจะต้องสอดคล้องกับการคาดหวังของทั้ง 3 ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการกำหนดแนวทางการพัฒนาต้องมีการพิจารณา และตรวจสอบปัจจัยสำคัญต่างๆ ดังนี้ คือ

2.1) จะดำเนินการพัฒนาอะไร

2.2) การบ่งชี้ปัญหาของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

2.3) จะดำเนินการพัฒนาอย่างไร

2.4) การจัดลำดับความสำคัญ และขั้นตอนในการพัฒนา

2.5) งบประมาณในการพัฒนา

3) กระบวนการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

สำหรับกระบวนการการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน มีขั้นตอนดังนี้

3.1) ขั้นตระหนักและรับรู้ถึงปัญหา ซึ่งเกิดจากแรงกระตุ้นภายนอก

3.2) ขั้นการเรียนรู้ หมายถึงการศึกษาถึงหลักการ และแนวทางการพัฒนา

ต่างๆของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

3.3) ขั้นสำรวจพื้นที่ เพื่อทำความรู้จักพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนอย่างละเอียด เพื่อนำมาวิเคราะห์ และแจกแจงสภาพของแหล่งท่องเที่ยวออกเป็นส่วนๆอย่างเป็นระบบ

3.4) ขั้บ่งชี้ปัญหา ได้แก่ การจำแนกปัญหาออกเป็นกลุ่มๆ หรือเป็นหมวดหมู่ ได้แก่ ปัญหาเรื่องงบประมาณ ปัญหาความเพียงพอ ปัญหาเรื่องตำแหน่งที่ตั้ง ปัญหาการดูแลรักษา

สรุป การมีส่วนร่วมของชุมชน คือ การที่ชุมชนได้เข้ามามีส่วนในการกำหนดสภาพการทำงาน การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และสามารถประเมินได้ถึงวิธีการ ความสำเร็จ และมีอำนาจ สามารถควบคุมคุณภาพของการมีส่วนร่วม แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยการสนับสนุนการรวมกลุ่ม การยกระดับชุมชนให้มีศักยภาพ โดยการอบรม สร้างความรู้ ความเข้าใจ ในบทบาทของตนในการจัดการการท่องเที่ยว ชุมชนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวใน 2 ลักษณะ คือ ผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ และผลกระทบที่เกิดขึ้นจึงต้องมีการกำหนดทิศทางและแนวทางในการมีส่วนร่วมในระดับนโยบาย ระดับแผน ระดับปฏิบัติการ และการติดตามผล โดยจัดในรูปแบบขององค์กรอิสระ ไม่เป็นทางการ มีระบบการได้รับผลประโยชน์ร่วมกันในการจัดรูปแบบองค์กร มีบทบาทการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล การวางแผน การจัดการ การควบคุม การจัดการบริการและการจัดกิจกรรมอนุรักษ์

2.7 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว

2.7.1 ปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

สมาชิกขององค์การการท่องเที่ยวโลก (1999) ได้ตกลงยึดถือปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนดังนี้

1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดในการพัฒนาการท่องเที่ยว ควรจะคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเพื่อให้มุมมองและบรรลุการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างเต็มที่ มีความต่อเนื่องและยั่งยืนในอันที่จะสามารถสนองต่อความจำเป็น และความหวังของคนรุ่นปัจจุบันและอนาคตอย่างเท่าเทียมกัน

2) การพัฒนาการท่องเที่ยวทุกรูปแบบ ที่นำไปสู่การประหยัทรัพพยากรที่มีค่าและหายาก โดยเฉพาะน้ำและพลังงาน รวมทั้งการหลีกเลี่ยงการผลิตของเสียที่เป็นไปได้ การพัฒนาเหล่านี้ควรได้รับสิทธิพิเศษและควรได้รับการส่งเสริมจากประเทศ ภูมิภาค และองค์กรสาธารณชนท้องถิ่น

3) ควรแสวงหาความแตกต่างระหว่างเวลา และสถานที่ของเดินทาง ของนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน ในช่วงวันลาพักผ่อนและวันหยุดของโรงเรียน เพื่อให้มีการกระจายการ

พักผ่อนตลอดปี ทั้งนี้เพื่อกระจายการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม และเป็นการกระจายผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจท้องถิ่นอีกด้วย

4) การออกแบบโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยว และการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวควรจัดในแนวทางที่จะรักษามรดกทางธรรมชาติ ซึ่งประกอบด้วยระบบนิเวศวิทยาและความหลากหลายทางชีววิทยา และเพื่อรักษาชีวิตสัตว์หายากที่ตกอยู่ในภาวะอันตราย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะผู้ประกอบการวิชาชีพต่างๆ ควรจะมีข้อตกลงที่จะกำหนดหรือจำกัดกิจกรรมของตนในพื้นที่ที่มีความอ่อนไหว เช่น ทะเลทราย ขั้วโลกหรือพื้นที่เขาสูง พื้นที่ชายฝั่ง ป่าเมืองร้อน หรือพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยการสร้างพื้นที่สงวนธรรมชาติหรือเขตคุ้มครอง

5) การท่องเที่ยวธรรมชาติและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นที่ยอมรับว่าเป็นหนทางไปสู่การเสริมและทำให้การท่องเที่ยวมีความงดงาม แต่ทั้งนี้ต้องเคารพต่อมรดกธรรมชาติและประชากรท้องถิ่น และต้องอยู่ในขีดความสามารถที่แหล่งท่องเที่ยวสามารถแบกรับได้

2.7.2 การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542: 73-77) ได้อธิบายถึง การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวจำเป็นต้องพัฒนา 3 ด้านด้วยกัน คือ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไปในแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว และการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านป้ายบอกทางในแหล่งท่องเที่ยว

1) การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวทั่วไป ในแหล่งท่องเที่ยว จะประกอบด้วยการพัฒนาที่สำคัญ 3 ด้าน คือ

1.1) การพัฒนาด้านการเข้าถึง และระบบการสัญจร ในแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญในด้านต่างๆ คือ

1.1.1) ถนน

1.1.2) ที่จอดรถ

1.1.3) ทางเดินเท้า

1.1.4) ทางรถจักรยานและที่จอดรถจักรยาน

1.1.5) ทางเดินป่า

1.1.6) ทางขี่ม้า ขี่ช้าง

1.1.7) ท่าเรือหรือแพ

1.2) การพัฒนาด้านอาคารและสิ่งก่อสร้างในแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้อง คือ

พัฒนา

- 1.2.1) ที่ขายบัตรเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว
- 1.2.2) สำนักงานที่ทำการของแหล่งท่องเที่ยว
- 1.2.3) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว
- 1.2.4) ที่พักนักท่องเที่ยว
- 1.2.5) ห้องน้ำสาธารณะ
- 1.2.6) ศาลาหรือซุ้มพักคอย
- 1.2.7) ร้านค้า ร้านอาหาร
- 1.2.8) บ้านพักพนักงาน
- 1.3) การพัฒนาด้านสิ่งประกอบบริเวณในแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยการ

- 1.3.1) ซุ้มทางเข้า
- 1.3.2) ป้ายสื่อและความหมาย
- 1.3.3) ลานกิจกรรม
- 1.3.4) สวนหย่อม
- 1.3.5) กระถางและที่ปลูกต้นไม้
- 1.3.6) ม้านั่ง โต๊ะ เก้าอี้
- 1.3.7) ระบบแสงสว่าง
- 1.3.8) ระบบน้ำใช้
- 1.3.9) ระบบกำจัดของเสียและน้ำเสีย
- 1.3.10) ระบบกำจัดขยะมูลฝอย
- 1.3.11) รั้ว กำแพง
- 1.3.12) สะพาน ขั้วบันได และอื่นๆ

2) การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยการพัฒนาที่สำคัญอยู่ 4 ด้านคือ

- 2.1) ความปลอดภัยจากโจรผู้ร้ายในแหล่งท่องเที่ยว
- 2.2) ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ
- 2.3) ความปลอดภัยจากพืชและสัตว์ภายในแหล่งท่องเที่ยว
- 2.4) ความปลอดภัยจากการหลงทาง
- 2.5) ความปลอดภัยจากธรรมชาติ

3) การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวด้านป้ายแหล่งท่องเที่ยว หมายถึงการพัฒนาในเรื่องเกี่ยวกับ

- 3.1) ป้ายต้อนรับเข้าสู่พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว
- 3.2) ป้ายชี้ทางแหล่งท่องเที่ยว
- 3.3) ป้ายแผนที่แสดงที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว

สรุป ปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนประกอบด้วย การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน การประหยัดทรัพยากรการท่องเที่ยว การกระจายการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม การออกแบบโครงสร้างพื้นฐานและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวควรตระหนักถึงการรักษา และความเคารพต่อมรดกทางธรรมชาติ และประชากรท้องถิ่น นอกจากนี้ สิ่งที่สามารถอำนวยความสะดวกต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคือ การพัฒนาความสะดวกทั่วไป การพัฒนาด้านความปลอดภัย และ การพัฒนาความสะดวกด้านป้ายบอกทางในแหล่งท่องเที่ยว

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บุษบา สุธีธร และภัสวลี นิติเกษมสุนทร (2541) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง เจตคติและความประทับใจของชาวต่างประเทศที่ได้มาเยี่ยมประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจที่สำคัญก่อนการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย คือ การทราบว่ามีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม และระหว่างที่เดินทางท่องเที่ยวอยู่มีความประทับใจมากในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อาหารไทย การจับจ่ายซื้อของ ค่าใช้จ่ายระหว่างพำนักในประเทศไทย วัฒนธรรมและประเพณีไทย แหล่งท่องเที่ยวมรดกโลก เครื่องอำนวยความสะดวกและบริการแก่นักท่องเที่ยว ด้านวัฒนธรรม การแสดงออกถึงความเป็นไทยนั้น นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศประทับใจมากที่สุด คือ การปฏิบัติที่คนไทยมีต่อนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศด้วยความมีอัธยาศัย

วีระชัย มงคลพันธ์ (2542) ได้ทำการศึกษาความต้องการและความพร้อมของประชาชนท้องถิ่นในการเข้าร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน พบว่าประชาชนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความต้องการเป็นภาคีคู่เกื้อหนุนให้ยวธรรมชาติ มีความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แต่ไม่ต้องการให้บริการด้านพาหนะรับ-ส่ง ไม่ต้องการจัดบริการขายอาหารเครื่องดื่ม และบริการที่พักแก่นักท่องเที่ยว และจากการศึกษายังพบว่า

ประชาชนท้องถิ่นเหล่านั้นส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ด้านสถานที่ท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ แม่ปิง และยังขาดความพร้อมด้านเงินทุน และทรัพยากรที่ใช้ประกอบการให้บริการด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งไม่มีใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว

เนตรชนก นันท์ (2544) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กรณีศึกษาชุมชนวัดพระบาทห้วยต้ม อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน พบว่า องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนวัดพระบาทห้วยต้มในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีครบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านความสะดวกในการเข้าถึง และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แต่มีจุดอ่อนอยู่ 2 จุด คือ การให้บริการอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่หลากหลาย และขาดการให้บริการด้านข้อมูล

ส่วนผลการศึกษาด้านแนวทางการจัดการที่เหมาะสม สำหรับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีแนวทางอยู่ 4 ด้าน คือ การจัดโครงสร้างองค์การการท่องเที่ยว การจัดการด้านบุคลากร การจัดระบบดำเนินงานและการจัดรายการนำเที่ยว แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้องในชุมชนแห่งนี้ เพราะยังไม่มีการประชุมสัมมนาเพียงพอส่งผลให้ชุมชนยังไม่มีโอกาสฝึกทักษะในการลงมือปฏิบัติการ จึงควรมีการศึกษา หรือการทำวิจัยด้านการตลาดสำหรับชุมชนวัดพระบาทห้วยต้มต่อไป

รัฐทิติยา หิรัญยหาต (2544) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว กรณีศึกษาบ้านหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ศึกษาถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และประเพณีพื้นบ้านของชุมชนบ้านหนองขาวที่สืบทอดต่อกันมา พร้อมหาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพของบ้านหนองขาวให้เป็นหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จากการศึกษาพบว่า

บ้านหนองขาวเป็นชุมชนโบราณที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ จึงมีการผสมผสานกันทางวัฒนธรรมของชนหลายชาติพันธุ์ได้อย่างกลมกลืนจนเกิดเป็นวัฒนธรรมเฉพาะของชุมชนขึ้น มีการสืบทอดและดำรงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นไว้ได้เป็นอย่างดี

นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเที่ยวชมบ้านหนองขาว ส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มาเพื่อศึกษา และดูงานทางด้านวัฒนธรรมโดยมาเป็นหมู่คณะ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่บริษัทนำเที่ยวพามาบ้างมีจำนวนเล็กน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวชาวไทย นักท่องเที่ยวที่

เดินทางมาเที่ยวด้วยตนเอง ไม่ได้ให้ความสนใจที่จะแวะชมบ้านหนองขาว เนื่องจากบ้านหนองขาว ยังไม่เป็นที่รู้จักสำหรับนักท่องเที่ยวมากนัก

บ้านหนองขาวเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีศักยภาพในด้านคุณค่าทางการศึกษา ความปลอดภัย สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การประชาสัมพันธ์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว และมีศักยภาพของพื้นที่ในการรองรับการพัฒนาทางการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง แต่ศักยภาพในด้าน ความพร้อมของบุคลากรควรมีการปรับปรุง และยังต้องมีการเพิ่มเติมศักยภาพทางด้าน สาธารณูปโภคขั้นสูงในสิ่งต่างๆ เช่น ร้านอาหาร ร้านขายสินค้าที่ระลึก ห้องสุขาสำหรับ นักท่องเที่ยว และศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนา เพื่อเพิ่มศักยภาพของบ้านหนองขาวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรมได้เลือกแนวคิดทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เลือกรูปแบบของชุมชนบริหาร จัดการเองโดยมีองค์ประกอบสนับสนุนให้คำปรึกษา และได้มีการวางแผนทางการพัฒนาในด้านสิ่ง อำนวยความสะดวก ได้แก่ การปรับปรุงเส้นทางคมนาคม การจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลทางการ ท่องเที่ยว ร้านอาหาร ร้านขายสินค้าที่ระลึก และจัดสร้างสุขาสำหรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมื การวางแผนพัฒนามุคคลากรเพื่อรองรับการท่องเที่ยว และกำหนดแนวทางการบริหารจัดการ ในลักษณะของการเลือกตั้งคณะกรรมการเพื่อดูแลการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน” มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูล ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ การศึกษาสภาพปัญหาของการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนให้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น และเพื่อสอดคล้องต่อการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดลำพูนในด้านการพัฒนาสังคม วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาให้จังหวัดลำพูนเป็นเมืองท่องเที่ยวทางธรรมชาติและเมืองโบราณ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ผสมผสานกับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) ในการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) และข้อมูลจากการอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณโดยการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) และแบบนำสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นการสำรวจข้อมูลความต้องการ และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย และ ชาวต่างประเทศ และเพื่อให้การศึกษามีแนวทางที่ชัดเจนจึงได้กำหนดคำถามในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. จังหวัดลำพูนมีทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทใด และอะไรบ้าง
2. นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนในระดับใด และต้องการให้เพิ่มหรือพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในด้านใด
3. จังหวัดลำพูนมีปัญหาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวในประเด็นใดบ้าง และควรมีการพัฒนาอย่างไรบ้าง

3.1 แหล่งข้อมูลและลักษณะข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากข้อมูล 2 ลักษณะ คือ

3.1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ ผลงานวิจัย เอกสารทางราชการ เอกสารหน่วยงานทางการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชน เว็บไซต์ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีการประมวลและสอบทาน จัดหมวดหมู่อย่างเป็นระบบ

3.1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ

1) ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสร้างเครื่องมือ แบบสอบถาม (Questionnaires) สำนวจความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย

2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) ประกอบแบบสัมภาษณ์ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ และการอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) ของเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ การท่องเที่ยว ผู้ประกอบการสินค้าชุมชน หรือ OTOP และ สมาคมการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรเป้าหมายในการศึกษาวิจัย คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน เช่น วัดพระธาตุหริภุญไชยวรมหาวิหาร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติหริภุญไชย ตลาดป่าซาง วัดพระพุทธบาทห้วยต้ม วัดพระพุทธบาทตากผ้า วัดจามเทวี วัดมहांวัน และอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล จำนวน 429,058 คน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต 1 จังหวัดเชียงใหม่ และ จังหวัดเชียงราย, 2547)

2) กลุ่มตัวอย่าง การเลือกกลุ่มตัวอย่างจะเลือกจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling) ด้วยการเข้าไปซื้อตั๋วประตูประสงค์การวิจัย ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน และสัมภาษณ์เชิงลึกนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำนวน 40 คน

3) การศึกษาปัญหาในเรื่องการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและแนวทางการพัฒนา ซึ่งได้จาก ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวไทย และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ การประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดลำพูน (Focus Group) ใช้วิธีเลือกเชิงกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 40 คน จากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ และ ภาคเอกชน อันประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากการท่องเที่ยวของจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ประกอบการ การท่องเที่ยวภาคเอกชน สมาคมการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน กลุ่มผู้ประกอบการ สินค้าชุมชน หรือ OTOP เป็นต้น

4) วิธีการหาและสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

4.1) คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ผู้ศึกษาได้เลือกผู้ให้ข้อมูลโดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sample)

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คำนวณได้โดยใช้สูตร ดังนี้

$$n = N / (1 + Ne^2)$$

เมื่อ N = ขนาดของประชากร = 429,058 คน

n = ขนาดของตัวอย่าง = 399.63 คน

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่กำหนดไว้ = 0.05

4.2) การสุ่มตัวอย่างจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่ต้องการศึกษา ในแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำพูน จำนวนนักท่องเที่ยว 429,058 คน ต้องการเก็บตัวอย่าง 399.63 คน หรือ 400 คน

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) ที่ได้จากการแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) และการอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) ซึ่งรายงานเป็นการเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

2) ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS

2.1) ข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยว การรายงานผลข้อมูลเกี่ยวกับคำตอบแต่ละข้อ โดยการแสดงค่าการแจกแจงความถี่ การกระจายร้อยละ ของคำถามแต่ละข้อ

2.2) ข้อมูลเกี่ยวกับการสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ลักษณะคำถาม เป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงการประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถาม

คะแนน	ระดับความพึงพอใจ
5	มากที่สุด
4	มาก
3	ปานกลาง
2	น้อย
1	น้อยที่สุด

2.3) การจัดระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2545: 35) จากการหาค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจ โดยการใช้การคำนวณดังนี้

2.3.1) นักท่องเที่ยวชาวไทย

การคำนวณหาความกว้างของชั้น (Class Interval : I)

$$\begin{aligned}
 I &= \text{ความกว้างของชั้น} / \text{จำนวนชั้น} \\
 &= (5-1) / 5 \\
 &= 0.8
 \end{aligned}$$

การจัดระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวได้จากการแปลความหมายของ ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แสดงการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
4.21 – 5.00	มากที่สุด
3.41 – 4.20	มาก
2.61 – 3.40	ปานกลาง
1.81 – 2.60	น้อย
1.00 - 1.80	น้อยที่สุด

2.3.2) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

การคำนวณหาความกว้างของชั้น (Class Interval : I)

$$\begin{aligned}
 I &= \text{ความกว้างของชั้น} / \text{จำนวนชั้น} \\
 &= (3-1) / 3 \\
 &= 0.67
 \end{aligned}$$

การจัดระดับความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้จากการแปลความหมายของ ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 แสดงการแปลความหมาย ของค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
2.35 - 3.01	มากที่สุด
1.68 - 2.34	มาก
1.00 - 1.67	ปานกลาง

การรายงานผลข้อมูลเกี่ยวกับคำตอบแต่ละข้อโดยการแสดงหาค่า การแจกแจงความถี่ การกระจายร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคำถามแต่ละข้อ (Standard deviation : SD) และแปลความหมายตามเกณฑ์ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

3.4 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการนำแบบสอบถามที่ได้มาไปทดสอบหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย (Reliability Analysis) จำนวน 30 ชุดโดยอาศัยการคำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows คำนวณหาค่า Alpha Coefficient (α) ของ Conbrach (Jum C. Nunnally, 1978 : 245-246) ซึ่งผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ตารางที่ 3.4 แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสำรวจความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน

มาตรวัดด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยว	ค่าความเชื่อมั่น (α)
1. ด้านการคมนาคม	0.7652
2. ด้านแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก	0.8085
3. ด้านที่พักแรม	0.8891
4. ด้านสินค้าที่ระลึก	0.8746
5. ด้านอาหาร	0.9239
เครื่องมือทั้งฉบับ	0.9461

จากตารางที่ 3.4 เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.9461 ค่าความเชื่อมั่นในด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยวด้านการคมนาคม มีค่าความเชื่อมั่น 0.7652 ด้านแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าความเชื่อมั่น 0.8085 ด้านที่พักแรม มีค่าความเชื่อมั่น 0.8891 ด้านสินค้าที่ระลึก มีค่าความเชื่อมั่น 0.8746 . ด้านอาหาร มีค่าความเชื่อมั่น 0.9239

3.5 แผนงานของโครงการวิจัย

ตารางที่ 3.5 แสดงแผนงานของโครงการวิจัย

คำถามการวิจัย	ระเบียบวิธีวิจัย	กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
1. จังหวัดลำพูนมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทใดและอะไรบ้าง	1. ศึกษาเอกสาร 2. การสำรวจ 3. การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion)	1. ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิอย่างเป็นระบบ 2. ออกสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวเพิ่มเติม 3. สรุปประมวลผล เขียนรายงาน	ทำให้ทราบข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน โดยแยกเป็นแต่ละประเภทของแหล่งท่องเที่ยว สามารถสืบค้นได้ง่าย
2. นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศพึงพอใจการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนในระดับใด และต้องการให้เพิ่มหรือพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในด้านใดบ้าง	1. แบบสอบถาม (Questionnaire) 2 .การสัมภาษณ์เชิงลึก (In- depth Interview)	1. จัดทำแบบสอบถาม ทดสอบแบบสอบถาม และพัฒนาแบบสอบถาม 2. เก็บข้อมูลแบบสอบถาม นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คนและสัมภาษณ์เชิงลึก นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำนวน 40 คน 3.วิเคราะห์ข้อมูล 4.สรุปประมวลผล เขียนรายงาน 5.ประมวลข้อมูลทั้งหมดและเขียนรายงาน	ทำให้ทราบข้อมูลความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนให้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น
3. ปัญหาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนมีอะไรบ้าง และมีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาเป็นเช่นไร	1. การประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (Focus Group)	1.เตรียมการประชุมและประเด็นการประชุม 2.คัดเลือกและเชิญผู้ร่วมประชุมจากกลุ่มเป้าหมาย 3.จัดประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องอย่างน้อย 40 คน จำนวน 1 ครั้ง 2.วิเคราะห์และสรุปเพื่อเขียนรายงาน	ทำให้ทราบสภาพปัญหาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนในด้านต่างๆ และแนวทางการพัฒนา เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวต่อไป

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน” มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน ความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ และสภาพปัญหาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ผลที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ และวิเคราะห์เนื้อหา ที่ได้จากการแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และข้อมูลจากการอภิปรายกลุ่ม ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อนำไปตอบคำถามการวิจัยว่า จังหวัดลำพูนมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทใด และอะไรบ้าง นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศพึงพอใจการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนในระดับใด และต้องการให้เพิ่มหรือพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในด้านใด จังหวัดลำพูนมีปัญหาในเรื่องการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวในประเด็นใด และควรมีการพัฒนาอย่างไรบ้าง

4.1 ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน

4.1.1 ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดลำพูน

1) ประวัติความเป็นมา

ลำพูนเป็นจังหวัดที่เล็กที่สุดและเก่าแก่ที่สุดในภาคเหนือ เดิมคือ อาณาจักรหริภุญไชยที่เคยรุ่งเรืองมานานนับพันกว่าปี สร้างขึ้นโดยฤๅษีวาสุเทพ และ สุกกัตฤๅษี เมื่อต้นพุทธศตวรรษที่ 12 แล้วอัญเชิญพระนางจามเทวี ธิดาเจ้าเมืองละโว้ (ลพบุรี) ขึ้นมาครองเมือง

อาณาจักรหริภุญไชยรุ่งเรืองอยู่หกร้อยกว่าปีจึงถูกพญามังรายตีได้เมื่อ พ.ศ. 1824 ต่อมาจึงรวมเข้าเป็นอาณาจักรล้านนา หลังราชวงศ์มังราย ลำพูนตกเป็นเมืองขึ้นของพม่าพร้อมๆ กับเมืองอื่นๆ ในล้านนาอยู่ราวสองร้อยปี จนสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช รวมกับพญา

กาวิละ และพญาเจ้าบ้านขับไล่พม่าออกไปจากล้านนา ตั้งแต่นั้นมาล้านนาก็ตกเป็นเมืองประเทศราชของกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ จนในสมัยของพระบาทสมเด็จพระปิยมหาราช ได้ทรงเปลี่ยนระบบการบริหารราชการแผ่นดินเป็นระบบมณฑลเทศาภิบาล มีข้าหลวงจากส่วนกลางมาประจำ โดยเริ่มต้นที่ลำพูนก่อนเพราะเป็นเมืองเล็ก โดยลำพูนขึ้นอยู่กับมณฑลพายัพ ต่อมาเมื่อยกเลิกมณฑลเทศาภิบาล ลำพูนก็มีฐานะเป็นจังหวัดหนึ่งขึ้นอยู่กับการทรงมหาดไทย

2) คำขวัญ พระธาตุเด่น พระรอดขลัง ลำไยดัง
กระเทียมดี ประเพณีงาม จามเทวีศรีหริภุญไชย

3) ตราประจำจังหวัด รูปพระธาตุหริภุญไชย

ภาพที่ 4.1 แสดงตราประจำจังหวัดลำพูน

4) ต้นไม้ประจำจังหวัด จามจุรี (Saraca Saman)

4.1.2 ลักษณะทั่วไปของจังหวัดลำพูน

1) ที่ตั้ง

จังหวัดลำพูน ตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 (สายเอเชีย) เป็นระยะทาง 689 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินสายพหลโยธิน เป็นระยะทาง 724 กิโลเมตร และตามทางรถไฟ 729 กิโลเมตร ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 18 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 99 องศาตะวันออก อยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน อยู่ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่เพียง 22 กิโลเมตร เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นศูนย์กลางความเจริญของภาคเหนือตอนบน และอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง หรือพื้นที่สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจร่วมกับจังหวัดเชียงใหม่

2) ขนาด

จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดที่มีขนาดเล็กที่สุดของภาคเหนือ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 4,505.882 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,815,675 ไร่ หรือร้อยละ 4.85 ของพื้นที่

ภาคเหนือตอนบน บริเวณที่กว้างที่สุดประมาณ 43 กิโลเมตร และยาวจากเหนือจรดใต้ 136 กิโลเมตร

3) อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอสารภี และอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง อำเภอสามเงา จังหวัด

ตาก

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอห้างฉัตร อำเภอสบปราบ และ อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอฮอด อำเภอจอมทอง อำเภอหางดง และ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

4) ภูมิอากาศ

จังหวัดลำพูนตั้งอยู่ในภาคเหนือ ซึ่งตามตำแหน่งที่ตั้งอยู่ในเขตร้อนที่ค่อนข้างไปทางเขตอากาศอบอุ่น ในฤดูหนาวจึงมีอากาศเย็นค่อนข้างหนาว แต่เนื่องจากอยู่ลึกเข้าไปในแผ่นดินห่างไกลจากทะเล จึงมีฤดูแล้งที่ยาวนานและอากาศจะร้อนถึงร้อนจัดในฤดูร้อน จังหวัดลำพูนมีสภาพภูมิอากาศแตกต่างกันอย่างเด่นชัด 3 ช่วงฤดู คือช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายนมีอากาศร้อน ช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม จะมีฝนตกชุกเป็นฤดูฝน และช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์มีอากาศหนาวเย็นเป็นฤดูหนาว ซึ่งฤดูหนาวและฤดูร้อนนั้น เป็นช่วงฤดูแล้ง ที่มีระยะเวลาติดต่อกันประมาณ 6 เดือน ในช่วงฤดูฝนอีก 6 เดือน นั้น อากาศจะไม่ร้อนเท่ากับในฤดูร้อน และไม่หนาวเย็นเท่าฤดูหนาว คือมีอุณหภูมิปานกลางอยู่ระหว่างสองฤดูดังกล่าว

5) ภูมิประเทศ

ลำพูนเป็นจังหวัดที่เล็กที่สุดในภาคเหนือ มีเนื้อที่ 4,506 ตารางกิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบหุบเขา พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มในแอ่งแม่น้ำปิง-กวง มีแม่น้ำ กว้างไหลผ่านตัวเมืองด้านทิศตะวันออก และแม่น้ำปิงไหลผ่านทางด้านทิศตะวันตก มีทิวเขาโอบล้อมอยู่สามด้านคือทิศตะวันออก ทิศตะวันตก และทิศใต้ ภูเขาสำคัญของจังหวัดคือขุนตาล ซึ่งเป็นภูเขาที่สูงที่สุดในจังหวัดลำพูน แม่น้ำสายสำคัญมี 4 สาย คือ แม่น้ำปิง แม่น้ำกวง แม่น้ำแม่ทา และแม่น้ำลี้

6) การปกครอง

จังหวัดลำพูน แบ่งเขตการ

ปกครองออกเป็น 7 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ 51 ตำบล 551 หมู่บ้าน 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 เทศบาลเมือง 12 เทศบาลตำบล 45 องค์การบริหารส่วนตำบล และ 2 สภาตำบล

อำเภอและกิ่งอำเภอ ในจังหวัด

ลำพูน ได้แก่ อำเภอเมืองลำพูน อำเภอป่าซาง อำเภอบ้านโฮ้ง อำเภอแม่ทา อำเภอลี้ อำเภอทุ่งหัวช้าง อำเภอบ้านธิ และกิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง

ภาพที่ 4.2 แสดงแผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

(<http://www.tat.or.th/>)

7) เศรษฐกิจ (<http://www.lamphun.go.th/>)

7.1) ด้านการเกษตรกรรม จังหวัดลำพูนมีพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตร รวม 641,889 ไร่ หรือร้อยละ 22.79 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด จำนวนเกษตรกร 224,971 คน หรือร้อยละ 55.37 ของประชากรทั้งหมด

7.2) ด้านการอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูนมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม ทั้งหมด 833 โรงงาน เงินลงทุน 33,242 ล้านบาท การจ้างงานรวม 51,863 คน แยกเป็นนอกเขต นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จำนวน 765 โรงงาน มีเงินลงทุน 6,375 ล้านบาท มีคนงาน 14,923 คน รวมโรงงานที่ตั้งในพื้นที่สวนอุตสาหกรรมเอกชนในเครือสหพัฒน์อินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด จำนวน 9 โรงงาน เงินลงทุนประมาณ 1,131 ล้านบาท คนงาน 2,397 คน โรงงานที่ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ที่เปิดดำเนินการแล้ว 68 โรงงาน มีเงินลงทุน ประมาณ 26,867 ล้านบาท และมีแรงงานประมาณ 36,940 คน มีมูลค่าการส่งออก (ปี 2543) 40,105 ล้านบาท

สรุป ภาวะการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดลำพูน จังหวัดลำพูนมีโรงงานอุตสาหกรรมกระจายอยู่ทุกพื้นที่ของแต่ละอำเภอ แต่ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง

ลำพูนมากที่สุด รองลงมา คือ อำเภอป่าซาง และอำเภอแม่ทา ตามลำดับ โดยทั้ง 3 อำเภอมีอาณาเขตติดต่อกัน มีปัจจัยด้านวัตถุดิบในด้านการผลิต ด้านแรงงาน ด้านคมนาคมขนส่ง ที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุน ซึ่งการลงทุนส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาวัตถุดิบและทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นโดยเฉพาะวัตถุดิบทางด้านการเกษตร

7.3) สินค้าที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่

7.3.1) สินค้าเกษตร

ลำไย มีแหล่งผลิตที่สำคัญ ได้แก่ อำเภอเมือง ป่าซาง ลี้ และบ้านโฮ่ง

กระเทียม มีแหล่งผลิตสำคัญ ได้แก่ อำเภอลี้ ป่าซาง และบ้านโฮ่ง

หอมแดง มีแหล่งผลิตสำคัญ ได้แก่ อำเภอบ้านโฮ่ง ลี้ และป่าซาง

พืชผัก มีแหล่งผลิตสำคัญ ได้แก่ อำเภอเมือง และอำเภอบ้านโฮ่ง โดยลำพูนนับเป็นแหล่งผลิต พืชผักที่สำคัญของภาคเหนือ ผลผลิตส่วนหนึ่งจะป้อนเป็นวัตถุดิบแก่โรงงานอุตสาหกรรมแปรรูป และส่วนหนึ่งจะถูกส่งไปจำหน่ายในจังหวัดต่าง ๆ เช่น เชียงใหม่ ลำปาง กรุงเทพฯ นครสวรรค์ ฯลฯ

7.3.2) สินค้าหัตถกรรม ผ้าฝ้ายทอมือ นิยมทำกันทุกอำเภอเป็นอาชีพเสริมหลังจากเสร็จสิ้นงานเกษตรกรรม แต่ที่มีชื่อเสียงมากคือ อำเภอป่าซาง โดยเฉพาะที่บ้านหนองเงือก หมู่ที่ 5 ตำบลแม่แรง ผ้าฝ้ายทอมือของจังหวัดลำพูนทำกันในหลายรูปลักษณะ ทั้งผ้าผืนสำหรับนำไปตัดเย็บผ้าชิ้น เสื้อผ้าสำเร็จรูป ตลอดจนอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้าน เช่น ผ้าปูโต๊ะ ที่รองแก้ว-จาน ฯลฯ ในด้านการจำหน่ายผ้าทอและผลิตภัณฑ์นั้น โดยทั่วไปอาศัยตลาดใหญ่เป็นหลักคือ กรุงเทพฯ และเชียงใหม่ ผ้าไหมยกดอก โรงงานผลิตผ้าไหมยกดอกที่มีชื่อเสียงของจังหวัดลำพูน คือโรงงาน เพ็ญศิริไหมไทยซึ่งได้มีการปรับปรุงแบบด้านลวดลาย โดยอาศัยลายผ้าในสมัยโบราณ ประยุกต์ ปรับปรุงประกอบกับฝีมือที่ประณีต ทำให้ผ้าไหมยกดอกของลำพูนมีเอกลักษณ์และมีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักทั่วไป

ไม้แกะสลัก แหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ในเขตอำเภอแม่ทา มีการแกะสลักไม้จามจุรีเป็นรูปคน สัตว์ เครื่องใช้และเครื่องประดับภายในบ้าน เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

เซรามิกส์ ถึงแม้ว่าจะมีโรงงานผลิตเพียงไม่กี่โรงแต่ก็สามารถสร้างมูลค่าในการจำหน่ายให้กับจังหวัดลำพูน โดยมีการส่งออกไปจำหน่ายทั้งภายในและต่างประเทศ มูลค่าปีละหลายล้านบาท โดยผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของเครื่องใช้และเครื่องตกแต่งบ้านในลักษณะการเลียนแบบของโบราณซึ่งเป็นที่ยอมรับของชาวต่างประเทศ

7.3.3) สินค้าอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่ได้แก่ สินค้าที่ผลิตจากโรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือและ สวนอุตสาหกรรมบริษัทสหพัฒนาอินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ได้แก่ - ชิ้นส่วนและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ - ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ - อาหารและเครื่องดื่ม - การแปรรูปพืชผลทางการเกษตร - อัญมณีและเครื่องประดับ - เครื่องหนัง - เสื้อผ้าสำเร็จรูป

8) ประชากร (<http://i.lamphun.go.th/>)

จังหวัดลำพูนปัจจุบันมีประชากรทั้งสิ้น 405,120 คน (มิถุนายน 2549) แยกเป็นชาย 197,741 คน และหญิง 207,379 คน จำนวนครัวเรือน 108,809 หลังคาเรือน ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนท้องถิ่นทั้งคนเมือง คนยอง และยังมีชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในเขตท้องที่อำเภอลี้ อำเภอแม่ทา อำเภอบ้านโฮ่ง และกิ่งอำเภอทุ่งหัวช้าง

9) หมายเลขโทรศัพท์ที่สำคัญ

สอบถามข้อมูลการท่องเที่ยว โทรศัพท์ 1672

ตารางที่ 4.1 แสดงหมายเลขโทรศัพท์ของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน

สถานที่	เบอร์โทรศัพท์	สถานที่	เบอร์โทรศัพท์
สำนักงาน ททท. ภาคเหนือ เขต 1	0-5324-8604 0-5324-8607 0-5324-1466	สถานีรถไฟลำพูน	0-5351-1016
ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว จังหวัดลำพูน	0-5356-0906	ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข จังหวัดลำพูน	0-5351-1041 0-5351-1800
ศาลากลางจังหวัด	0-5351-1000	ประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน	0-5351-1555
สถานีตำรวจภูธร	0-5351-1042 0-5351-1045	สำนักงานจังหวัดลำพูน	0-5351-1000
สถานีขนส่งลำพูน	0-5351-1173	โรงพยาบาลลำพูน	0-5351-1233

ที่มา ; การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

4.1.3 องค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน

ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resources) หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่แหล่งท่องเที่ยวมีไว้ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว (Tourism Supply) ให้สนุกสนานเพลิดเพลิน สะดวกสบาย ได้รับความรู้ และเกิดความพึงพอใจ ทรัพยากรการท่องเที่ยวจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้น

ทรัพยากรการท่องเที่ยว มีองค์ประกอบสำคัญคือ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ (Natural made) และมนุษย์สร้างขึ้น (Man made) สิ่งอำนวยความสะดวกที่จะทำให้การท่องเที่ยวพอใจ ได้แก่สิ่งต่างๆ ที่รองรับการเดินทางมาเยือนของนักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความสะดวกสบาย ความเพลิดเพลินและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็ว และปลอดภัย

ในการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวของลำพูนนั้น คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลสถิติจากสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ ผลงานวิจัย รวมถึงเอกสารทางราชการและหน่วยงานทางการท่องเที่ยวของทั้งภาครัฐและเอกชน เว็บไซต์ และอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยได้ประมวล สอบทาน และจัดหมวดหมู่อย่างเป็นระบบเพื่อการสืบค้นได้ง่าย นอกจากนี้ยังได้ใช้ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการออกสำรวจเพิ่มเติมเพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อให้การจัดระบบข้อมูลของจังหวัดลำพูนสืบค้นได้ง่าย และครอบคลุมความต้องการของนักท่องเที่ยว จึงได้จำแนกประเภททรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก / การบริการ และการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

1) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attractions)

ลำพูนเป็นจังหวัดเล็กๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงน้อยมากเมื่อเทียบกับจังหวัดเชียงใหม่ แต่มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานกว่าหลายร้อยปี มีวัดวาอารามเก่าแก่มากมาย สถาปัตยกรรมย้อนหลังไปถึงพุทธศตวรรษที่ 16-17 มีขนบธรรมเนียมที่สืบทอดกันมาช้านาน ลำพูนจึงเหมาะที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมและงานหัตถกรรม สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติส่วนใหญ่อยู่ในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงและอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล

การเที่ยวชมศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดลำพูน สามารถมาชมได้ตลอดทั้งปี ในช่วงฤดูหนาวอากาศเย็นสบายจึงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวที่จะมาพักผ่อนในช่วงฤดูหนาว อีกทั้งยังมีเทศกาลงานประเพณีที่จัดขึ้นในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคมหลายงาน ส่วนในฤดูร้อนถึงแม้อากาศจะร้อนอบอ้าว แต่มีดอกไม้สีสันต่างๆ ให้ชมมากมาย ได้แก่ กล้วยไม้ นานาชนิด พุ่

ทองกวาว และดอกพวงแสด เป็นต้น สำหรับฤดูฝน ถึงแม้ว่าจะมีฝนตกเฉอะแฉะบ้าง แต่ก็ไม่ได้ตกตลอดวันหรือทุกวัน อากาศกำลังสบาย ไม่ร้อนจัดหรือหนาวจัด คนที่ชอบรับประทานลำไยจะชอบมาเที่ยว เพราะลำไยออกผลในช่วงกลางฤดูฝน (เที่ยวไปกับนายรอบรู้ : ม.ป.ป.)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าจังหวัดลำพูนมีสิ่งดึงดูดใจทั้งทางธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งประเภทของสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน ตามที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้แบ่งไว้เป็น 3 ประเภท คือ ประเภทธรรมชาติ ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน ศาสนา และประเภทศิลป วัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม ดังแสดงในตารางที่ 4.2 และเพื่อให้สืบค้นง่าย จึงได้แสดงรายชื่อจำแนกตามสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวแต่ละอำเภอ ดังแสดงในตารางที่ 4.3 สำหรับรายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งดังแสดงภาคผนวก ก. สิ่งดึงดูดใจที่เป็นนามธรรม เช่นเทศกาล งานประเพณีของจังหวัดลำพูน และปฏิทินการจัดงานประเพณี เทศกาลสำคัญประจำปี ดังแสดงในตารางที่ 4.4 และรายละเอียดของงานดังแสดงในภาคผนวก ข

ตารางที่ 4.2 แสดงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนจำแนกตามสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวในแต่ละอำเภอ

แหล่งท่องเที่ยว	อำเภอเมือง	อำเภอป่าซาง	อำเภอบ้านโฮ่ง	อำเภอแม่ทา	อำเภอลี้	อำเภอทุ่งหัวช้าง	อำเภอบ้านธิ	กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง	รวม
1. ประเภทธรรมชาติ									
1.1 อุทยานแห่งชาติ	-	-	-	1	1	-	-	-	2
1.2 วนอุทยาน	-	-	-	-	1	-	-	-	1
1.3 ถ้ำ	-	1	1	1	2	-	-	-	5
1.4 น้ำตก	-	-	1	2	3	-	-	-	6
1.5 อ่างเก็บน้ำ	-	1	-	3	1	1	1	-	7
1.6 จุดชมทิวทัศน์	-	-	-	1	6	-	-	-	7
รวม	-	2	2	8	14	1	1	-	28
2. ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน และศาสนา									
2.1 วัด	8	8	2	4	7	1	3	-	33
2.2 โบราณสถาน	5	-	-	1	-	-	2	1	9
2.3 พิพิธภัณฑสถาน	4	-	-	-	1	-	-	-	5
2.4 อนุสาวรีย์	2	-	-	-	-	-	-	-	2
2.5 อนุสรณ์สถาน	-	-	-	4	-	-	-	-	4
รวม	20	8	2	9	8	1	5	1	54
3. ประเภทศิลป วัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม									
3.1 วิถีชีวิตกลุ่มชน	1	-	-	1	1	-	-	-	3
3.2 แหล่งศิลปวัฒนธรรม	1	1	-	-	-	-	-	-	2
3.3 แหล่งหัตถกรรม / สินค้าพื้นเมือง	8	4	1	1	1	2	1	-	18
3.4 แหล่งเกษตรกรรม	1	-	-	-	1	-	-	1	3
3.5 กิจกรรม กีฬา และนันทนาการ	1	-	-	1	-	-	3	-	5
รวม	12	5	1	3	3	2	4	1	31
รวมทั้งสิ้น	32	15	5	20	25	4	10	2	113

จากตารางที่ 4.2 แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน พบว่า แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน และศาสนาพบมากที่สุดถึง 54 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในตัวเมือง คือ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง 20 แห่ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภท วัด โบราณสถาน และพิพิธภัณฑสถาน นอกนั้นจะตั้งอยู่ในเขตอำเภอแม่ทา 9 แห่ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดและอนุสรณ์

สถาน อำเภอป่าซาง อำเภอลี้ อำเภอละ 8 แห่ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัด 8 แห่งและ 7 แห่งตามลำดับ อีก 1 แห่งคือแหล่งท่องเที่ยวประเภท พิพิธภัณฑ์ซึ่งอยู่ในอำเภอลี้

แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม มีทั้งหมด 31 แห่ง ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองเช่นกันถึง 12 แห่ง ส่วนใหญ่เป็น แหล่งหัตถกรรม / สินค้าพื้นเมือง

แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มีทั้งหมด 28 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอลี้ถึง 14 แห่ง และเป็นประเภทอ่างเก็บน้ำ และจุดชมทิวทัศน์

ตารางที่ 4.3 แสดงรายชื่อประเภทแหล่งท่องเที่ยวจำแนกตามสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวแต่ละอำเภอ

อำเภอ	ทรัพยากรธรรมชาติ	ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถานและศาสนา	ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม
อำเภอเมือง		1. วัด 1.1 วัดพระธาตุหริภุญชัย 1.2 วัดจามเทวี (วัดกุฎีดอน) 1.3 วัดมหาวัน 1.4 วัดพระยืน 1.5 วัดประตูลี้ 1.6 วัดพระคงเกษีย 1.7 วัดประตูปา 1.8 วัดธรรมนิยาราม (วัดกุฎะมุก)	1. ศิลปวัฒนธรรม 1.1 ศูนย์วัฒนธรรมชุมชนตำบลอุโมงค์ 2. วิถีชีวิตกลุ่มชน 2.1 ชุมชนเวียงยอง 3. แหล่งหัตถกรรม / สินค้าพื้นเมือง 3.1 ศูนย์ศิลปหัตถกรรมผ้าไหมยกดอกเพ็ญศิริ 3.2 แหล่งทอผ้าบ้านศรีเมืองอยู่ ตำบลเวียงยอง 3.3 ศูนย์งานฝีมือ ไม้แกะสลัก ตำบลเหมืองจี้ 3.4 กลุ่มจักสานบ้านกอกข่อย ตำบลหนองหนาม 3.5 ชั่วมุงทำสิ่งหัตถ์ และชุมชนเวียงยอง 3.6 ตลาดกลางสินค้าการเกษตร (ภาคดอยตุง) 3.7 สหกรณ์ไวโนอุโมงค์ ลำพูน 3.8 ถนนคนเดิน 4. แหล่งเกษตรกรรม 4.1 สวนลำไยบ้านหนองช้างค้ำ ตำบลอุโมงค์ 5. กิจกรรม-กีฬาและนันทนาการ 5.1 เขื่อนสมุนไพร
		2. โบราณสถาน 2.1 ประตุมือง – กำแพงเมืองเก่า 2.2 กู่ช้าง-กุ่ม้า 2.3 กู่ไก่แก้ว 2.4 กุณายเก้ 2.5 บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ / ดอยชะม้อ	

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

อำเภอ	ทรัพยากร ธรรมชาติ	ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถานและศาสนา	ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม
อำเภอ เมือง		3. แหล่งโบราณคดี 3.1 แหล่งโบราณคดีบ้านวังไฮ 4. พิพิธภัณฑ 4.1 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหริ ภูเก็ตไชย 4.2 พิพิธภัณฑวัดพระธาตุหริ ภูเก็ตชัย 4.3 พิพิธภัณฑพื้นบ้านวัดตัน แก้ว 4.4 พิพิธภัณฑวัดพระยืน 5. อนุสาวรีย์ 5.1 อนุสาวรีย์พระนางจามเทวี 5.2 อนุสาวรีย์ครูบาศรีวิชัย 5.3 อนุสาวรีย์สุทนต์	
อำเภอ ป่าซาง	1. ถ้ำ 1.1 ถ้ำเอราวัณ 2. อ่างเก็บน้ำ 2.1 อ่างเก็บน้ำแม่วังล้าน	1. วัด 1.1 วัดพระพุทธรูปตากผ้า 1.2 วัดหนองเงือก 1.3 วัดสันกำแพง 1.4 วัดหมู่เป้ง 1.5 วัดป่าเหียง 1.6 วัดป่าซางงาม 1.7 วัดบ้านเหล่าพระเจ้าตา เขียว 1.8 วัดเกาะกลาง	1. ศิลปวัฒนธรรม 1.1 หอศิลป์อุทยานธรรมะ 2. แหล่งหัตถกรรม/สินค้าพื้นเมือง 2.1 หมู่บ้านหัตถกรรมทอผ้าฝ้ายบ้านหนอง เงือก ตำบลแม่แรง 2.2 กลุ่มทอผ้าบ้านดอนหลวง หมู่ 7 ตำบล แม่แรง 2.3 กลุ่มทอผ้าบ้านหนองหอย ตำบลป่าซาง 2.4 ตลาดสินค้าพื้นเมืองป่าซาง
อำเภอ บ้านโฮ้ง	1. ถ้ำ 1.1 ถ้ำหลวงผาเวียง 2. น้ำตก 2.1 น้ำตกวังหลวง	1. วัด 1.1 วัดพระเจ้าตนหลวง 1.2 วัดพระเจ้าสะเลียมหวาน	1. วิถีชีวิต/กลุ่มชน 1.1 หมู่บ้านกระเหรี่ยงพัฒนาห้วยหละ

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

อำเภอ	ทรัพยากรธรรมชาติ	ประวัติศาสตร์โบราณวัตถุ โบราณสถานและศาสนา	ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม
อำเภอแม่ทา	1. ถ้ำ 1.1 ถ้ำจำหมาฟ้า 2. อ่างเก็บน้ำ 2.1 อ่างเก็บน้ำแม่เมย 2.2 อ่างแม่เล้า 2.3 อ่างเก็บน้ำแม่กิม 3. อุทยานแห่งชาติ 3.1 อุทยานแห่งชาติ ดอยขุนตาล 3.2 ยอดดอยขุนตาล (ย 1-ย4) 3.3 น้ำตกตาดเหมย 3.4 น้ำตกแม่กลอง	1. วัด 1.1 วัดทาแก้ว 1.2 วัดตากาศ 1.3 วัดทามื่นข้าว 1.4 วัดม่อนจอมธรรม 2. แหล่งโบราณคดี 2.1 แหล่งโบราณคดีบ้าน ทาปาลัก 3. อนุสรณ์สถาน 3.1 สะพานท่าชมพู่ 3.2 ศาลเจ้าพ่อขุนตาล 3.3 ศาลเจ้าพ่อผาด่าน 3.4 อุโมงค์ขุนตาล	1. วิถีชีวิตกลุ่มชน 1.1 หมู่บ้านกะเหรี่ยงแม่ขนาด 2. แหล่งหัตถกรรม/สินค้าพื้นเมือง 2.1 หมู่บ้านกะสลักไม้ ตำบลทาทุ่งหลวง 2.2 แหล่งผลิตหัตถกรรม ตำบลตากาศ 3. กิจกรรม – กีฬาและนันทนาการ 3.1 กัซซันขุนตาลกอล์ฟแอนด์รีสอร์ท
อำเภอสี	1. ถ้ำ 1.1 ถ้ำดอยโตน 2. อ่างเก็บน้ำ 2.1 อ่างเก็บน้ำห้วยมะแห ลบ 3. วนอุทยาน 3.1 วนอุทยานดอยเวียง แก้ว ตำบลแม่ตื่น 4. อุทยานแห่งชาติ 4.1 อุทยานแห่งชาติ แม่ปิง 4.2 น้ำตกก้อหลวง 4.3 น้ำตกตาดสะตอ 4.4 น้ำตกก้อน้อย 4.5 ถ้ำยางวี 4.6 ทุ่งกิ๊ก-ทุ่งนางู 4.7 แก่งก้อ 4.8 จุดชมวิวดอยกระตึก 4.9 ตาดสวรรค์ 4.10 ห้วยถ้ำ 4.11 ผาดำ – ผาแดง 4.12 ผาแมว	1. วัด 1.1 วัดพระธาตุแท่นคำ 1.2 วัดพระธาตุดวงเดียว 1.3 วัดพระธาตุหัวดวง 1.4 วัดพระพุทธรูปห้วย ต้ม 1.5 วัดพระธาตุจอม สวรรค์ 1.6 วัดบ้านปาง 1.7 วัดพุทธบาทผาหนาม 2. พิพิธภัณฑ 2.1 พิพิธภัณฑัฐบริหาร คุรุศาสตร์วิชัย วัดบ้านปาง	1. วิถีชีวิตกลุ่มชน 1.1 หมู่บ้านกะเหรี่ยงห้วยต้ม 2. แหล่งหัตถกรรมและสินค้าพื้นเมือง 2.1 กลุ่มการผลิตสินค้าหัตถกรรม ตำบลนา ทวาย (บ้านกะเหรี่ยงห้วยต้ม) 3. แหล่งเกษตรกรรม 3.1 ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

อำเภอ	ทรัพยากรธรรมชาติ	ประวัติศาสตร์โบราณวัตถุ โบราณสถานและศาสนา	ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม
อำเภอ ทุ่งหัวช้าง	1. อ่างเก็บน้ำ 1.1 อ่างเก็บน้ำแม่ บ้านแดง	1. วัด 1.1 วัดพระธาตุดอยยวง คำ	1. แหล่งหัตถกรรม/สินค้าพื้นเมือง 1.1 แหล่งผ้าไหมผ้าฝ้ายยกดอก ตำบลบ้าน ปวง 1.2 กลุ่มแม่บ้านแม่แสม ตำบลตะเคียนปม
อำเภอ บ้านธิ	1. อ่างเก็บน้ำ 1.1 อ่างเก็บน้ำแม่ธิ	1. วัด 1.1 วัดพระธาตุดอยเวียง 1.2 วัดศรีดอนชัย 1.3 วัดพระธาตุดอยห่าง บาตร 2. โบราณสถาน 2.1 กู่ปาลาน ต.ห้วยยาบ 2.2 กู่เฮือง ต.บ้านธิ	1. แหล่งหัตถกรรม/สินค้าพื้นเมือง 1.1 กลุ่มสตรีสหกรณ์แปรรูปผ้าฝ้าย ต.ห้วย ยาบ 2. กิจกรรม กีฬาและนันทนาการ 2.1 กีฬาลูกเลวตีลูกบอลแอนดริสอร์ท 2.2 เชียงใหม่-ลำพูนกอล์ฟคลับ 2.3 นอทเทอร์นเฮอริเทจแอนดส์สปา
กิ่งอำเภอ เวียงหนอง ล่อง		1. โบราณสถาน 1.1 วัดโขงขาว 1.2 แหล่งโบราณสถาน บ้านเวียง	1. แหล่งเกษตรกรรม 1.1 แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตำบลหนอง ล่อง และ ตำบลวังพาน

จากตารางที่ 4.3 เป็นรายชื่อของประเภทแหล่งท่องเที่ยวจำแนกตามสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวจะพบว่า สถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอเมือง ทั้งประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน ศาสนา และ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม ยกเว้นแหล่งท่องเที่ยวทรัพยากรธรรมชาติเท่านั้นที่อยู่ในเขตอำเภออื่น

แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนทั้งหมด 113 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นประเภทวัด 33 แห่ง รองลงมาคือ แหล่งหัตถกรรม / สินค้าพื้นเมือง แหล่งสินค้าเหล่านี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตอำเภอเมืองและมีชื่อเสียงของจังหวัดลำพูน

ตารางที่ 4.4 แสดงปฏิทินการจัดงานประเพณีและเทศกาลสำคัญประจำปีของจังหวัดลำพูน

ประเพณี / เทศกาล	สถานที่จัด
มกราคม	
• งาน“เทศกาลชิมไวน์กับไส้ฮั่วหละปุ่น” (17-19 มกราคม)	เทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง
กุมภาพันธ์	
• ประเพณีทำบุญตักบาตรวันมาฆบูชา	วัดพระธาตุหริภุญไชย อำเภอเมือง
• มหกรรมผ้าทอของดีเมืองหละปุ่น(30 มกราคม.-3 กุมภาพันธ์)	บริเวณสะพานตรงข้ามวัดพระธาตุหริภุญไชย
มีนาคม	
• งานประเพณีมหรพรมกลองหลวงล้านนา ให้วีรสักพระพุทธรบาทตากผ้า (ต้นเดือนมีนาคม)	วัดพระพุทธรบาทตากผ้า อำเภอป่าซาง
เมษายน	
• วันอนุรักษ์มรดกไทย(2 เมษายน)	วัดพระธาตุหริภุญไชย อำเภอเมือง
• แต่งสี อดดลย ผ้าฝ้ายดอนหลวง (4-6 เมษายน)	บ้านดอนหลวง อำเภอป่าซาง
• งานประกวดเดินม่วนใจ๋ใหม่เมือง (12-13 เมษายน)	เทศบาลเมืองลำพูนและเทศบาลตำบลอุโมงค์
• งานประเพณีสงกรานต์ (13-15 เมษายน)	วัดพระธาตุหริภุญไชย อำเภอเมือง
• แห่นางสงกรานต์ (15 เมษายน)	สนามกีฬาอำเภอป่าซาง
• แห่ไม้ก้ำสะหรี (ไม้ค้ำโพธิ์) (17-18 เมษายน)	วัดบ้านดงหลวง กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง
พฤษภาคม	
• ประเพณีสงฆ์พระธาตุหริภุญไชย (15 ค่ำ เดือน 6 / กลางเดือนพฤษภาคม) ในงานมีการแข่งกลองหลวงชิงถ้วยพระราชทาน	วัดพระธาตุหริภุญไชย อำเภอเมือง
• ประเพณีสงฆ์รายพระพุทธรบาทตากผ้า(ขึ้น 8 ค่ำ เดือน 6)	วัดพระพุทธรบาทตากผ้า อำเภอป่าซาง
มิถุนายน	
• ประเพณีใส่ขันดอกไม้บูชาเสาอินทขิล เสาหลักเมือง (แรม 13 ค่ำ เดือน 6 ถึง ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 7)	วัดอินทขิล อำเภอป่าซาง
สิงหาคม	
• งานเทศกาลลำไย (ช่วงเดือน กรกฎาคม.- สิงหาคม)	สนามกีฬาากลางจังหวัดลำพูน
กันยายน	
• งานทำบุญสลากภัตต์ (ตานก๋วยสลาก) (แรม 12 ค่ำ เดือน 8)	วัดพระธาตุหริภุญไชย อำเภอเมือง
ตุลาคม	
• ประเพณีตักบาตรเทโวโรหณะ (ตรงกับวันออกพรรษา)	วัดพระธาตุหริภุญไชย อำเภอเมือง
พฤศจิกายน	
• ประเพณีลอยกระทง(ขึ้น 12 ค่ำ เดือน 11)	ตามริมฝั่งแม่น้ำลำคลองทั่ว ๆ ไป

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ประเพณี / เทศกาล	สถานที่จัด
ธันวาคม	
• งานพระนางจามเทวีและกาชาดจังหวัดลำพูน (ธันวาคม - มกราคม)	สนามกีฬากลางจังหวัดลำพูน
• งานอะเมซิงกะเหรี่ยง(สัปดาห์สุดท้ายของเดือนธันวาคม)	หมู่บ้านพระบาทห้วยต้ม อำเภอลี้
• งานมหรหรรพ์ผ้าฝ้ายผ่านวรมป่าซาง	อำเภอบ้านฝาง
• งานสืบสานตำนานป่าซาง(31 ธันวาคม - 2 มกราคม)	อำเภอบ้านฝาง

ที่มา : <http://i.lamphun.go.th/tourism/.html/>

องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัดลำพูน

จากตารางที่ 4.4 ประเพณีและเทศกาลสำคัญของจังหวัดลำพูน ส่วนใหญ่จัดในช่วงฤดูร้อนคือเดือนเมษายน ซึ่งเป็นเดือนแห่งปีใหม่เมือง หรือประเพณีของกลุ่มล้านนา และฤดูหนาวในช่วงเดือนธันวาคม

จากการที่ลำพูนมีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน และศาสนา มากที่สุดนั้น เป็นเพราะลำพูนเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีอายุ 1,300 กว่าปีแล้ว และยังมีร่องรอยของการอยู่อาศัยก่อนการสร้างเมืองหรือชุมชนน้อย 1,000 ปีขึ้นไป ซึ่งจริงๆ แล้วมีแหล่งท่องเที่ยวอีกมากมายแต่ยังไม่ได้พัฒนาหรือดัดแปลงสภาพออกมาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น วัด จากข้อมูลทำเนียบวัดของกรมศาสนาใน พ.ศ.2548 จังหวัดลำพูนมีวัดทั้งสิ้น 459 วัด อยู่ในเขตอำเภอมือง 162 วัด อำเภอบ้านฝาง 90 วัด อำเภอบ้านโฮ่ง 52 วัด อำเภอลี้ 59 วัด อำเภอแม่ทา 45 วัด อำเภอบ้านธิและทุ่งหัวช้างมี 25 วัดเท่ากัน นอกจากวัดแล้วยังมีแหล่งโบราณสถานร้างที่ยังไม่ได้บูรณะขุดแต่งอีกเป็นจำนวนมาก ถ้าได้รับการพัฒนายังจะได้แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนี้อีกมากในอำเภอต่างๆ ซึ่งก็จะยิ่งช่วยเน้นให้ลำพูนเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์และเมืองโบราณมากยิ่งขึ้น

สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรมนั้น จะเห็นได้ว่ามีแหล่งหัตถกรรมและสินค้าพื้นเมืองมากที่สุด เพราะลำพูนเป็นแหล่งผลิตสินค้าใหญ่ที่ส่งไปสู่ตลาดในจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกันและมีคมนาคมสะดวก ยอดสินค้าที่จำหน่ายในจังหวัดเชียงใหม่มียอดการจำหน่ายสูงเพราะมีจำนวนนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวมาก นอกจากนี้แหล่งผลิตสินค้าในลำพูนเองก็เป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถชมวิธีการผลิต และซื้อ

สินค้า ในบางแห่งนักท่องเที่ยวยังสามารถเดินชมวิถีชีวิตชุมชนภายในหมู่บ้านได้อีกด้วย แต่มีสิ่งที่น่าสนใจเป็นห่วงคือ ในชุมชนที่ผลิตสินค้า โดยเฉพาะการทอผ้า นั้น ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ เพราะเด็กๆ ไปเรียนหนังสือ คนหนุ่มสาวไปทำงาน ทำให้น่าเป็นห่วงว่าในอนาคตจะหาคนผลิตสินค้าพื้นบ้านได้ยาก จึงควรมีการปลูกฝังและจุดประกายให้คนรุ่นหลังเห็นคุณค่าของงานฝีมือที่ตกทอดกันมาแต่โบราณ และยังสามารถขายให้นักท่องเที่ยวเป็นรายได้อีกด้วย ส่วนแหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตรนั้นมีน้อยมาก ทั้งจังหวัดมีจำนวน 3 แห่ง ทั้งๆ ที่ลำพูนเป็นจังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตพืชผักที่สำคัญของภาคเหนือและยังมีชื่อเสียงในเรื่องการปลูกลำไย แต่ละอำเภอที่มีการเกษตรกรรมน่าจะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม (Agro Tourism) จะทำให้มีทางเลือกในการท่องเที่ยวมากขึ้น

ด้านกิจกรรม กีฬา และนันทนาการ ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดใจที่จะทำให้นักท่องเที่ยวพักค้างคืนและอยู่ในจังหวัดลำพูนนานขึ้นเพราะมีกิจกรรมทำ กลับมีอยู่เป็นจำนวนน้อยมากเพียงแค่ 5 แห่ง จาก 113 แห่งเท่านั้น จึงควรผลักดันให้ธุรกิจเอกชนหรือชาวบ้านเปิดกิจการเกี่ยวกับกีฬา นันทนาการ และกิจกรรมต่างๆ เพิ่มขึ้น

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีจำนวนน้อยที่สุดคือ 28 แห่งจาก 113 แห่ง ซึ่งที่จริงแล้วส่วนใหญ่จะอยู่ในอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาลกับอุทยานแห่งชาติแม่ปิง แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ได้แก่ถ้ำ มีที่อำเภอป่าซาง บ้านโฮ้ง แม่ทา และลี้ อำเภอละ 1 ถ้ำ อ่างเก็บน้ำที่ อำเภอแม่ทา 3 แห่ง อำเภอลี้ กิ่งอำเภอทุ่งหัวช้างและ อำเภอบ้านธิ ที่ละ 1 แห่ง น้ำตกที่อำเภอบ้านโฮ้ง 1 แห่ง และวนอุทยานที่อำเภอลี้ อีก 1 แห่ง รวมแล้ว 13 แห่ง ซึ่งก็ไม่ค่อยจะน่าสนใจนักถ้าเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวภายในอุทยานทั้ง 2 แห่ง ในปัจจุบันทางอุทยานได้จัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว มีบริการที่พัก อาหาร การแสดง และกิจกรรมนันทนาการต่างๆ รวมทั้งมีมัคคุเทศก์นำชมด้วย จึงทำให้อุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล และอุทยานแห่งชาติแม่ปิงกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สนับสนุนการท่องเที่ยวของอำเภอแม่ทาและอำเภอลี้

สำหรับเทศกาลงานประเพณี จากปฏิทินการจัดงานประเพณีและเทศกาลสำคัญประจำปีของจังหวัดลำพูนที่ได้ประชาสัมพันธ์ให้คนไปเที่ยวนั้นมีเพียง 21 งานในรอบ 1 ปี จากข้อมูลนี้จะเห็นได้ว่าเทศกาลงานประเพณีจัดกระจุกตัวอยู่ที่อำเภอเมืองมากที่สุดถึง 11 งาน อำเภอป่าซางซึ่งอยู่ใกล้ๆ มี 7 งาน อำเภอลี้กับกิ่งอำเภอเวียงหนองล่องอีกแห่งละ 1 งาน อำเภอที่เหลือไม่มีในปฏิทินเลย และส่วนที่มีในปฏิทินก็มีข้อมูลรายละเอียดของงานที่สามารถหาได้เพียงไม่กี่งาน ทั้งๆ ที่จังหวัดลำพูนมีความเก่าแก่ มีประเพณีทั้งที่เกี่ยวกับศาสนาและประเพณีในชีวิตประจำวันอยู่มากมาย เช่นประเพณีสืบทอดประเพณีกินกล้วยสลาก เป็นต้น หรือจะสร้างเทศกาลขึ้นมาใหม่

เพื่อให้แต่ละอำเภอมีกิจกรรม เพราะถ้างานเทศกาลนั้นดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ไปร่วมงานด้วย นักท่องเที่ยวก็จะมีโอกาสได้ท่องเที่ยวต่อเนื่องในแหล่งอื่นๆ ได้พักและจับจ่ายซื้อสินค้า เทศกาลงานประเพณีจึงเป็นสิ่งดึงดูดใจที่เอื้อต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ควรจะรวบรวมเทศกาลงานประเพณีของแต่ละอำเภอจัดทำเป็นปฏิทินท่องเที่ยวในแต่ละเดือนตลอดทั้งปี แล้วทำการประชาสัมพันธ์ในแผ่นพับ หรือเว็บไซต์ของจังหวัด จะทำให้นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนการมาเที่ยวล่วงหน้า และผู้ประกอบการท่องเที่ยวยังได้ใช้ข้อมูลนี้ไปจัดทำรายการนำเที่ยว ขายให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวลำพูนได้ตลอดทั้งปี

2) สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการทางการท่องเที่ยว (Amenities / Facilities)

สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการทางการท่องเที่ยวหมายถึง สิ่งต่างๆ ที่รองรับในการเดินทางของนักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความสะดวกสบายและปลอดภัย ถ้าแหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบถ้วน นักท่องเที่ยวก็จะมีประทับใจและอยากจะได้เดินทางกลับเข้ามาท่องเที่ยวซ้ำอีก สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการทางการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 2 ประเภทได้แก่ ปัจจัยหลัก คือโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructures) และปัจจัยเสริม (Superstructures)

2.1) โครงสร้างพื้นฐาน หมายถึง สาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่ภาครัฐจำเป็นต้องจัดให้เพียงพอกับประชาชนในท้องถิ่น และยังเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะชี้วัดว่าแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ มีความพร้อมมากน้อยเพียงใดในการรองรับนักท่องเที่ยว และยังเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยดึงดูดให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวด้วย โครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยว ของจังหวัดลำพูนประกอบด้วย

2.1.1) การไฟฟ้า

กระแสไฟฟ้าของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดลำพูนส่วนใหญ่สั่งซื้อมาจากสถานีจ่ายไฟ จากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งมีแหล่งผลิตที่สำคัญ 2 แห่ง คือ โรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปางและโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนแม่งัด จังหวัดเชียงใหม่ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดลำพูน สามารถให้บริการไฟฟ้าครอบคลุมพื้นที่การปกครอง ของจังหวัดลำพูน 7 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีไฟฟ้าใช้เพียง 6 หมู่บ้าน การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดลำพูน มีสถานีจ่ายไฟย่อย จำนวน 3 แห่ง คือ สถานีไฟฟ้าลำพูน 1 ตั้งอยู่ที่บ้านป่าเล้า ริมถนนสายลำพูน - เชียงใหม่ (สายเก่า) สถานีไฟฟ้าลำพูน 2 ตั้งอยู่ที่ตำบลอุโมงค์ ริมถนนชูปเปอร์ไฮเวย์

เชียงใหม่ - ลำพูน และ สถานีไฟฟ้าลำพูน 3 ตั้งอยู่ในสวนอุตสาหกรรมศรีสุพัฒน์ ถนนสายอ้อมเมือง ลำพูน - ป่าซาง

2.1.2) การประปา

สำนักงานประปาลำพูน มีกำลังผลิต 460 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง โดยใช้แหล่งน้ำจาก บ่อบาดาลและอ่างเก็บน้ำทาสบงแล้ว โดยมีหน่วยบริการ 3 แห่ง คือ - หน่วยบริการลำพูน ใช้แหล่งน้ำจากบ่อบาดาล ขนาดกำลังผลิต 320 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง- หน่วยบริการทาสบง ใช้แหล่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำทาสบงแล้ว ขนาดกำลังการผลิต 60 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง หน่วยบริการป่าซาง ใช้แหล่งน้ำจากบ่อบาดาล ขนาดกำลังการผลิต 80 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง

2.1.3) ความปลอดภัย

จังหวัดลำพูนเป็นที่ตั้งของกองกำกับการตำรวจภูธร จังหวัดลำพูนมีสถานีตำรวจภูธร อำเภอและกิ่งอำเภอ 8 สถานี สถานีตำรวจภูธรตำบล 2 สถานี ดังนี้

- สถานีตำรวจภูธร อำเภอเมืองลำพูน	- สถานีตำรวจภูธร อำเภอแม่ทา
- สถานีตำรวจภูธร อำเภอป่าซาง	- สถานีตำรวจภูธร อำเภอทุ่งหัวช้าง
- สถานีตำรวจภูธร อำเภอบ้านโฮ่ง	- สถานีตำรวจภูธร กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง
- สถานีตำรวจภูธร อำเภอลี้	- สถานีตำรวจภูธร ตำบลเหมืองจี้
- สถานีตำรวจภูธร อำเภอบ้านธิ	- สถานีตำรวจภูธร ตำบลทาภาศ

2.1.4) การสื่อสารและการไปรษณีย์

จังหวัดลำพูนมีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข 9 แห่ง

(<http://www.lamphun.go.th/intro.php>) ดังนี้

- ที่ทำการไปรษณีย์ลำพูน	- ที่ทำการไปรษณีย์แม่ทา
- ที่ทำการไปรษณีย์อุโมงค์	- ที่ทำการไปรษณีย์บ้านโฮ่ง
- ที่ทำการไปรษณีย์ป่าซาง	- ที่ทำการไปรษณีย์ลี้
- ที่ทำการไปรษณีย์ทาภาศ	- ที่ทำการไปรษณีย์ทุ่งหัวช้าง
- ที่ทำการไปรษณีย์บ้านธิ	

นอกจากนี้ยังให้บริการโทรคมนาคมและไปรษณีย์อนุญาตเอกชนอีก 10 แห่ง ซึ่งมีการให้บริการ ได้แก่

- โทรศัพท์ระหว่างประเทศ	- วงจรให้เข้าภายในประเทศ
- โทรสาร	- วงจรให้เข้าระหว่างประเทศ
- วิทยุติดตามตัว	- โทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบแอมป์ 800 แบนด์เอ
- วิทยุเฉพาะกิจผ่านสถานีทวนสัญญาณ	- โทรเลข
- เทเล็กซ์	- ไทยแพค

นอกจากนี้ยังให้บริการรับฝากจดหมาย ณ ที่ทำการ และจัดตั้งตู้ไปรษณีย์ตามริมถนนและในเขตชุมชน โดยทำการทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการ ซึ่งระยะเวลาที่ไปรษณีย์ภัณฑ์ส่งถึงมือผู้รับเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพบริการที่การสื่อสารแห่งประเทศไทยกำหนด ปัจจุบันมีสำนักงานบริการโทรศัพท์จังหวัดลำพูนที่เปิดบริการ 2 หน่วย คือ สำนักงานบริการโทรศัพท์ของทศท. จำนวน 2 แห่ง และ TT&T อีก 1 แห่ง โดยในส่วนของ ทศท. ได้แก่

- สำนักงานบริการโทรศัพท์จังหวัดลำพูน รับผิดชอบ 6 ชุมสาย คือ ชุมสายลำพูน ชุมสายอุโมงค์ ชุมสายนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ชุมสายแม่ทา ชุมสายบ้านธิและชุมสายป่าสัก

- สำนักงานบริการโทรศัพท์อำเภอป่าซาง รับผิดชอบ 7 ชุมสาย คือ ชุมสายป่าซาง ชุมสายลี ชุมสายบ้านโฮ่ง ชุมสายทุ่งหัวช้าง ชุมสาย บ้านปวง ชุมสายบ้านเรื่อน และชุมสายหนองปลาสะวาย ในปี 2545 มีจำนวนหมายเลขที่ให้บริการทั้งหมด 49,178 เลขหมาย แยกเป็น ทศท. 21,783 เลขหมาย TT&T 27,395 เลขหมาย ที่เปิดใช้แล้วทั้งหมด 45,176 เลขหมาย แยกเป็น ทศท. 17,781 เลขหมาย TT&T 27,395 เลขหมาย จำนวนโทรศัพท์สาธารณะท้องถิ่นและทางไกลของ ทศท. ที่เปิดบริการ 599 เลขหมาย

จำนวนโทรศัพท์สาธารณะทางไกลชนบทของ ทศท. ที่เปิดบริการ 650 เลขหมาย จำนวนโทรศัพท์สาธารณะแบบใช้บัตร 143 เลขหมาย สรุป จำนวนเลขหมายพร้อมบริการ ประชากร 100 คน ต่อ 12.10 เลขหมาย

2.1.5) การบริการสาธารณสุข

ในปี 2548 มีสถานบริการสาธารณสุขภาครัฐบาล แบ่งเป็น โรงพยาบาล 7 แห่ง สถานีอนามัยขนาดใหญ่ 14 แห่ง สถานีอนามัยทั่วไป 57 แห่ง สำนักงานสุขภาพชุมชน 6 แห่ง และศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาล 1 แห่ง นอกจากนี้ ยังมีสถานบริการสาธารณสุขเอกชน แบ่งเป็นโรงพยาบาล 3 แห่ง คลินิก 51 แห่ง สถานพยาบาลผดุงครรภ์ 49 แห่ง เวชกรรมแผนโบราณ 4 แห่ง และเทคนิคการแพทย์ 4 แห่ง

2.2) ปัจจัยเสริมทางการท่องเที่ยว คือสิ่งต่างๆ ที่จะอำนวยความสะดวก ความสนุกสนาน ความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว และยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามายังแหล่งท่องเที่ยว และยังมีส่วนช่วยให้นักท่องเที่ยวพักอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวนานขึ้นอีกด้วย จังหวัดลำพูนมีปัจจัยเสริมไว้รองรับนักท่องเที่ยวดังนี้

2.2.1) ที่พักแรม

ที่พักแรมเป็นสิ่งที่สำคัญ ที่แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว เพราะเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวมากกว่าหนึ่งวันก็จำเป็นต้องมีที่พักค้างคืนในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว จังหวัดลำพูนมีที่พักแรมประเภทต่างๆ ในแต่ละอำเภอ ดังนี้ คือ ที่พักสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว 23 แห่ง ประเภทโรงแรม 8 แห่ง อพาร์ทเมนต์ 2 แห่ง บังกะโล 1 แห่ง รีสอร์ท 9 แห่ง บ้านพักรับรองของทางราชการ 2 แห่ง แพพัก 1 แห่ง ดังตารางที่ 4.5 ส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอเมืองมี 11 แห่ง รองลงมาคืออำเภอลี้ และอำเภอแม่ทาพื้นที่ละ 3 แห่ง อำเภอบ้านโฮ่งและอำเภอบ้านธิพื้นที่ละ 2 แห่ง อำเภอป่าซางและกิ่งอำเภอเวียงหนองล่องพื้นที่ละ 1 แห่งเท่ากัน รายละเอียดของที่พักดังแสดงตารางที่ ค 1 ในภาคผนวก ค

ส่วนใหญ่ที่พักแรมจะเป็นธุรกิจเล็กๆ ที่รองรับผู้มาติดต่อทำธุรกิจ คนทำงาน และนักศึกษา ที่เป็นโรงแรม มาตรฐานในการต้อนรับนักท่องเที่ยวมีไม่มาก ส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาลำพูนมักจะพักในจังหวัดเชียงใหม่ แล้วมาเที่ยวลำพูนแบบเข้าไปเย็นกลับ เนื่องจากระยะทางใกล้และเดินทางสะดวก สามารถไปกลับภายในวันเดียวได้

อย่างไรก็ตาม ได้มีการสร้างโรงแรมขนาดใหญ่มาตรฐานสากลขึ้นที่อำเภอบ้านธิและอำเภอแม่ทา รวมทั้งการปรับปรุงบ้านพักรับรองพร้อมการบริการของอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาลและอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ทำให้นักท่องเที่ยวที่ต้องการพักผ่อน เล่นกีฬา ทำกิจกรรมนันทนาการ และเที่ยวชมธรรมชาติ จะเดินทางมาพักผ่อนที่ลำพูนมากขึ้น

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนโรงแรมและที่พักในจังหวัดลำพูน จำแนกตามพื้นที่แต่ละอำเภอ และประเภท

ประเภทและราคา	อำเภอ						ลี้	รวม
	เมือง	ป่าซาง	แม่ทา	บ้านโฮ่ง	บ้านธิ	กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง		
โรงแรม								
900-1,200 บาท	1							
450-500 บาท	1							
300-500 บาท	1	-	-	1	-	-	1	8
100-200 บาท	1							
150 บาท	1							
50-100 บาท	1							
รีสอร์ต	2	1	2	1	2	1	-	9
อพาร์ทเมนต์	2	-	-	-	-	-	-	2
บังกะโล	1	-	-	-	-	-	-	1
บ้านพักรับรอง	-	-	1	-	-	-	1	2
แพพัก	-	-	-	-	-	-	1	1
รวม	11	1	3	2	2	1	3	23

2.2.2) การบริการอาหารและเครื่องดื่ม

การบริการอาหารและเครื่องดื่มเป็นความจำเป็นอย่างมากที่แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีไว้บริการนักท่องเที่ยว ร้านอาหารควรมีมาตรฐาน สะอาด ถูกสุขลักษณะ ควรมีบริการอาหาร ทั้งพื้นเมืองและอาหารสากล ร้านอาหารในจังหวัดลำพูน มีดังนี้ คือ ร้านอาหารทั้งสิ้น 69 แห่ง และพบว่ามีร้านอาหารไทยมากที่สุดคือ 35 ร้าน รองลงมาเป็นร้านก๋วยเตี๋ยวและโจ๊ก มี 16 ร้าน อาหารพื้นเมืองมี 10 ร้าน อาหารภาคใต้และอาหารอีสานมี 2 ร้าน เท่ากัน อาหารจีน 1 ร้าน อาหารทะเล 2 ร้าน และร้านขนม 1 ร้าน ดังตารางที่ 4.6 ร้านอาหารส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอเมืองและอำเภอป่าซาง ซึ่งมีถึง 33 ร้าน และ 12 ร้าน ตามลำดับ อำเภอลี้ 9 ร้าน อำเภอบ้านโฮ่ง 7 ร้าน อำเภอบ้านธิ 4 ร้าน อำเภอแม่ทา 3 ร้าน รายละเอียดของร้านอาหารดังแสดงในตารางที่ ค 2 ในภาคผนวก ค

ร้านอาหารส่วนใหญ่เป็นร้านเล็กๆ บริการอาหารพื้นเมืองเหมาะสำหรับบริการคนในท้องถิ่น ถ้าในตัวเมืองก็จะรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทย มีเพียงไม่กี่ร้านที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้ จังหวัดลำพูนควรจะมีการพัฒนาในเรื่องของการ

บริการอาหารที่ได้มาตรฐาน มีอาหารสากล และการบริการที่ดีรวมทั้งมีบริการที่สามารถพูดภาษาต่างประเทศได้

ตารางที่ 4.6 แสดงร้านอาหารในจังหวัดลำพูน จำแนกตามพื้นที่ในแต่ละอำเภอและประเภทของร้านอาหาร

อำเภอ	ประเภทอาหาร								รวม
	อาหารไทย	อาหารพื้นเมือง	อาหารอีสาน	อาหารปักษ์ใต้	อาหารจีน	อาหารทะเล	ก๋วยเตี๋ยวโจ๊ก	ขนม	
เมือง	16	2	2	2	1	1	9	1	34
แม่ทา	1	2	-	-	-	-	-	-	3
บ้านธิ	2	2	-	-	-	-	-	-	4
ป่าซาง	5	1	-	-	-	1	5	-	12
บ้านโฮ่ง	4	2	-	-	-	-	1	-	7
ลี้	7	1	-	-	-	-	1	-	9
รวม	35	10	2	2	1	2	16	1	69

2.2.3) บริการนำเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีบริการนำเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สอบถามข้อมูล ใช้บริการนำเที่ยว มัคคุเทศก์ เสาธง หรือเดินทางท่องเที่ยวเอง แหล่งท่องเที่ยวจึงต้องมีสำนักงานต้อนรับและให้ข่าวสารการท่องเที่ยว ที่มักจะดำเนินการในรูปหน่วยงานของรัฐ และมีบริษัทนำเที่ยวมัคคุเทศก์ และบริการรถเช่าไว้อำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว จังหวัดลำพูนมีบริการเกี่ยวกับการนำเที่ยวดังนี้

(1) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

จังหวัดลำพูนอยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลเมืองลำพูน ถนนรอบเมืองนอก เยื้องวัดพระธาตุหริภุญไชย บริการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของลำพูน มีแผนที่และแผ่นพับแจก เปิดบริการวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 08.30-16.30 น.

(2) **บริษัทนำเที่ยว** ปัจจุบันมีบริษัทนำเที่ยวในลำพูนอยู่ 4 บริษัท ได้แก่

- หจก. เกรียงไกรธุรกิจบัญชีและการท่องเที่ยว
16 ถนนวังซ้าย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน 51000
โทร. 0-5351-1261 โทรสาร 0-5351-1685
ว่าที่ พ.ต. เกรียงไกร กาญจนคูหา 08-1671-2341
- บริษัทลำพูนบุ๊กกิ้งเซนเตอร์
405/3 ถนนเจริญราษฎร์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน 51000
โทร. 0-5351-1629
คุณบุษบา ปิยสันติวงศ์ 08-716-3116
- บริษัทไนซ์แตรเวล
19 ซอยบุปผาสวรรค์ ถนนลำพูน-ป่าซาง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน 51000
โทร. 0-5353-2573, โทรสาร 0-5387-2633
คุณสุวิทย์ จันทรธาดา 08-1952-1798
- บริษัทเวิร์ลฮอลิเดย์ทัวร์ (มีบริการรถเช่า)
107 ถนนวังซ้าย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน 51000
โทร. 0-5353-0483
คุณสำลี เล่าห์รอดพันธ์ 08-1952-1086

(3) **ชมรมรถเช่าจังหวัดลำพูน**

1. นายสมศักดิ์ เล่าห์รอดพันธ์ (ประธานชมรมฯ)	08-1881-2426
2. นายเรวัต ยิ่งประเสริฐ	08-1289-9096
3. นายมนัส เมืองใจ	08-1671-8505
4. นายวิมล แพทย์รัตน์	08-1032-6929
5. นายอุดม ปั่นทอง	08-1951-9756
6. นายสมภพ ทูปแป้น	08-9953-2657
7. นายภูษพงศ์ โพธิศาสตร์	08-1998-7822

(4) เดินทางท่องเที่ยวด้วยตัวเอง

- ในตัวเมืองลำพูน

ตัวเมืองลำพูนมีขนาดเล็ก มีถนนสายหลักคือ ถนนเจริญราษฎร์ ที่ต่อเนื่องมาจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 106 สายเชียงใหม่-สารภี-ลำพูน ผ่านตำบลอุโมงค์ มาจนถึงตัวเมืองเก่าที่มีผังเมืองเป็นรูปหอยสังข์ ในเขตเมืองเก่ามี ถนนอินทยงยศ ต่อเนื่องมาจากถนนเจริญราษฎร์ ผ่านกลางเมืองเก่าที่เป็นย่านใจกลางเมือง และถนนรอบเมืองในและรอบเมืองนอกที่เลียบริมน้ำกวาง ขนานไปกับถนนอินทยงยศ การเดินทางท่องเที่ยวภายในตัวเมืองลำพูนทำได้หลายวิธี นั่งรถสามล้อถีบเที่ยว ราคาต่ำสุด 20 บาทต่อเที่ยว จุดจอดรถอยู่ที่บริเวณวัดพระธาตุหริภุญไชย หน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหริภุญไชย บริเวณหน้าตลาดสดหนองดอก นั่งมอเตอร์ไซด์รับจ้าง ราคาแล้วแต่จะตกลงกัน คิวนั่งอยู่ที่หน้าสถานีขนส่งลำพูน บริเวณหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหริภุญไชย และตลาดสดหนองดอก หรือเช่ารถตู้จากบริษัทรถเช่า

- ไปเที่ยวต่างอำเภอ

การเดินทางไปเที่ยวต่างอำเภอ ในจังหวัดลำพูนนักท่องเที่ยวสามารถเช่ารถตู้ได้ที่บริษัทรถเช่า หรือใช้บริการรถสองแถวที่เปิดบริการตั้งแต่ 5.00 น. ถึง 18.00 น. มีท่ารถอยู่หลายแห่ง ได้แก่ ที่หน้าสถานีขนส่ง มีรถสายเชียงใหม่-ลำพูน หน้าอนุสาวรีย์พระนางจามเทวีเป็นท่ารถสายลำพูน-ป่าซาง-บ้านโฮ้ง-ลี้ บริเวณถนนอินทยงยศแย่งแจ่มฟ้าพลาซ่าเป็นท่ารถไปป่าซาง-แม่ทา หลังตลาดสดหนองดอกเป็นท่ารถสายลำพูน-บ้านธิ ถ้าไม่พอใจจะนั่งรถไปตามเส้นทางร่วมไปกับผู้โดยสารอื่นๆ ก็สามารถเช่าเหมาไปเที่ยวเองได้ ราคาแล้วแต่จะตกลง

จะเห็นได้ว่าจังหวัดลำพูนมีความพร้อมในเรื่องของการบริการนำเที่ยว มีทั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยว บริษัทนำเที่ยว รถเช่า และบริการขนส่งมวลชนที่นักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวเองได้ อย่างไรก็ตามการบริการเหล่านี้ส่วนใหญ่จะมีอยู่เฉพาะในตัวเมืองลำพูน ฉะนั้นจึงควรมีบริการทางด้านการท่องเที่ยวในอำเภอรอบนอกด้วย

2.2.4) สินค้าที่ระลึก

สินค้าที่ระลึกเป็นองค์ประกอบ ที่สำคัญส่วนหนึ่งของแหล่งท่องเที่ยว เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวก็อยากจะซื้อหาของที่ระลึกกลับไปไว้เตือนความทรงจำว่าครั้งหนึ่งได้เคยมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยววันนั้นๆ แล้ว นอกจากนี้ยังซื้อไปเป็นของฝากสำหรับญาติมิตร และในปัจจุบันนี้สินค้าที่ระลึกยังเป็นเสมือนการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวด้วยว่ามีสินค้าอะไรเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งเที่ยวนั้น ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจล่วงหน้าไว้แล้วว่าต้องซื้ออะไรบ้าง จังหวัดลำพูนมีสินค้าที่ระลึกหลายประเภท ในแต่ละอำเภอ ดังต่อไปนี้

(1) งานหัตถกรรม

- **ผ้าทอยกดอก** มีทั้งผ้าขึ้นดัดชุด และผ้าขึ้น ทอจากไหมและฝ้าย ราคาค่อนข้างสูง ผ้าฝ้ายตกชั้นละ 1,200-1,500 บาท ผ้าไหมตกชั้นละ 4,500 บาทขึ้นไป ผ้าทอยกดอก เป็นของดีขึ้นชื่อของ จังหวัดลำพูน ผ้าทอยกดอกฝีมือดี อยู่ในย่านชาวยอง เช่น บ้านศรีเมืองยู๋ บ้านเวียงยอง ในเขตอำเภอเมือง

- **ผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้าย และผ้าบาติก** มีจำหน่ายมากแถบอำเภอป่าซาง ผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายที่ขึ้นชื่อมาจากบ้านหนองเงือก ซึ่งมีหลายแบบ ใช้ผ้าฝ้ายย้อมสีจากธรรมชาติ และสีเคมีที่สดใสมากกว่า ตัดเย็บเป็นปลอกหมอน ผ้าคลุมเตียง กล่องใส่กระดาษทิชชู ตุ๊กตา ผ้าเช็ดมือ พรหมเช็ดเท้า หากไปซื้อถึงแหล่งผลิตจะได้ราคาถูก

- **ไม้แกะสลัก** แหล่งผลิตใหญ่อยู่ที่บ้านหนองยางโค บ้านเหมืองลึก บ้านแพะหลวง ตำบลทาทุ่งหลวง อำเภอแม่ทา ซึ่งจะมีร้านจำหน่ายและโรงงานอยู่ริมถนน ไม้แกะสลักส่วนใหญ่ใช้ไม้ฉำฉา งานไม้แกะสลักส่วนใหญ่เป็นงานแกะสลักตามใบสั่งเป็นจำนวนมาก เช่น รูปปลา ตุ๊กตา ดอกไม้ ราคาไม่แพงนัก ราคาประมาณ 50-100 บาท แล้วแต่ว่าขนาด

- **โคมไฟไม้** แหล่งผลิตขนาดใหญ่เป็นแผงลอย อยู่ริมถนนสุขุมวิทซอย (เชียงใหม่-ลำปาง) ฝั่งเข้าออกลำปาง ช่วงหลัก กิโลเมตร 78-77 เป็นโคมไฟที่ใช้เศษไม้สักที่เหลือจากการปลูกสร้างมาทำเป็นโคมไฟแบบเก่า คล้ายบ้านหลังเล็ก ๆ

- **เซรามิก** มีแหล่งผลิตเครื่องถ้วยเซรามิกเพียงแหล่งเดียว คือ เตาชนวนหลง ซึ่งถือเป็นเตาคุณภาพดี ผลิตเซรามิก และเครื่องถ้วยต่าง ๆ แบบโบราณ โดยยึดถือรูปแบบเครื่องถ้วยจากเตาสันกำแพง และเตาเลียนเวียงกาหลง เป็นต้นแบบ ลักษณะเป็นเครื่องถ้วยเขียนลายเคลือบเขียว

(2) ของกิน

- **ลำไยสด** ผลไม้ขึ้นชื่อของ จังหวัดลำพูน แหล่งปลูกอยู่ที่ ตำบลอุโมงค์ ตำบลริมปิง ลำไยยอดนิยมเป็นพันธุ์กะโหลก ลักษณะเด่นคือ ผลใหญ่ เนื้อหนา รสหวาน พันธุ์ที่เหมาะสมสำหรับกินสดมีสามสายพันธุ์ คือ อีตด แม้ผลจะไม่ใหญ่ มาก แต่เนื้อหนา เม็ดเล็ก เนื้อกรอบหวาน พันธุ์สีชมพู ผลใหญ่ เนื้อสีชมพู เนื้อหนา เม็ดเล็ก และพันธุ์เบี้ยวเขียว ผลใหญ่ กลมเบี้ยว หวานกรอบ น้ำหนักมาก

- **ไวน์ลำไย ไวน์ผลไม้** ไวน์ลำไยที่จำหน่ายทั่วไปมีระดับแอลกอฮอล์ 10-12% ราคาจำหน่ายขวดใหญ่ (750 ลูกบาศก์เซนติเมตร) ขวดละ 100-120 บาท ขวดเล็ก (330 ลูกบาศก์เซนติเมตร) ขวดละ 35 บาท ไวน์ของสหกรณ์ไวน์ ตำบลอุโมงค์ ได้รับการยอมรับว่ามีรสชาติดี และ

เป็นสหกรณ์แรกของประเทศไทยไวน์ที่ผลิตมีไวน์แดงทำจากลำไยแห้ง และไวน์ขาว ทำจากลำไยสด นอกจากไวน์ลำไยแล้ว ยังมีไวน์จากผลไม้พื้นบ้านอื่น ๆ เช่น ไวน์ลูกหว้า ไวน์กล้วย ไวน์ลิ้นจี่ ไวน์สมุนไพรรจากลูกยอ และไวน์กระชายดำ จำหน่าย

- **ไส้อั่ว** ที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ไส้อั่วยายปี่ เป็นเพิงเล็ก ๆ หน้าบ้านผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน ใกล้ประตูช้างสี ไส้อั่วอุนงค์ ช่างวัดสันป่ายางหน่อม ไส้อั่วที่อร่อยควรเป็นไส้อั่วที่ทำสุกด้วยการย่าง ไม่ใช่ทอด เพราะกลิ่นจะหอมเครื่องเทศ

- **กระเทียม** ได้รับการยอมรับว่ามีคุณภาพดี กระเทียมมักไม่มีจำหน่ายในร้านของฝาก มักขายตามตลาดในย่าน อำเภอเมือง อำเภอป่าซาง อำเภอบ้านโฮ่ง กระเทียมลำพูนกลีบสวย ไม่ใหญ่มาก เปลือกบาง

(3) สินค้า OTOP จังหวัดลำพูน

ผลิตภัณฑ์เด่น ได้แก่

ผ้าไหมผ้าฝ้ายยกดอก, ผ้าทอมือ, ลำไยสด / อบแห้งสีทอง, หัตถกรรมไม้แกะสลัก, ผ้าทอมือกระเหรี่ยง, เครื่องเงินชาวเขา แบ่งตามอำเภอได้ดังต่อไปนี้

อำเภอเมืองลำพูน ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมผ้าฝ้ายยกดอก (ผ้าตัดเสื้อ, ผ้าถุง, สไบ, รองเท้า, กระเป๋า, เนคไท ฯลฯ) ตำบลเวียงยอง , ไวน์ลำไย และไวน์ผลไม้ และผลิตภัณฑ์สมุนไพรร, ไข่เค็มไอโอดีน, เครื่องจักรสานจากบ้านแป้น, ผลิตภัณฑ์จากลำไย/ ลำไยอบแห้งสีทอง

อำเภอป่าซาง ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายพื้นเมือง ผลิตภัณฑ์จากผ้าตำบลท่าตุ้ม, ตำบลแม่แรง, ตำบลบ้านเรื่อน (ผ้าฝ้ายทอมือ, เสื้อผ้า, ผ้าคลุมเตียง, ผ้ารองจาน, ผ้าปูโต๊ะ, ผ้าบาติก, ชุดกันหนาวผ้าสำเร็จรูป, ลำไย, ผลิตภัณฑ์ลำไยอบแห้ง)

อำเภอบ้านโฮ่ง ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ, ผ้าทอยกดอก, ผ้าตีนจก, ผ้าทอกระเหรี่ยง และลำไย / ผลิตภัณฑ์จากลำไย, กระเทียมดอง, กระเทียม, หอมแดงสด / แห้ง

อำเภอบ้านธิ ผลิตภัณฑ์จากโคนม

อำเภอแม่ทา ผลิตภัณฑ์ไม้แกะสลัก, ผ้าตีนจก, ข้าวโพดฝักอ่อน และไวน์ผลไม้

อำเภอทุ่งหัวช้าง ผลิตภัณฑ์ผ้าทอยกดอก, ผ้าทอมือ และเสื้อผ้าสำเร็จรูป

อำเภอลี้ ผลิตภัณฑ์เครื่องเงิน, ผ้าฝ้ายทอมือยกดอก, แหนมหมู, กล้วยฉาบ, ผลิตภัณฑ์จากปลา, มะขามแก้ว, น้ำพริกตาแดง

กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง ผลิตภัณฑ์จากลำไย / ลำไยสด / ลำไยอบแห้ง / ไวน์ลำไย (สำนักงานประชาสัมพันธ์, <http://prlpn.prdnorth.in.th/lpn4.htm>)

เนื่องจากจังหวัดลำพูนเป็นแหล่งชุมชนที่อาศัยสืบทอดกันมาแต่โบราณ รวมกับการอพยพเข้ามาของกลุ่มชาวยองและกะเหรี่ยงที่ต่างก็มีหัตถกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง เมื่อนำมาผลิตเป็นสินค้าที่ระลึกจึงทำให้ลำพูนมีความหลากหลาย และกลายเป็นแหล่งที่มีการผลิตสินค้าที่ระลึกมาก เพราะนอกจากจะขายให้นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวลำพูนแล้ว ยังส่งต่อไปยังตลาดที่เชียงใหม่เป็นจำนวนมากเพราะระยะทางสั้น การขนส่งสะดวก รวมทั้งที่เชียงใหม่มีนักท่องเที่ยวที่ซื้อสินค้าจำนวนมากกว่าด้วย

สินค้าหัตถกรรมของจังหวัดลำพูนได้แบ่งออกเป็น งานหัตถกรรม ของกิน และสินค้า OTOP งานหัตถกรรมที่มีชื่อเสียงและถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดลำพูนคือผ้าทอยกดอก ทั้งผ้าไหมและผ้าฝ้ายที่ผลิตโดยชุมชนชาวยองที่สืบทอดงานฝีมือกันมาตั้งแต่โบราณ นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้าย ผ้าบาติก ผลิตภัณฑ์สินค้าชาวเขา การผลิตไม้แกะสลัก โคมไฟและเซรามิค สำหรับของกินนั้น ลำไยเป็นสินค้าที่ขึ้นหน้าขึ้นตาของจังหวัดลำพูน ทั้งลำไยสดและลำไยแห้งจนถึงไวน์ลำไย และมีไส้ฉั้ว กระเทียม และอาหารแปรรูปชนิดต่างๆ นอกจากนี้ยังมีสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของจังหวัดลำพูน ที่ผู้ประกอบการได้รับตราสัญลักษณ์เครื่องหมายบริการ สินค้าจังหวัดลำพูนและประเภทคัดสรร OTOP ระดับประเทศที่มีตั้งแต่ 3 ดาวไปจนถึง 5 ดาวอีกด้วย (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลำพูน)

2.2.5) บริการอื่นๆ

เป็นการบริการที่แหล่งท่องเที่ยวมีไว้เสริม ให้เกิดความ สะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น จังหวัดลำพูนมีบริการอื่นๆ ที่ช่วยเสริมทางด้านการท่องเที่ยว ดังนี้

(1) บริการด้านการเงินและการธนาคาร

ตารางที่ 4.7 แสดงสถาบันการเงินแต่ละสาขา

ธนาคาร	สาขา	จำนวนสาขา
ธนาคารกรุงไทย	ลำพูน บ้านโฮ้ง แม่ทา สาขาย่อยนิคมอุตสาหกรรม	4
ธนาคารกรุงเทพ	ลำพูน บ้านธิ	2
ธนาคารกสิกรไทย	ลำพูน ป่าซาง ลี้	3
ธนาคารไทยพาณิชย์	สาขาย่อยลำพูน ป่าเหว	2
ธนาคารทหารไทย	ลำพูน	1
ธนาคารนครหลวงไทย	ลำพูน	1
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	ลำพูน	1
ธนาคารเอเชีย	ป่าซาง	1
ธนาคารออมสิน	ลำพูน ป่าซาง ลี้	3
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	ลำพูน ป่าซาง ลี้ ป่าเหว บ้านธิ บ้านโฮ้ง แม่ทา พงษ์หัวช้าง	8
ธนาคารอาคารสงเคราะห์	ลำพูน	1
ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อมแห่งประเทศไทย	ลำพูน	1
ผลรวม :		28

(2) การจัดประชุมสัมมนา

จังหวัดลำพูนมีสถานที่จัดประชุมสัมมนาตามโรงแรมอยู่ 6 แห่ง กระจายกันใน 3 อำเภอ ได้แก่

- อำเภอเมือง มีโรงแรมศุภมิตรฮอลิเดย์อินน์ รับได้ 80-100 คน เดอะรีเจนท์ ลำพูน รับได้ 200 คน
- อำเภอแม่ทา มีขุนตานวิวพอยท์ รับได้ 50คน กัซซันขุนตานกอล์ฟแอนด์รีสอร์ท รับได้ 180 คน

อำเภอบ้านธิ มีนอร์ทเทิร์นแฮริเทจแอนด์สปา รับได้ 200 คน กัซซันเลคไซด์ กอล์ฟคลับแอนด์รีสอร์ท รับได้ 150 คน

จังหวัดลำพูนมีสถานที่จัดประชุมสัมมนาตามโรงแรมอยู่ 6 แห่ง กระจายกันใน 3 อำเภอ ได้แก่

- อำเภอเมือง มีโรงแรมศุภมิตรฮอลิเดย์อินน์ รับได้ 80-100 คน เดอะรีเจนท์ ลำพูน รับได้ 200 คน
- อำเภอแม่ทา มีขุนตานวิวพอยท์ รับได้ 50คน กัซซันขุนตานกอล์ฟแอนด์รีสอร์ท รับได้ 180 คน
- อำเภอบ้านธิ มีนอร์ทเทิร์นแฮริเทจแอนด์สปา รับได้ 200 คน กัซซันเลคไซด์กอล์ฟคลับแอนด์รีสอร์ท รับได้ 150 คน

จากจำนวนสถานที่ที่รับจัดประชุมและจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมที่โรงแรมในลำพูนสามารถรองรับได้นั้น ถ้าจังหวัดลำพูนจะรับนักท่องเที่ยวในธุรกิจ MICE (Meeting Incentive Convention and Exhibition) ที่กำลังเป็นที่นิยมและได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐอยู่ในขณะนี้ นั้น ถ้านำนักท่องเที่ยวมาจังหวัดลำพูนก็จะเป็นกลุ่มเล็กๆ ขนาดประมาณ 50 ไม่เกิน 200 คน แต่ที่ได้มาตรฐานในการรองรับกลุ่ม MICE จากต่างประเทศ จะมีอยู่เพียง 2 แห่ง คือ กัซซันที่แม่ทาและบ้านธิ ด้วยความสงบเงียบของสภาพบ้านเมืองที่มีศิลปวัฒนธรรมอยู่มากมาย จังหวัดลำพูนอาจพิจารณาให้มีสถานที่รองรับการจัดประชุมและการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (incentive) ได้ แต่ควรจะเป็นกลุ่มเล็กๆ และโดยไม่ต้องคาดหวังว่าจะรับขนาดใหญ่ จำนวนมาก เพราะมีศูนย์ประชุมและโรงแรมที่รับจัดประชุมอยู่มากแล้วในจังหวัดเชียงใหม่

3) การเข้าถึง (Accessibility)

หมายถึง สภาพการคมนาคมที่จะเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว มีความสะดวกสบายและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด เช่น ระยะทางใกล้-ไกล สภาพและความกว้างแคบของถนน ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล ความสะดวก ความถี่ และราคาของยานพาหนะที่ใช้เดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางเข้าถึงจังหวัดลำพูนจากจังหวัดเชียงใหม่ กรุงเทพฯและจังหวัดใกล้เคียง มีดังนี้

3.1) การเดินทางจากกรุงเทพฯ

(1) รถยนต์

ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ ไปตามทางหลวงหมายเลข 1 (พหลโยธิน) ผ่านดอนเมือง รังสิต แยกซ้ายตรงกิโลเมตรที่ 32 ผ่านจังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดชัยนาท เข้าจังหวัดนครสวรรค์ แล้วแยกซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 11 เข้าจังหวัดลำพูน รวมระยะทาง 670 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 8 ชั่วโมง

(2) รถโดยสารประจำทาง

บริษัท ขนส่ง จำกัด มีรถประจำทางทั้งธรรมดาและปรับอากาศบริการทุกวันจากสถานีขนส่งหมอชิต 2 ใช้เวลาเดินทางประมาณ 9 ชั่วโมง นอกจากนี้ยังมีบริการรถปรับอากาศวิโอพีของบริษัท อินทราทัวร์ (ย่านประตูน้ำ) โทร. 0 – 2208 - 0840, 0 – 2208 - 0580 สาขาลำพูน โทร. 0 – 5351 - 1292 สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่สถานีขนส่งหมอชิต 2 โทร. 0 -2936-2852-66 สถานีเดินรถ (ลำพูน) โทร 0 – 5351 - 1173 หรือ www.transport.co.th

(3) รถไฟ

รถไฟออกจากสถานีรถไฟหัวลำโพง ไปจังหวัดลำพูนทุกวัน สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่การรถไฟแห่งประเทศไทย โทร. 1690, 0 – 2223 - 7010, 0-2223 - 7020 สถานีรถไฟลำพูน โทร. 0 – 5351 – 1016 หรือ www.railway.co.th

(4) เครื่องบิน

ไม่มีเครื่องบินบินตรงไปจังหวัดลำพูน จากกรุงเทพฯ ต้องบินไปเชียงใหม่ ใช้เวลาประมาณ 45 นาที แล้วต่อรถมาลำพูนอีกทอดหนึ่ง ใช้เวลาประมาณ 30 นาที รายละเอียดสอบถามได้ที่

- การบินไทย โทร. 1566, 0 – 2280 - 0060, 0 – 2628 - 2000
หรือ www.thaiairways.com
- นกแอร์ โทร. 1318 หรือ www.nokair.co.th
- ไทยแอร์ เอเชีย โทร. 0 – 2515 - 9999 หรือ www.airasia.com
- โอเรียนท์ไทย แอร์ไลน์ โทร. 1126, 0 – 2267 - 2999 หรือ
www.onetwo-go.com

3.2) การเดินทางจากเชียงใหม่ไปยังจังหวัดลำพูน

รถประจำทางสายเชียงใหม่-ลำพูน ออกทุกวันตั้งแต่ 05.00 - 20.30 น. บริการรับส่งทุก 10 นาที จะออกจากสถานีขนส่งช้างเผือกปลายทางสถานีขนส่งหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหริภุญไชย ใช้เวลาเดินทาง 45 นาที

(1) เส้นทางหลวงแผ่นดินที่จังหวัดลำพูน สามารถติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงมีดังนี้

ติดต่อกับจังหวัดเชียงใหม่ ตามทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 11 ระยะทางประมาณ 33 กิโลเมตร (สายซูเปอร์ไฮเวย์ ลำปาง - เชียงใหม่) และทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 106 ระยะทางประมาณ 26 กิโลเมตร

(2) ติดต่อกับจังหวัดลำปาง โดยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 ระยะทางประมาณ 70 กิโลเมตร และจากจังหวัดลำปางสามารถติดต่อกับจังหวัดพะเยา และ เชียงราย โดยอาศัยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1

(3) ติดต่อกับจังหวัดเชียงราย โดยเดินทางจากจังหวัดลำพูนเข้าสู่ จังหวัดเชียงใหม่ แล้วไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1019 ระยะทางประมาณ 210 กิโลเมตร

(4) ติดต่อกับจังหวัดแพร่และน่าน โดยอาศัยทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 11 ผ่านจังหวัดลำปางจนถึงอำเภอเด่นชัยจังหวัดแพร่และเลี้ยวเข้าสู่ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 101 สู่อำเภอแพร่และน่านตามลำดับ

3.3) เส้นทางคมนาคมระหว่างอำเภอเมืองลำพูนกับอำเภออื่น ๆ

(www.tat.or.th/) (<http://new.lamphun.go.th/intro.php?topicid=6>)

(1) จากอำเภอเมืองลำพูน ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 106 ลงสู่ ทุ่งศิไต้ประมาณ 11 กิโลเมตร ก็จะถึงอำเภอป่าซาง และจากอำเภอป่าซางไปอีกประมาณ 29 กิโลเมตร ก็จะถึง อำเภอบ้านโฮ้ง และจากอำเภอบ้านโฮ้งไปอีกประมาณ 65 กิโลเมตร ก็จะถึง อำเภอฝาง ซึ่งสามารถติดต่อกับ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ระยะทางประมาณ 45 กิโลเมตร

(2) จากอำเภอเมืองลำพูน ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 106 ลงสู่ ทุ่งศิไต้ ผ่านอำเภอป่าซาง และจากอำเภอป่าซางประมาณ 19 กิโลเมตร เลี้ยวเข้าสู่ทางหลวง แผ่นดินหมายเลข 1184 (แม่อาว - ทุ่งหัวช้าง) ไปอีกประมาณ 75 กิโลเมตร ก็จะถึงอำเภอทุ่งหัว ช้าง

(3) จากอำเภอเมืองลำพูนตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 ลงไป ทางทุ่งศิไต้ ประมาณ 25 กิโลเมตร ก็จะถึงอำเภอแม่ทา และหากขึ้นไปทางทิศเหนือโดยใช้ทางหลวง แผ่นดินหมายเลข 1147 ประมาณ 26 กิโลเมตร ก็จะถึงอำเภอบ้านธิ

(4) จากอำเภอเมืองลำพูน ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 106 ลงสู่ ทุ่งศิไต้ผ่านอำเภอป่าซางถึงแยกสันห้างเสือ เข้าสู่ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1031 ก็จะเดินทางเข้าสู่ กิ่งอำเภอเวียงหนองล่องรวมระยะทางประมาณ 45 กิโลเมตร

จะเห็นได้ว่าการเดินทางมาจังหวัดลำพูน สามารถมาได้ทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และเครื่องบิน ทางรถยนต์เข้าถึงได้โดยทางหลวงแผ่นดินจากกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง สะดวกทั้งขับรถมาเที่ยวเองหรือมารถประจำทาง ทางรถไฟ จากกรุงเทพฯ มีทุกวัน วันละหลาย ขบวน ทางเครื่องบิน ถึงแม้จะมาลงที่เชียงใหม่ แต่ก็เดินทางมาลำพูนได้สะดวก ใช้เวลาไม่มาก ทำให้มีนักท่องเที่ยวจากเชียงใหม่เดินทางมาลำพูนเป็นจำนวนมาก ทั้งมาแบบเข้าไป-เย็นกลับ หรือ เที่ยวเพียงครึ่งวันได้สะดวก ทำให้ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีสนามบินที่จังหวัดลำพูนที่มีเอกลักษณ์เป็นเมืองสงบเงียบน่าอยู่แต่อย่างใด

4.2 การสำรวจข้อมูลความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ

เพื่อเป็นการสำรวจความคาดหวังของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเดินทางมาท่องเที่ยวที่จังหวัดลำพูน ในการนำไปตอบคำถามการวิจัยที่ว่า นักท่องเที่ยวพึงพอใจการท่องเที่ยวที่จังหวัดลำพูนในระดับใด และต้องการให้เพิ่มหรือพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในด้านใด จังหวัดลำพูนมีปัญหาในเรื่องการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวในประเด็นใด และควรมีการพัฒนาอย่างใดบ้าง การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยว ข้อมูลสำรวจระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ในด้านการได้รับข้อมูลการท่องเที่ยว การคมนาคม แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก ที่พักแรม สินค้าที่ระลึก อาหาร ลักษณะของคนในท้องถิ่น และ ข้อมูลแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการท่องเที่ยว

4.2.1 ข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ

เป็นการสำรวจเพื่อ ประเมินลักษณะนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่จังหวัดลำพูน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มคือ นักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ จากแบบสอบถามทั้งหมด 441 ชุด โดยสอบถามจากนักท่องเที่ยวชาวไทย 400 ชุด และชาวต่างประเทศ 41 ชุด จากการตอบแบบสอบถามมีนักท่องเที่ยวบางรายที่ไม่ตอบคำถามในบางข้อ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เฉพาะส่วนที่ได้รับคำตอบมาเท่านั้น

4.2.1.1 ข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยวชาวไทย

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้ของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อเดือน ภูมิลำเนา วิธีการเดินทางมาท่องเที่ยว แหล่งการรับรู้ข้อมูลการท่องเที่ยวที่จังหวัดลำพูน จุดประสงค์การเดินทางมาท่องเที่ยว จำนวนครั้งของการมาท่องเที่ยว ระยะเวลาในการเดินทางมาท่องเที่ยวที่จังหวัดลำพูน การพักค้างคืนในจังหวัดลำพูน สถานที่พัก แหล่งท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวบ่อย และสิ่งที่ประทับใจจากการเดินทางมาท่องเที่ยวที่จังหวัดลำพูน

ตารางที่ 4.8 แสดงข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยวด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้
ภูมิลำเนา

n = 400

ข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	400	100.00
ชาย	186	46.50
หญิง	214	53.50
อายุ	399	100.00
ต่ำกว่า 15 ปี	15	3.76
16 - 25 ปี	105	26.32
26 – 35 ปี	115	28.82
36 – 45 ปี	79	19.80
46 – 60 ปี	68	17.04
61 ปีขึ้นไป	17	4.26
ระดับการศึกษา	396	100.00
ต่ำกว่า ม.6 / ปวช.	72	18.18
ม. 6 / ปวช.	60	15.15
ปวส. / อนุปริญญา	27	6.82
ปริญญาตรี	183	46.21
สูงกว่าปริญญาตรี	54	13.64
อื่นๆ	-	-
อาชีพ	397	100.00
ข้าราชการ	69	17.38
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	21	5.29
เกษตรกร	12	3.02
ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย	67	16.88
พนักงาน / ลูกจ้าง	105	26.45
นักศึกษา	75	18.89
เกษียณอายุ	14	3.53
อื่นๆ	34	8.56
รายได้ต่อเดือนของนักท่องเที่ยว	376	100.00
ต่ำกว่า 5,000 บาท	74	19.68
5,001 - 10,000 บาท	103	27.39
10,001 - 15,000 บาท	69	18.35
15,001 – 20,000 บาท	31	8.24
20,001 บาทขึ้นไป	99	26.33

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
ภูมิลำเนา	396	100.00
ลำพูน	64	16.16
เชียงใหม่	56	14.14
กรุงเทพฯ	96	24.24
อื่นๆ	180	45.46

จากตารางที่ 4.8 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษารั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนจำนวน 400 คน ส่วนมากเป็น หญิง 214 คน (ร้อยละ 53.50) โดยที่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26 ถึง 35 ปี จำนวน 115 คน (ร้อยละ 28.82) รองลงมาคือ อายุระหว่าง 16 ถึง 25 ปี จำนวน 105 คน (ร้อยละ 26.32) และส่วนน้อยที่มีอายุน้อยกว่า 15 ปี และ มากกว่า 61 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปเกือบร้อยละ 60 รองลงมาคือ วุฒิการศึกษาระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 และประกาศนียบัตรวิชาชีพไม่ถึงร้อยละ 20 และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวบ่อยคือ กลุ่มที่วุฒิการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือระดับอนุปริญญา

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพ เป็นพนักงานหรือลูกจ้าง (ร้อยละ 26.45) และมีรายได้อยู่ระหว่าง 5,001 ถึง 10,000 บาท (ร้อยละ 27.39) และ มีรายได้มากกว่า 20,001 บาท ขึ้นไป (ร้อยละ 26.33) กลุ่มอาชีพข้าราชการและนักศึกษาชอบเดินทางมาท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน คือร้อยละ 17.38 และ 18.89 ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมาจะมาจากจังหวัดอื่นๆในที่ต่างๆเกือบร้อยละ 50 คือ ประมาณร้อยละ 45.45 ในบรรดานักท่องเที่ยวเหล่านี้ มีผู้เดินทางมาจากแต่ละภาคดังนี้ คือ มาจากภาคเหนือ (ได้แก่ ลำพูน เชียงใหม่ ลำปาง ตาก แพร่ เชียงราย พิจิตร น่าน พะเยา พิชณุโลก นครสวรรค์ สุโขทัย และแม่ฮ่องสอน) ร้อยละ 20.45 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สกลนคร นครพนม ชัยภูมิ อุบลราชธานี นครราชสีมา อุตรดิตถ์ ขอนแก่น ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ บุรีรัมย์และสุรินทร์) ร้อยละ 11.11 ภาคตะวันออก (ได้แก่ ชลบุรี ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา) ร้อยละ 2.53 ภาคตะวันตก (ได้แก่ ประจวบคีรีขันธ์ ราชบุรี สมุทรสงคราม และเพชรบุรี) ร้อยละ 2.02 อยู่ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล (ได้แก่ นครปฐม และ สมุทรปราการ) ร้อยละ 1.78 ภาคกลาง (ได้แก่ ปทุมธานี ลพบุรี สระบุรี และอยุธยา) ร้อยละ 1.51 และภาคใต้ (ได้แก่ สงขลา สุราษฎร์ธานี และพัทลุง) ร้อยละ

0.76 นอกนั้นเป็นผู้ที่เดินทางมาจาก กรุงเทพฯ (ร้อยละ 24.24) และเป็นผู้ที่อยู่ในภูมิภาคอื่น คือ จังหวัดลำพูนร้อยละ 16.16 และจากบริเวณใกล้เคียงคือ จังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ 14.14

ตารางที่ 4.9 แสดงวิธีการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน

วิธีการเดินทาง	จำนวน	ร้อยละ
รถส่วนตัว	223	56.31
รถโดยสารประจำทาง	30	7.57
รถรับจ้าง	44	11.11
บริษัทนำเที่ยวจากกรุงเทพฯ	34	8.59
บริษัทนำเที่ยวจากเชียงใหม่	3	0.76
อื่นๆ ได้แก่ รถไฟ รถเช่า	62	15.66
รวม	396	100.00

จากตารางที่ 4.9 พบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนส่วนใหญ่เดินทางมาโดยรถยนต์ส่วนตัวร้อยละ 56.31 รองลงมาคือ เดินทางโดยทางรถไฟ หรือโดยการเช่ารถมาเอง (เช่น บริษัท พันธุ์รัตน์ ทัวร์จากจังหวัดฉะเชิงเทรา บริษัทนำเที่ยวจากปราจีนบุรี บริษัท มงคลทัวร์จากจังหวัดตาก บริษัทชัยประดิษฐ์ทัวร์จากจังหวัดสกลนคร บริษัทนำเที่ยวจากจังหวัดนครราชสีมา บริษัทเดือนทราเวล บริษัทเฟรนด์ชิพ ชับพลายทัวร์จากจังหวัดอุดรธานี บริษัท รถทัวร์ลำปาง บริษัทชัยอาสาทัวร์ จิววรรณทัวร์ และไชนาทัวร์) ร้อยละ 15.66 ส่วนผู้ที่เดินทางโดยการผ่านบริษัทนำเที่ยวมี 2 แห่ง คือจากบริษัทนำเที่ยวจากกรุงเทพฯ (เช่น บริษัท พรทิพย์ทัวร์ พรวิริยะทัวร์ สมบัติทัวร์ และสีดาทัวร์) จำนวนร้อยละ 8.59 และจากบริษัทนำเที่ยวจากเชียงใหม่ (ได้แก่ บริษัท อุดมพรทัวร์) ร้อยละ 0.76 นอกนั้นใช้วิธีเช่ารถรับจ้าง และรถโดยสารประจำทางร้อยละ 11.11 และ 7.57 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 แสดงแหล่งการรับรู้ข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน

n = 400

แหล่งข้อมูลการท่องเที่ยว	ได้รับ		ไม่ได้รับ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อน / ญาติ	256	64.00	144	36.0
หนังสือ / วารสาร / หนังสือพิมพ์	163	40.75	237	59.25
วิทยุ	41	10.25	359	89.75
โทรทัศน์	79	19.75	321	80.25
อินเทอร์เน็ต	65	16.25	335	83.75
อื่นๆ	42	10.50	358	89.50

หมายเหตุ : ผู้ตอบแบบสอบถาม 1 คนสามารถตอบถึงแหล่งข้อมูลที่รับรู้เรื่องการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.10 พบว่า นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนจากเพื่อน และญาติมากที่สุด (ร้อยละ 64.00) แหล่งข่าวสารในอันดับรองลงมาได้แก่ หนังสือ / วารสาร / หนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 40.75) โทรทัศน์ (ร้อยละ 19.75) และจากอินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 16.25) ในทางตรงข้ามนักท่องเที่ยวส่วนมากไม่ได้รับข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนจาก วิทยุ มากที่สุด (ร้อยละ 89.75)

ตารางที่ 4.11 แสดงจุดประสงค์ของการมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน

จุดประสงค์การมาท่องเที่ยว	ใช่		ไม่ใช่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เที่ยววัด / ไหว้พระ	285	71.25	115	28.75
ทัศนศึกษา	65	16.25	335	83.75
ธุรกิจ / ค้าขาย	25	6.25	375	93.75
สัมมนา	32	8.00	368	92.00
พักผ่อน	122	30.50	278	69.50
ซื้อสินค้าหัตถกรรมท้องถิ่น	34	8.50	366	91.50
อื่นๆ ได้แก่ เยี่ยมญาติ ทำงาน	45	11.25	355	88.75

หมายเหตุ : ผู้ตอบแบบสอบถาม 1 คนสามารถตอบถึงจุดประสงค์การมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.11 พบว่า จุดประสงค์ที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนเพื่อเที่ยววัดและไหว้พระมากที่สุด (ร้อยละ 71.25) จุดประสงค์รองลงมาเพื่อพักผ่อน (ร้อยละ 30.50) และทัศนศึกษา (ร้อยละ 16.25) ตามลำดับ และในทางตรงข้ามนักท่องเที่ยวส่วนมากที่เดินทางมาไม่ต้องการมาทำธุรกิจหรือค้าขาย (ร้อยละ 93.75) และ เพื่อซื้อสินค้าหัตถกรรมท้องถิ่น (ร้อยละ 91.50)

ตารางที่ 4.12 แสดงจำนวนครั้งของการมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน

จำนวนครั้งการมาท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
ครั้งแรก	103	25.94
ครั้งที่ 2	50	12.59
ครั้งที่ 3	29	7.31
ครั้งที่ 4	8	2.02
มากกว่า 4 ครั้ง	207	52.14
รวม	397	100.00

จากตารางที่ 4.12 พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในครั้งนี้ส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวมาก่อนแล้วทั้งนั้นคือ เคยเดินทางมาท่องเที่ยวมากกว่า 4 ครั้ง (ร้อยละ 52.14) และมีจำนวนร้อยละ 25.94 ที่มาเป็นครั้งแรก นอกนั้นเคยเดินทางมาเป็นครั้งที่ 2 ครั้งที่ 3 และครั้งที่ 4 ร้อยละ 12.59, 7.31 และ 2.02 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 แสดงระยะเวลาที่ท่องเที่ยวในจังหวัดลำพูน

ระยะเวลาที่ท่องเที่ยวในจังหวัดลำพูน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ถึงครึ่งวัน	96	24.30
ครึ่งวัน	99	25.10
1 วัน	100	25.30
มากกว่า 1 วัน	100	25.30
รวม	395	100.00

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในจังหวัดลำพูนตั้งแต่ 1 วันขึ้นไป (ร้อยละ 25.30) นอกนั้นจะท่องเที่ยวประมาณครึ่งวัน (ร้อยละ 25.10) และไม่ถึงครึ่งวัน (ร้อยละ 24.30)

ตารางที่ 4.14 แสดงการพักค้างคืนในจังหวัดลำพูน

การพักในจังหวัดลำพูน	จำนวน	ร้อยละ
พักค้างคืนในจังหวัดลำพูน	164	41.52
ไม่พักค้างคืนในจังหวัดลำพูน	231	58.48
รวม	395	100.00

จากตารางที่ 4.14 พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนส่วนมากจะไม่พักค้างคืนภายในจังหวัดลำพูนถึงร้อยละ 58.48 มีพักค้างคืนบ้างร้อยละ 41.52

ตารางที่ 4.15 แสดงสถานที่พักในการเดินทางมาท่องเที่ยว

สถานที่พักในการเดินทางมาท่องเที่ยว	พัก		ไม่พัก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
บ้านญาติ / เพื่อน	158	39.50	242	60.50
โรงแรม	125	31.25	275	68.75
รีสอร์ท	27	6.75	373	93.25
วัด	14	3.50	386	96.50
อื่นๆ ได้แก่ หอพัก บ้านตนเอง	63	15.75	337	84.25

หมายเหตุ ; ผู้ตอบแบบสอบถาม 1 คนสามารถเลือกที่พักในการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.15 นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนส่วนมากพักที่บ้านญาติ หรือ บ้านเพื่อน ร้อยละ 39.50 สถานที่พักที่นักท่องเที่ยวเลือกพักรองลงมาก็คือ โรงแรม (ร้อยละ 31.25) และมีจำนวนน้อยที่จะพักที่วัด (ร้อยละ 3.50) หรือ รีสอร์ท (ร้อยละ 6.75)

ตารางที่ 4.16 แสดงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำพูนที่เลือกมาเที่ยวบ่อยครั้ง

แหล่งท่องเที่ยวที่เลือกมาท่องเที่ยวบ่อย	เลือก		ไม่เลือก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วัดพระธาตุหริภุญไชยวรมหาวิหาร	309	77.25	91	22.75
วัดจามเทวี (ภูเกด)	70	17.50	330	82.50
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหริภุญไชย	48	12.00	352	88.00
ตลาดป่าซาง	29	7.25	371	92.75
วัดพระพุทธรูปตากผ้า	71	17.75	329	82.25
วัดพระพุทธรูปห้วยต้ม	31	7.75	369	92.25
อื่นๆ ได้แก่ อนุสาวรีย์เจ้าแม่จามเทวี ดอยชะม้อ	31	7.75	369	92.25

หมายเหตุ : ผู้ตอบแบบสอบถาม 1 คนสามารถเลือกแหล่งท่องเที่ยวได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.16 นักท่องเที่ยวส่วนมากที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน จะเลือกท่องเที่ยวที่ วัดพระธาตุหริภุญไชยวรมหาวิหาร (ร้อยละ 77.25) แหล่งท่องเที่ยวอันดับรองที่นักท่องเที่ยวเลือกมาท่องเที่ยวคือ วัดพระพุทธรูปตากผ้า (ร้อยละ 17.75) และ วัดจามเทวี (ภูเกด) (ร้อยละ 17.50) ในทางตรงข้ามแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวส่วนมากเลือกท่องเที่ยวน้อยคือ ตลาดป่าซาง (ร้อยละ 92.75) วัดพระพุทธรูปห้วยต้ม (ร้อยละ 92.25) อนุสาวรีย์เจ้าแม่จามเทวี และดอยชะม้อ (ร้อยละ 92.25)

ตารางที่ 4.17 แสดงสิ่งที่ประทับใจในการมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน

สิ่งที่ประทับใจในการมาท่องเที่ยว	ประทับใจ		ไม่ประทับใจ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อัธยาศัยไมตรีของคนท้องถิ่น	150	37.70	248	62.30
ความสะอาดของบ้านเมือง	69	17.25	331	82.75
ความสงบเงียบ	237	59.50	161	40.50
การบริการ	23	5.75	377	94.25
แหล่งท่องเที่ยว	154	38.50	246	61.50
อื่นๆ ได้แก่ อาหาร บรรยากาศ	14	3.50	386	96.50

หมายเหตุ : ผู้ตอบแบบสอบถาม 1 คนสามารถเลือกสิ่งที่ประทับใจได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.17 พบว่า สิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจมากที่สุด จากการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน คือ ความสงบเงียบของจังหวัดลำพูน (ร้อยละ 59.50) และที่ประทับใจรองลงมาคือ ในเรื่องแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 38.50) และ อัธยาศัยไมตรีของคนท้องถิ่น (ร้อยละ 37.70) แต่สิ่งนี้นักท่องเที่ยวส่วนมากไม่ประทับใจมากที่สุด คือ เรื่องอาหาร บรรยากาศ (ร้อยละ 96.50) รองลงมา คือ การให้บริการ (ร้อยละ 94.25) และความสะอาดของบ้านเมือง (ร้อยละ 82.75)

4.2.1.2 ข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ในด้าน เพศ เชื้อชาติ ภูมิลำเนา แหล่งการรับรู้ข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน จุดประสงค์ของการเดินทางมาท่องเที่ยว จำนวนครั้งของการมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน ระยะเวลาที่ท่องเที่ยว และ สถานที่พักในจังหวัดลำพูน

ตารางที่ 4.18 แสดงข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศด้าน เพศ สัญชาติ ภูมิลำเนา

n = 41

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	39	100.00
ชาย	25	64.10
หญิง	14	35.90
เชื้อชาติ	41	100.00
อเมริกัน	15	36.59
ญี่ปุ่น	1	2.44
ดัตช์	5	12.20
นิวซีแลนด์	1	2.44
อิตาลี	4	9.76
เยอรมัน	7	17.07
ภูมิลำเนา	41	100.00
อเมริกา	14	34.15
ญี่ปุ่น	1	2.44
ฝรั่งเศส	8	19.51
เนเธอร์แลนด์	5	12.20
นิวซีแลนด์	1	2.44
อิตาลี	3	7.32
อังกฤษ	1	2.44
เยอรมัน	7	17.07
ไทย	1	2.44

จากตารางที่ 4.18 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนจำนวน 41 คนเป็นชาย 25 คน (ร้อยละ 64.10) และหญิง 14 คน (ร้อยละ 35.90) โดยที่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวส่วนมากมีเชื้อชาติ อเมริกัน (ร้อยละ 36.59) รองลงมาคือ เชื้อชาติฝรั่งเศส (ร้อยละ 19.51) และ เยอรมัน (ร้อยละ 17.07) และมีภูมิลำเนาจากประเทศ อเมริกาเป็นส่วนมาก (ร้อยละ 34.15) รองลงมาคือ มาจากประเทศฝรั่งเศส (ร้อยละ 19.51) และประเทศเยอรมัน (ร้อยละ 17.07) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.19 แสดงแหล่งการรับรู้ข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

แหล่งการรับรู้ข้อมูลการท่องเที่ยว	ได้รับ		ไม่ได้รับ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อน / คนรู้จัก	11	26.83	30	73.17
หนังสือแนะนำการท่องเที่ยว / วารสาร / หนังสือพิมพ์	24	58.54	17	41.46
โทรทัศน์	-	-	41	100.00
วิทยุ	-	-	41	100.00
อินเทอร์เน็ต	3	7.32	38	92.68
อื่นๆ ได้แก่ โรงแรมที่พัก มัคคุเทศก์ บริษัทนำเที่ยว	9	22.0	32	78.0

หมายเหตุ : ผู้ตอบแบบสอบถาม 1 คนสามารถตอบถึงแหล่งข้อมูลที่รับรู้เรื่องการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.19 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนมากรับรู้ข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนมาจากหนังสือแนะนำการท่องเที่ยว / วารสาร / หนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 58.54) และแหล่งข้อมูลรองลงมาที่รับรู้คือ มาจากเพื่อน / คนรู้จัก (ร้อยละ 26.83) และ จากที่อื่นๆ เช่น จากโรงแรมที่พัก จากมัคคุเทศก์ และบริษัทนำเที่ยว (ร้อยละ 22.00) ในทางตรงข้ามแหล่งข้อมูลที่ไม่ได้รับข่าวสารเลยคือ จากโทรทัศน์ วิทยุ (ร้อยละ 100.00) และ อินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 92.68)

ตารางที่ 4.20 แสดงถึงจุดประสงค์ของการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดลำพูนของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

จุดประสงค์การเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อ...	ใช่		ไม่ใช่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การศึกษา	5	12.20	36	87.80
ทำธุรกิจ	2	4.90	39	95.10
แสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ	16	39.00	25	61.00
ประชุมสัมมนา	1	2.40	40	97.60
จับจ่ายซื้อของ	15	36.60	26	63.40
อื่นๆ ได้แก่ เยี่ยมชมวัด โบราณสถาน และเรียนรู้วัฒนธรรม	12	29.30	29	70.70

หมายเหตุ : ผู้ตอบแบบสอบถาม 1 คนสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.20 นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนมากที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนมีจุดประสงค์ เพื่อแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ (ร้อยละ 39.00) จุดประสงค์รองลงไปคือ เพื่อจับจ่ายซื้อของ (ร้อยละ 36.60) และ เยี่ยมชมวัด โบราณสถาน และเรียนรู้วัฒนธรรม (ร้อยละ 29.30) ในทางตรงข้ามที่สนใจมาท่องเที่ยวเพื่อประชุมสัมมนา และ ทำธุรกิจ น้อยมาก คือ ร้อยละ 2.40 และ 4.90 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.21 แสดงจำนวนครั้งของการมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

n = 41

จำนวนครั้งของการมาท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
ครั้งแรก	28	68.29
ครั้งที่ 2	8	19.51
ครั้งที่ 3	2	4.88
ครั้งที่ 4	2	4.88
มากกว่า 4 ครั้ง	1	2.44

จากตารางที่ 4.21 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนมากมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนเป็นครั้งแรก (ร้อยละ 68.29) รองลงมาคือ มีผู้มาท่องเที่ยวครั้งนี้เป็นครั้งที่ 2 (ร้อยละ 19.51) มีจำนวนน้อยรายที่มาท่องเที่ยวมากกว่า 4 ครั้ง (ร้อยละ 2.44)

ตารางที่ 4.22 แสดงระยะเวลาที่ท่องเที่ยวในจังหวัดลำพูนของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

n = 41

ระยะเวลาที่ท่องเที่ยวในจังหวัดลำพูน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ถึงครึ่งวัน	13	32.50
ครึ่งวัน	9	22.50
1 วัน	12	30.00
มากกว่า 1 วัน	6	15.00
รวม	40	100.00

จากตารางที่ 4.22 นักท่องเที่ยวต่างประเทศส่วนมากใช้เวลาในการท่องเที่ยวในจังหวัดลำพูนไม่ถึงครึ่งวัน (ร้อยละ 32.50) หรือไม่ก็ใช้เวลาท่องเที่ยว 1 วัน (ร้อยละ 30.00) มีจำนวนน้อยที่ใช้เวลามากกว่า 1 วัน (ร้อยละ 15.00)

ตารางที่ 4.23 แสดงถึงสถานที่พักค้างแรมในการเดินทางมาท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

สถานที่พักค้างแรมในการเดินทางมาท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
บ้านเพื่อน	7	53.85
เกสต์เฮาส์	2	15.38
โรงแรม	4	30.77
อื่นๆ	-	-
รวม	13	100.00

จากตารางที่ 4.23 นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน ส่วนมากจะพักค้างแรมที่ บ้านเพื่อน (ร้อยละ 53.88) รองลงมาคือ พักที่โรงแรม (ร้อยละ 30.77) และ เกสต์เฮาส์ (ร้อยละ 15.38) ตามลำดับ

4.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแสดง ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย และต่างประเทศ

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย และต่างประเทศ เพื่อ จัดระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ของจังหวัดลำพูน

4.2.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแสดง ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จาก ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ต่อทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในด้าน การได้รับข้อมูลการท่องเที่ยว การคมนาคม แหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวก ที่พักแรม สินค้าที่ระลึก อาหาร และความพึงพอใจต่อความมีอัธยาศัย ของคนท้องถิ่น และการประเมินความพึงพอใจต่อภาพโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย ต่อการ ท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน

ตารางที่ 4.24 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของ
นักท่องเที่ยวชาวไทย

ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว	ความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
	มากที่สุด (%)	มาก (%)	ปานกลาง (%)	น้อย (%)	น้อยที่สุด (%)			
1. การได้รับข้อมูลการท่องเที่ยว								
1.1 การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว จังหวัด	20 (5.09)	103 (26.21)	181 (46.06)	77 (19.59)	12 (3.05)	3.11	0.880	ปานกลาง
2. การคมนาคม								
2.1 ความสะดวกในการเดินทางมา จังหวัดลำพูน	65 (16.41)	218 (55.05)	100 (25.25)	12 (3.03)	1 (0.25)	3.84	0.733	มาก
2.2 ถนนภายในจังหวัดลำพูน	25 (6.33)	180 (45.57)	168 (42.53)	18 (4.56)	4 (1.01)	3.52	0.728	มาก
2.3 ระบบจราจรภายในจังหวัดลำพูน	27 (6.99)	158 (40.93)	176 (45.60)	23 (5.96)	2 (0.52)	3.48	0.736	มาก
3. แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก								
3.1 มีสถานที่ท่องเที่ยวให้เลือกมาก พอ	25 (6.30)	158 (39.80)	172 (43.32)	40 (10.08)	2 (0.50)	3.41	0.776	มาก
3.2 แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ	34 (8.56)	204 (51.39)	138 (34.76)	20 (5.04)	1 (0.25)	3.63	0.722	มาก
3.3 ความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว	46 (11.65)	235 (59.49)	105 (26.58)	7 (1.77)	2 (0.51)	3.80	0.678	มาก
3.4 ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว	32 (8.08)	217 (54.80)	135 (34.09)	10 (2.53)	2 (0.51)	3.67	0.681	มาก
3.5 สุขาสะอาดและเพียงพอ	20 (5.08)	147 (37.31)	193 (48.98)	31 (7.87)	3 (0.76)	3.38	0.736	ปานกลาง
3.6 ที่จอดรถสะดวกและเพียงพอ	29 (7.30)	181 (45.59)	162 (40.81)	23 (5.79)	2 (0.50)	3.53	0.736	มาก
3.7 มีป้ายบอกทาง / แผนที่เพียงพอ	27 (6.96)	142 (36.60)	166 (42.78)	48 (12.37)	5 (1.29)	3.36	0.834	ปานกลาง

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว	ความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความพึงพอใจ
	มากที่สุด (%)	มาก (%)	ปานกลาง (%)	น้อย (%)	น้อยที่สุด (%)			
4. ที่พักแรม								
4.1 ที่พักแรมมีให้เลือกหลายประเภท	5 (7.25)	23 (33.33)	35 (50.72)	5 (7.25)	1 (1.45)	3.15	0.850	ปานกลาง
4.2 ราคาที่พักแรมเหมาะสม	15 (4.76)	90 (28.57)	144 (45.71)	60 (19.05)	6 (1.90)	3.31	0.720	ปานกลาง
4.3 ที่พักแรมสะอาด	15 (4.82)	95 (30.55)	177 (56.91)	20 (6.43)	4 (1.29)	3.41	0.690	มาก
4.4 ที่พักแรมปลอดภัย	16 (5.16)	113 (36.45)	165 (53.23)	14 (4.52)	2 (0.65)	3.48	0.709	มาก
4.5 การให้บริการน่าพอใจ	19 (6.13)	128 (41.29)	149 (48.06)	11 (3.55)	3 (0.97)	3.50	0.690	มาก
4.6 ที่พักแรมมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้บริการพอ	12 (4.44)	95 (35.19)	139 (51.48)	20 (7.41)	4 (1.48)	3.34	0.743	ปานกลาง
5. สินค้าที่ระลึก								
5.1 สินค้ามีให้เลือกมากมาย	41 (10.76)	158 (41.47)	153 (40.16)	27 (7.09)	2 (0.52)	3.55	0.799	มาก
5.2 สินค้ามีคุณภาพ	32 (8.44)	179 (47.23)	157 (41.42)	9 (2.37)	2 (0.53)	3.61	0.698	มาก
5.3 สินค้าราคาเหมาะสม	28 (7.33)	157 (41.10)	186 (48.69)	8 (2.09)	3 (0.79)	3.52	0.697	มาก
5.4 สินค้าแสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น	56 (14.58)	183 (47.66)	129 (33.59)	13 (3.39)	3 (0.78)	3.72	0.781	มาก
6. อาหาร								
6.1 ร้านอาหารสะอาด	26 (6.84)	146 (38.42)	197 (51.84)	10 (2.63)	1 (0.26)	3.49	0.676	มาก
6.2 อาหารมีให้เลือกมากมาย	30 (7.87)	153 (40.16)	174 (45.67)	24 (6.30)	-	3.50	0.731	มาก
6.3 อาหารและภาชนะสะอาด	20 (5.24)	155 (40.58)	199 (52.09)	8 (2.09)	-	3.49	0.630	มาก
6.4 อาหารมีคุณภาพ	33 (8.66)	164 (43.04)	178 (46.72)	5 (1.31)	1 (0.26)	3.59	0.678	มาก
6.5 อาหารราคาเหมาะสม	26 (6.88)	172 (45.50)	175 (46.30)	5 (1.32)	-	3.58	0.639	มาก
6.6 อาหารรสชาติดี	36 (9.47)	156 (41.05)	179 (47.11)	9 (2.37)	-	3.58	0.694	มาก
6.7 การบริการในร้านอาหารน่าพอใจ	22 (5.84)	160 (42.44)	184 (48.81)	11 (2.92)	-	3.51	0.653	มาก

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว	ความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย	เบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความพึงพอใจ
	มากที่สุด (%)	มาก (%)	ปานกลาง (%)	น้อย (%)	น้อยที่สุด (%)			
7. คนในท้องถิ่นมีอัธยาศัยไมตรี	94 (26.70)	205 (58.24)	51 (14.49)	2 (0.57)	-	4.11	0.651	มาก
8. ความพอใจโดยรวมในการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน	51 (14.13)	197 (54.57)	110 (30.47)	3 (0.83)	-	3.82	0.669	มาก

ตารางที่ 4.25 แสดงระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

ปัจจัยของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผลระดับความพึงพอใจ
1. การได้รับข้อมูลการท่องเที่ยว	3.11	0.88	ปานกลาง
2. การคมนาคม	3.61	0.61	มาก
3. แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก	3.54	0.51	มาก
4. ที่พักแรม	3.35	0.61	ปานกลาง
5. สินค้าที่ระลึก	3.59	0.63	มาก
6. อาหาร	3.53	0.54	มาก
7. คนในท้องถิ่นมีอัธยาศัยไมตรี	4.11	0.65	มาก
ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว	3.54	0.47	มาก

จากตารางที่ 4.24 และ 4.25 พบว่า การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน พบว่า

1. การได้รับข้อมูลการท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยมีความคาดหวังต่อการได้รับข้อมูลการท่องเที่ยว และมีความพึงพอใจปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.11) นักท่องเที่ยวชาวไทยตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆเกือบร้อยละ 50 มีความพึงพอใจปานกลาง ต่อการได้รับการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัด

2. การคมนาคม

นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆของจังหวัดลำพูน มีความคาดหวังเกี่ยวกับการคมนาคมของจังหวัดไว้ระดับหนึ่ง หลังจากเดินทางมาท่องเที่ยวแล้วพบว่าพึงพอใจมาก (ค่าเฉลี่ย 3.61)

นักท่องเที่ยวส่วนมากมีความคาดหวังในเรื่อง ความสะดวกในการเดินทาง และถนนภายในจังหวัดลำพูน แต่หลังจากเดินทางมา พบว่า มีความพึงพอใจมาก (ร้อยละ 55.05 และ

45.57 ตามลำดับ) ในขณะที่ระบบจราจรภายในมีความพึงพอใจปานกลาง ซึ่งไม่ได้แตกต่างจากที่คาดหวังไว้ก่อนหน้านี้ (ร้อยละ 45.60)

3. แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก

นักท่องเที่ยวมีความคาดหวัง ต่อแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกไว้ระดับหนึ่ง จึงเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวที่จังหวัดลำพูน และพบว่า โดยรวมของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เดินทางไปได้รับความพึงพอใจมาก (ค่าเฉลี่ย 3.54) โดยเรียงลำดับของความพึงพอใจในแต่ละการบริการที่ได้รับจากมากไปหาน้อย

3.1 ความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 59.49)

3.2 ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 54.80)

3.3 แหล่งท่องเที่ยวมีความน่าสนใจ (ร้อยละ 51.39)

3.4 ที่จอดรถสะดวกและเพียงพอ (ร้อยละ 45.59)

แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก ที่นักท่องเที่ยวรับรู้มาก่อนและได้รับการบริการหลังการท่องเที่ยว ทรรศการการท่องเที่ยวตรงกับความคาดหวังที่คาดไว้ จึงมีความรู้สึกพึงพอใจปานกลาง คือ สุขาสะอาดและเพียงพอ (ร้อยละ 48.96) สถานที่ท่องเที่ยวมีให้เลือกมากมาย (ร้อยละ 43.32) และมีป้ายบอกทาง หรือ แผนที่เพียงพอ (ร้อยละ 42.78)

4. ที่พักแรม

นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกและรับรู้ ในเรื่องคุณภาพของที่พักแรมในจังหวัดลำพูนในระดับหนึ่ง หลังจากเดินทางมาท่องเที่ยวและได้รับการบริการไม่ได้แตกต่างจากที่รับรู้มาก่อน จึงมีความรู้สึกโดยรวมของที่พักแรม ว่าพึงพอใจปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.35) โดยเรียงลำดับความพึงพอใจจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ดังนี้

4.1 ที่พักแรมสะอาด (ร้อยละ 56.91)

4.2 ที่พักแรมปลอดภัย (ร้อยละ 53.23)

4.3 ที่พักแรมมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้ใช้บริการ (ร้อยละ 51.48)

4.4 ที่พักแรมมีให้เลือกหลายประเภท (ร้อยละ 50.72)

4.5 การให้บริการน่าพอใจ (48.06)

4.6 ราคาที่พักแรมเหมาะสม (ร้อยละ 45.71)

5. สินค้าที่ระลึก

นักท่องเที่ยวส่วนมากได้ทราบข่าวเกี่ยวกับ การมีชื่อเสียงในเรื่องสินค้าที่ระลึกของ จังหวัดลำพูนมาก่อน เมื่อมีโอกาสเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนจึงมาใช้บริการเกี่ยวกับสินค้าที่ ระลึกและรู้สึกว่าคุณภาพและการบริการที่ได้รับเกินความคาดหมาย มีความรู้สึกพึงพอใจอย่าง มาก (ค่าเฉลี่ย 3.59) โดยเรียงลำดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจากมากไปหาน้อย ในเรื่อง

5.1 สินค้าแสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น (ร้อยละ 47.66)

5.2 สินค้ามีคุณภาพ (ร้อยละ 47.23)

5.3 สินค้ามีให้เลือกมากมาย (ร้อยละ 41.47)

แต่ในเรื่องความเหมาะสมของราคาของสินค้าตรงกับ ที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประเมิน ราคาไว้ จึงมีความพึงพอใจปานกลาง (ร้อยละ 48.69)

6. อาหาร

นักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยแต่ละรายได้รับทราบ ความมีชื่อเสียงของอาหารทางเหนือมา ก่อน และคาดหวังต่อคุณภาพ รสชาติ การบริการ อาหารของจังหวัดลำพูน ณ ระดับหนึ่ง เมื่อได้ ลิ้มรส และได้รับบริการในเรื่องการบริการทางด้านอาหารแล้ว โดยรวมมีความพึงพอใจมาก (ค่าเฉลี่ย 3.53) แต่นักท่องเที่ยวส่วนมาก มีความพึงพอใจปานกลางในเรื่อง

6.1 อาหารและภาชนะสะอาด (ร้อยละ 52.09)

6.2 ร้านอาหารสะอาด (ร้อยละ 51.84)

6.3 การบริการในร้านอาหารน่าพอใจ (ร้อยละ 48.81)

6.4 อาหารรสชาติดี (ร้อยละ 47.11)

6.5 อาหารมีคุณภาพ (ร้อยละ 46.72)

6.6 อาหารราคาเหมาะสม (ร้อยละ 46.30)

6.7 อาหารมีให้เลือกมากมาย (ร้อยละ 45.67)

7. คนท้องถิ่นมีอัธยาศัยไมตรี

นักท่องเที่ยวจำนวนมาก (ร้อยละ 54.57) ประเมินถึงความมีอัธยาศัยไมตรีของชาว จังหวัดลำพูน ณ ระดับหนึ่งและหลังได้มีการพบปะ พูดคุย มีความสัมพันธ์และได้รับการบริการ จากชาวจังหวัดลำพูนในฐานะเจ้าของท้องถิ่นแล้ว รู้สึกมีความพึงพอใจมากในความมีอัธยาศัยของ ชาวจังหวัดลำพูน (ค่าเฉลี่ย 4.11)

8. ความพอใจโดยรวมในการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน

นักท่องเที่ยวชาวไทย มากกว่าร้อยละ 50 ที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน และคาดหวังต่อทรัพยากรทางการท่องเที่ยวโดยรวม ณ ระดับหนึ่ง หลังจากได้รับการบริการการท่องเที่ยวแล้ว โดยรวมมีความประทับใจ และพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.82) โดยเรียงลำดับความพึงพอใจต่อทรัพยากรทางการท่องเที่ยวจากมากไปหาน้อย ดังนี้

- 8.1 คนในท้องถิ่นมีอัธยาศัยไมตรี (ค่าเฉลี่ย 4.11)
- 8.2 การคมนาคม (ค่าเฉลี่ย 3.61)
- 8.3 สินค้าที่ระลึก (ค่าเฉลี่ย 3.59)
- 8.4 แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก (ค่าเฉลี่ย 3.54)
- 8.5 อาหาร (ค่าเฉลี่ย 3.53)
- 8.6 ที่พักแรม (ค่าเฉลี่ย 3.35)
- 8.7 การได้รับข้อมูลการท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 3.11)

4.2.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแสดง ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จาก ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศต่อทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน เป็นความรู้สึก ความประทับใจ และการประเมินภายหลังได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ในเรื่องเกี่ยวกับ การเข้าถึง (Accessibility) สาธารณูปโภคพื้นฐาน (Infrastructure) ที่พักแรม (Accommodation) สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) สินค้าที่ระลึก (Souvenir) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) อาหาร (Foods) ข้อมูลข่าวสาร (Information) และอื่นๆ

ตารางที่ 4.26 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

ปัจจัยทรัพยากรทางการท่องเที่ยว	ความพึงพอใจ			ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง			
1. Accessibility	11 (28.20)	20 (51.30)	8 (20.50)	2.08	0.703	มาก
2. Infrastructure	7 (20.60)	24 (70.60)	3 (8.80)	2.12	0.537	มาก
3. Accommodation	6 (28.60)	7 (33.30)	8 (38.10)	1.90	0.831	มาก
4. Attractions	23 (62.20)	14 (37.80)	-	2.62	0.492	มากที่สุด
5. Souvenir	15 (48.40)	11 (35.50)	5 (16.10)	2.32	0.748	มาก
6. Amenities	8 (26.70)	18 (60.00)	4 (13.30)	2.13	0.629	มาก
7. Foods	24 (68.60)	9 (25.70)	2 (5.70)	2.63	0.598	มากที่สุด
8. Information	4 (11.76)	16 (47.06)	14 (41.18)	1.71	0.676	มาก
ภาพรวม				2.17	0.413	มาก

จากตารางที่ 4.26 นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีการรับรู้ถึงข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนมาก่อนและ มีความคาดหวังถึงภาพต่างๆที่จะได้รับการท่องเที่ยวครั้งนี้พอสมควร และหลังจากได้เดินทางมาท่องเที่ยวจึงรับรู้ และประเมินความรู้สึกได้ว่าในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 2.17) โดยเรียงลำดับความพึงพอใจจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. อาหาร (Foods) (ค่าเฉลี่ย 2.63)
2. สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) (ค่าเฉลี่ย 2.62)
3. ของที่ระลึก (Souvenir) (ค่าเฉลี่ย 2.32)
4. เครื่องอำนวยความสะดวก (Amenities) (ค่าเฉลี่ย 2.13)
5. สาธารณูปโภคพื้นฐาน (Infrastructure) (ค่าเฉลี่ย 2.12)
6. การเข้าถึง (Accessibility) (ค่าเฉลี่ย 2.08)

7. ที่พักแรม (Accommodation) (ค่าเฉลี่ย 1.90)

8. ข้อมูลข่าวสาร (Information) (ค่าเฉลี่ย 1.71)

ถ้าพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละทรัพยากรทางการท่องเที่ยวจะพบว่า

1. การเข้าถึง (Accessibility)

นักท่องเที่ยวต่างประเทศส่วนมาก(ร้อยละ 51.30) ประเมินว่า มีความพึงพอใจในระดับมาก รองลงมาคือร้อยละ 28.20 มีความพึงพอใจมากที่สุด และนักท่องเที่ยวในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 20.50) ยังมีความพึงพอใจปานกลาง

2. สาธารณูปโภคพื้นฐาน (Infrastructure)

นักท่องเที่ยวต่างประเทศเมื่อเดินทางมายังจังหวัดลำพูนได้เล็งเห็นถึง ถนนหนทาง สาธารณูปโภคต่างๆ เกือบร้อยละ 80 มีความพึงพอใจมาก มีจำนวนน้อย (ร้อยละ 8.80) ที่มีความพึงพอใจปานกลาง

3. ที่พักแรม (Accommodation)

นักท่องเที่ยวต่างประเทศ ส่วนหนึ่งที่มีโอกาสได้พักค้างแรมที่จังหวัดลำพูน และได้ประเมินถึงคุณภาพ และการบริการที่ได้รับว่ามีความพึงพอใจปานกลาง (ร้อยละ 38.10) ซึ่งไม่แตกต่างกับที่คาดหวังไว้ และมีจำนวนไม่ถึงร้อยละ 30 ที่รู้สึกพึงพอใจมากที่สุด

4. สิ่งดึงดูดใจ (Attractions)

นักท่องเที่ยวต่างประเทศได้รับข้อมูลเรื่องราวเกี่ยวกับจังหวัดลำพูน และสิ่งดึงดูดใจต่างๆ มาก่อน หลังจากได้พบเห็นแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ต่างรู้สึกพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด และมากกว่าร้อยละ 50 ที่บอกได้ว่าพึงพอใจมากที่สุด

5. ของที่ระลึก (Souvenir)

นักท่องเที่ยวต่างประเทศไม่ถึงร้อยละ 50 แต่เป็นส่วนใหญ่ที่รู้สึกพึงพอใจสินค้าที่ระลึกมากที่สุด (ร้อยละ 48.40) และอีกจำนวนหนึ่งร้อยละ 35.50 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

6. สิ่งอำนวยความสะดวก / การบริการ (Amenities)

นักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดลำพูน ได้รับการบริการเอื้ออำนวยความสะดวกบางประการในการท่องเที่ยวครั้งนี้ และมากกว่าร้อยละ 50 รู้สึกพึงพอใจมากต่อการบริการที่ได้รับ มีจำนวนน้อยที่รู้สึกพึงพอใจปานกลาง (ร้อยละ 13.30)

7. อาหาร (Foods)

นักท่องเที่ยวต่างประเทศได้มีโอกาสรับประทานอาหารในจังหวัดลำพูน ในโอกาสที่เดินทางมาท่องเที่ยว มากกว่าร้อยละ 50 ที่ประทับใจ และมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดต่อ

คุณภาพและการบริการอาหารจากจังหวัดลำพูน ในทางตรงข้ามที่มีจำนวนน้อยร้อยละ 5.70 ที่มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

8. ข้อมูลข่าวสาร (Information)

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศไม่ถึงร้อยละ 50 ที่มีความพึงพอใจต่อข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนที่ได้รับในระดับมาก (ร้อยละ 47.06) และในจำนวนที่ใกล้เคียงกันมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง (ร้อยละ 41.18)

4.3 การศึกษาสภาพปัญหาการท่องเที่ยว

4.3.1 ข้อมูลแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวชาวไทย

เป็นข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวชาวไทย จากการเก็บแบบสอบถาม 400 ชุด เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น และเป็นการตอบคำถามการวิจัยที่ว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยต้องการให้เพิ่มหรือพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในด้านใด และ จังหวัดลำพูนมีปัญหาในเรื่องการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวในประเด็นใดบ้าง และควรมีการพัฒนาอย่างใดบ้าง นักท่องเที่ยวชาวไทยมีข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุงดังตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.27 แสดงข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวชาวไทย

หัวข้อที่ควรปรับปรุง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อต่างๆ ควรให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น	123	30.75
2. เอกสารประกอบการท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ เป็นต้น	123	30.75
3. ป้ายบอกเส้นทางหรือสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ / ป้ายประชาสัมพันธ์	123	30.75
4. การปรับปรุงระบบการจราจรภายในจังหวัดลำพูน ทั้งในด้านสภาพของถนนหนทาง และเส้นทางการเดินทาง โดยส่วนมากเห็นว่าระบบการจราจรของจังหวัดลำพูนในปัจจุบันค่อนข้างสับสน	76	19.00
5. ความสะอาดภายในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวและบริเวณโดยรอบ	27	6.75
6. ควรจัดให้มีศูนย์ข้อมูลเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น บริการจัดหามัคคุเทศก์เพื่อแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆสำหรับผู้สนใจ เป็นต้น	18	4.50
7. สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งควรมีผู้ที่มีความรู้ หรือมัคคุเทศก์คอยให้ความรู้เกี่ยวกับศิลปกรรม สถาปัตยกรรม และประวัติศาสตร์แก่นักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชมด้วย	18	4.50
8. การจัดระบบรถโดยสารประจำทางที่สามารถนำนักท่องเที่ยวเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญต่างๆ	3	0.75

จากตารางที่ 4.27 จากการสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทย 400 คน พบว่า นักท่องเที่ยวร้อยละ 30.75 มีความคิดเห็นว่า จังหวัดลำพูนควรมีการปรับปรุงในเรื่อง การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อต่างๆ ควรให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เอกสารประกอบการท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ ป้ายบอกเส้นทางหรือสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ / ป้ายประชาสัมพันธ์

นักท่องเที่ยวร้อยละ 19.00 มีความคิดเห็นว่า ควรปรับปรุงในเรื่อง การปรับปรุงระบบการจราจรภายในจังหวัดลำพูน ทั้งในด้านสภาพของถนนหนทาง และเส้นทางการเดินทาง โดยส่วนมากเห็นว่าระบบการจราจรของจังหวัดลำพูนในปัจจุบันค่อนข้างสับสน

นักท่องเที่ยวร้อยละ 6.75 มีความคิดเห็นว่า ควรปรับปรุงในเรื่อง ความสะอาดภายในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวและบริเวณโดยรอบ

นักท่องเที่ยวร้อยละ 4.50 มีความคิดเห็นว่า ควรปรับปรุงในเรื่องการจัดให้มีศูนย์ข้อมูลเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว และ การจัดให้มีผู้ทรงความรู้ หรือมัคคุเทศก์คอยให้ความรู้เกี่ยวกับศิลปกรรม สถาปัตยกรรม และประวัติศาสตร์แก่นักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชมตามสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง

นักท่องเที่ยวร้อยละ 0.75 มีความคิดเห็นว่า ควรจัดให้มีรถโดยสารประจำทางที่สามารถนำนักท่องเที่ยวเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญต่างๆ

4.3.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ในกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น และเป็นตอบคำถามการวิจัยที่ว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศต้องการให้เพิ่มหรือพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในด้านใด และ จังหวัดลำพูนมีปัญหาในเรื่องการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวในประเด็นใดบ้าง และควรมีการพัฒนาอย่างไรบ้าง ผลการสัมภาษณ์เป็นการตอบคำถามตามแบบสัมภาษณ์ที่ได้จัดเตรียมไปดังนี้

4.3.2.1 เหตุผลของการเลือกจังหวัดลำพูน เป็นสถานที่ท่องเที่ยวในโปรแกรมการท่องเที่ยว

เป็นการสรุปเหตุผลของการเลือกตามสัญชาติของนักท่องเที่ยว ดังนี้

1) นักท่องเที่ยวชาวอเมริกัน

1.1) จังหวัดลำพูนเป็นเมืองที่มีเสน่ห์
1.2) มีเพื่อนเป็นคนจังหวัดลำพูน จึงอยากเข้ามาท่องเที่ยวเพื่อหาประสบการณ์ใหม่ๆ ซึ่งเมื่อได้มาแล้วก็รู้สึกชื่นชอบและประทับใจจังหวัดลำพูนมาก ทำให้เดินทางมาที่นั่นทุกปีและใช้เวลาอยู่ที่ลำพูนประมาณ 2 – 3 อาทิตย์ต่อครั้ง

1.3) เดินทางมาเยี่ยมเพื่อนที่จังหวัดลำพูน เมื่อได้ท่องเที่ยวแล้วรู้สึกประทับใจในความเป็นเมืองเล็กๆเงียบสงบ

1.4) เดินทางเข้ามาจังหวัดลำพูนเพื่อทำธุรกิจ

1.5) ต้องการเดินทางมาเยี่ยมชมวัดพระธาตุและท้องถิ่น

1.6) ชอบธรรมชาติ ความเงียบสงบ ความเป็นไทย และความเป็นมิตรของคนไทย

1.7) เดินทางมาเที่ยวเมืองไทยหลายครั้ง เมื่อได้มาภาคเหนือจึงตัดสินใจลองมาเที่ยวที่ลำพูนดูบ้าง

2) นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น

2.1) ทราบข่าวว่าที่จังหวัดลำพูนมีวัดสวย และลำไยอร่อยจึงทำให้
อยากลองเข้ามาเยี่ยมชมสักครั้ง

3) นักท่องเที่ยวชาวฝรั่งเศส

3.1) ไม่เคยรู้จักจังหวัดลำพูนมาก่อนแต่มีเพื่อนในจังหวัดเชียงใหม่
แนะนำว่าลำพูนเป็นจังหวัดที่มีความสงบ และสามารถเดินทางเที่ยวชมเมืองได้จึงทำให้ตัดสินใจเลือก
มาท่องเที่ยว

3.2) ได้รับข้อมูลจากหนังสือแนะนำการท่องเที่ยวว่า ลำพูนเป็น
จังหวัดที่สวยงาม มีวัดจำนวนมาก มีประเพณีวัฒนธรรมที่น่าสนใจ เมื่อตั้งใจมาเที่ยวจังหวัด
เชียงใหม่จึงแวะมาเที่ยวจังหวัดลำพูนด้วย อย่างไรก็ตามเลือกที่จะกลับไปพักที่จังหวัดเชียงใหม่
มากกว่า

3.3) เข้ามาท่องเที่ยวตามโปรแกรมทัวร์ที่ทางบริษัทนำเที่ยวจัดขึ้น

3.4) ได้รับคำแนะนำจากเพื่อนว่า จังหวัดลำพูนอยู่ไม่ห่างไกลจาก
จังหวัดเชียงใหม่มีสภาพเป็นเมืองเก่า สวยงาม เดินทางสะดวก สามารถท่องเที่ยวได้ภายใน 1 วัน
และสะดวกต่อการเดินทางกลับเชียงใหม่ได้จึงตัดสินใจมาเที่ยว

3.5) จังหวัดลำพูนเป็นเมืองเล็กๆ ที่เงียบสงบ ชาวบ้านที่นี่มีวิถีชีวิต
แบบล้านนามากกว่าเชียงใหม่ เมื่อได้มาท่องเที่ยวแล้วรู้สึกชื่นชอบ

4) นักท่องเที่ยวชาวเนเธอร์แลนด์

4.1) มีภรรยาเป็นชาวจังหวัดลำพูนจึงอาศัยอยู่ที่เมืองไทยมากกว่า 7
ปีแล้ว โดยทำธุรกิจอยู่ที่นี้

4.2) มีญาติพักอยู่ที่กรุงเทพฯ เมื่อเห็นข้อมูลการท่องเที่ยวของ
ภาคเหนือจึงตัดสินใจมาเที่ยว

4.3) มาเที่ยวกับบริษัทนำเที่ยว

4.4) ชื่นชอบศิลปวัฒนธรรมแบบไทยๆ

4.5) จังหวัดลำพูนมีความเงียบสงบ และให้ความรู้สึกปลอดภัย
มากกว่าเชียงใหม่โดยเฉพาะเวลากลางคืน

5) นักท่องเที่ยวชาวนิวซีแลนด์

5.1) ต้องการมาเยี่ยมเพื่อนที่จังหวัดลำพูน เมื่อได้มาเที่ยวแล้วรู้สึกชื่นชอบวัดและสถาปัตยกรรมของไทย วิถีชีวิตของคนไทยมาก แต่ส่วนใหญ่เมื่อมาแล้วจะพักที่จังหวัดเชียงใหม่มากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับแล้วจึงรู้สึกชอบจังหวัดเชียงใหม่มากกว่าลำพูน

6) นักท่องเที่ยวชาวอิตาลี

6.1) เนื่องจากมีเวลารว่างจากการรอลงกลับกรุงเทพฯ มัคคุเทศก์จึงแนะนำให้มาเที่ยวที่วัดพระธาตุในจังหวัดลำพูนซึ่งก่อนหน้านี้ได้เที่ยวชมวัดที่กรุงเทพฯ แล้ว จึงทำให้รู้สึกไม่ประทับใจกับวัดที่ลำพูนมากนัก

6.2) ต้องการเข้ามาเยี่ยมชมวัฒนธรรมที่แตกต่าง ความแปลกใหม่และน่าสนใจ และต้องการเยี่ยมชมวัดที่สวยงาม

6.3) ชื่นชอบศิลปวัฒนธรรมทางเหนือของประเทศไทย จึงตัดสินใจมาเที่ยวเชียงใหม่และลำพูน

7) นักท่องเที่ยวชาวเยอรมัน

7.1) จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดที่มีวัฒนธรรมที่น่าสนใจ มีสิ่งก่อสร้างที่สวยงามโดยเฉพาะอย่างยิ่งวัดต่างๆ และเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดเชียงใหม่แล้วถือว่าจังหวัดลำพูนเป็นเมืองที่เงียบสงบ และอยู่ไม่ไกลจากอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์

7.2) เนื่องจากพักอยู่ในโรงแรมที่จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อได้อ่านข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนในหนังสือแนะนำการท่องเที่ยว จึงเกิดความสนใจอยากมาเที่ยวชม

7.3) ลำพูนเป็นจังหวัดเล็กๆ ที่เงียบสงบและเรียบง่าย รู้สึกชื่นชอบวิถีชีวิตของผู้คน เพราะเป็นวิถีชีวิตของชาวล้านนาหรือชาวไทยภาคเหนืออย่างแท้จริง ซึ่งหาได้ยากแล้วที่เชียงใหม่

4.3.2.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับองค์ประกอบของ ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

1) การเข้าถึง (Accessibility)

- 1.1) การเข้ามาเที่ยวจังหวัดลำพูนนั้นไม่ยากเลย เพียงแต่ดูป้ายสัญลักษณ์ตามถนนหนทาง หรือถามจากคนไทยในบริเวณนั้น
- 1.2) การเที่ยวในจังหวัดลำพูนทำได้ง่ายสามารถเช่ารถ หรือจ้างรถจักรยานยนต์รับจ้างก็สามารถเที่ยวได้แล้ว
- 1.3) เนื่องจากจังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดเล็กๆ และมีเสน่ห์ในเรื่องของความเงียบสงบ ดังนั้นจึงควรระมัดระวังในเรื่องของการอนุญาตให้รถยนต์จำนวนมากเข้าไปในตัวเมือง
- 1.4) ควรมีการสร้างทางเดินรอบๆเมือง แล้วปลูกต้นไม้ที่ให้ร่มเงามากๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมเมืองได้
- 1.5) มีข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดลำพูนน้อยมาก จึงควรมีหนังสือแนะนำการเดินทางที่สะดวกแก่นักท่องเที่ยวด้วย
- 1.6) ควรมีการจัดทำป้ายแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว ชื่อวัด พระพุทธรูป เป็นภาษาอังกฤษด้วย
- 1.7) ควรมีการจัดคิวรถรับจ้าง และจัดเขตสำหรับรถรับจ้าง เพื่อให้ นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปเรียกใช้บริการได้ง่ายโดยควรมีคิวรถอยู่ใกล้ๆ กับสถานีขนส่งและสถานีรถไฟ เป็นต้น
- 1.8) ควรมีบริการรถโดยสารประจำทาง สำหรับเดินทางมายังจังหวัดลำพูนเพิ่มมากขึ้น
- 1.9) ควรมีการจัดระบบการคมนาคมให้ดีขึ้นกว่านี้
- 1.10) ข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางมาเที่ยวยังจังหวัดลำพูนยังมีน้อยมาก และที่มีอยู่ก็ไม่เพียงพอสำหรับการตัดสินใจมาเที่ยว

2) สาธารณูปโภคพื้นฐาน (Infrastructure)

- 2.1) ควรมีการจัดทำไฟสัญญาณจราจรเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะไฟสัญญาณสำหรับคนเดินข้ามถนน
- 2.2) ถนนหนทางในตัวเมืองลำพูนนั้นเป็นถนนสายแคบๆ ทำให้รถยนต์สัญจรได้ค่อนข้างลำบาก

3) ที่พักแรม (Accommodation)

3.1) ต้องการพักในจังหวัดลำพูน เพราะประทับใจและต้องการเที่ยวต่อหลายวัน แต่ไม่ทราบแหล่งที่พักในจังหวัดลำพูน

3.2) นักท่องเที่ยวเห็นว่าจังหวัดลำพูนมีพื้นที่ที่ตั้งที่เหมาะสม เนื่องจากอยู่ตรงกลางระหว่างจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำปาง ดังนั้นจึงควรพัฒนาให้จังหวัดลำพูนเป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวโดยมีที่พักและศูนย์อาหารไว้บริการนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

3.3) ปัจจุบันนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ โดยเฉพาะที่เดินทางมาจากจังหวัดเชียงใหม่เมื่อท่องเที่ยวเสร็จแล้วมักเดินทางกลับไปพักที่จังหวัดเชียงใหม่ด้วยทั้งนี้เห็นว่า จังหวัดลำพูนยังมีที่พัก ได้แก่ โรงแรม และรีสอร์ทค่อนข้างน้อย ดังนั้นจึงควรเพิ่มจำนวนของที่พักแรมให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ และโฮมสเตย์เพื่อว่านักท่องเที่ยวจะสามารถเลือกพักที่จังหวัดลำพูนได้เลย

3.4) ข้อมูลเกี่ยวกับที่พักในจังหวัดลำพูนมีน้อยมาก ทำให้ขาดโอกาสในการรับนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

3.5) เนื่องจากจังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดที่มีความเก่าแก่ และมีความเป็นล้านนา แต่สิ่งปลูกสร้าง เช่น โรงแรม ที่พักและอาคารส่วนใหญ่กลับมีรูปแบบตะวันตก ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกขัดแย้งกับสภาพแวดล้อมและทัศนียภาพของเมือง แม้ว่าภายในห้องพักของโรงแรมจะตกแต่งแบบล้านนา ควรก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างในรูปแบบการอนุรักษ์ความเป็นล้านนามากกว่า

4) สิ่งดึงดูดใจ (Attractions)

4.1) จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดเล็กๆ ที่มีเสน่ห์ มีความเงียบสงบน่าหลงใหล มีวัดที่สวยงามจำนวนมาก และแต่ละแห่งดูเงียบสงบไม่วุ่นวาย เป็นเมืองที่มีกลิ่นอายของประวัติศาสตร์อันยาวนาน น่าศึกษาและน่าสนใจอย่างมาก

4.2) เทศกาล งานประเพณีของลำพูน เช่น เทศกาลลอยกระทงมีลักษณะเรียบง่าย การละเล่นที่สุภาพ หากเปรียบเทียบจังหวัดลำพูนกับจังหวัดเชียงใหม่ในช่วงเทศกาลสำคัญต่างๆ พบว่าจังหวัดลำพูนน่าท่องเที่ยวมากกว่าจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากในช่วงเทศกาลจังหวัดเชียงใหม่มักมีเสียงดังและวุ่นวายมากกว่า ในขณะที่จังหวัดลำพูนมีแต่ความเงียบสงบ

4.3) ควรส่งเสริมให้มีการละเล่นดนตรีพื้นบ้านล้านนาอย่างนี้ตลอดไปเพราะมีมนต์เสน่ห์เหมาะกับสถานที่ท่องเที่ยว สามารถดึงดูดให้ผู้คนสนใจได้

4.4) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเกือบทุกคนต่างยืนยันว่า จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดที่มีเสน่ห์จากความเป็นเมืองเล็กๆ เรียบง่าย และเงียบสงบ จึงไม่ควรที่จะให้มีการ

พัฒนาเปลี่ยนแปลงให้เหมือนเชียงใหม่ เพราะหากเหมือนกันแล้ว ทุกคนก็คงเลือกเที่ยวที่จังหวัดเชียงใหม่มากกว่า

4.5) จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดที่มีเสน่ห์และมีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง การอนุรักษ์สิ่งเหล่านี้ถือเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้นในการบูรณะปรับปรุงสิ่งก่อสร้างเก่าๆ หรือแม้แต่การสร้างสิ่งก่อสร้างใหม่ๆ จึงควรคำนึงถึงเอกลักษณ์ของลำพูนด้วย

4.6) ควรมีการอนุรักษ์บ้านที่มีรูปทรงแบบสมัยก่อน และจัดทำเป็นเมืองเก่าเหมือนที่ญี่ปุ่นจะทำให้จังหวัดลำพูนน่าเที่ยวชมมาก

4.7) นักท่องเที่ยวเห็นว่าจังหวัดลำพูนไม่เหมาะสำหรับการท่องเที่ยวหรือจัดให้อยู่ในโปรแกรมการท่องเที่ยว เนื่องจากยังขาดสิ่งดึงดูดใจ ดังนั้นจึงควรสร้างหรือทำให้มีกิจกรรมที่น่าสนใจและสถานที่ที่น่าสนใจเพิ่มมากขึ้น เช่น การเปิดพิพิธภัณฑ์หรือศูนย์สาธิตการทำเซรามิค ทำงานหัตถกรรม หรือผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่มีชื่อเสียง

4.8) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดลำพูนด้วยเหตุผลที่ว่าจังหวัดลำพูนเป็นเมืองเก่าเช่นเดียวกับอยุธยาและสุโขทัย จุดขายสำคัญจึงอยู่ที่โบราณวัตถุและโบราณสถาน สภาพบ้านเมืองที่เงียบสงบ

4.9) ไม่ควรมีสถานที่บันเทิงยามราตรี เช่น ไนต์คลับ ผับ หรือบาร์ต่างๆ โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศให้เหตุผลว่าที่ต่างประเทศมีให้เห็นมากมายแล้ว ไม่จำเป็นต้องมาดูที่จังหวัดลำพูน

4.10) กลางคืนของจังหวัดลำพูนจะเงียบมาก ดังนั้นจึงควรเพิ่มในเรื่องของร้านอาหารและแหล่งบันเทิงสำหรับนักท่องเที่ยวได้เข้าไปใช้บริการในยามราตรีบ้าง แต่ไม่ควรมากเกินไปจนทำลายบรรยากาศความเงียบสงบอันเป็นเสน่ห์ของเมือง

5) สินค้าที่ระลึก (Souvenir)

5.1) มีของฝากให้เลือกซื้อมากมาย และราคาถูก

5.2) สินค้ามีคุณภาพและสวยงาม

5.3) ประทับใจพ่อค้าแม่ค้าในจังหวัดลำพูนเพราะมีอัธยาศัยและน้ำใจดี

5.4) ควรมีการจัดเขตจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกเหมือนไนท์บาซาร์ในจังหวัดเชียงใหม่

5.5) ควรจัดให้มีถนนคนเดินตอนกลางคืนบริเวณถนนสายหน้าวัดพระธาตุ โดยอาจให้พ่อค้าแม่ค้าจุดเทียนขายของเหมือนที่หลวงพระบาง ซึ่งนอกจากจะเป็นการส่งเสริม

อาชีพและดูทางในการสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านแล้ว ยังเป็นการเพิ่มเสน่ห์และแหล่งดึงดูดให้กับจังหวัดลำพูนด้วย

5.6) ควรมีการพัฒนาในเรื่องของบรรจุภัณฑ์ (Packaging) ของสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่าและทำให้น่าซื้อเพิ่มมากขึ้น

5.7) ควรมีการพัฒนาสินค้าที่ระลึกให้มีความแตกต่าง และหลากหลาย เนื่องจากสินค้าที่วางขายในปัจจุบันเหมือนกับสินค้าที่วางขายในจังหวัดเชียงใหม่ทำให้ไม่น่าสนใจ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จังหวัดลำพูนจะต้องพยายามสร้างเอกลักษณ์ให้กับสินค้าของตนเองมากขึ้น

5.8) หากต้องการให้สินค้ามีเอกลักษณ์ควรเป็นสินค้าจำพวกงานหัตถกรรม เช่นการจักสาน ทั้งนี้ต้องมีความแตกต่างจากที่อื่นด้วย

5.9) ไม่ควรอนุญาตให้ร้านขายสินค้าเข้าไปตั้งอยู่ในบริเวณวัด ควรย้ายให้ออกมาอยู่ข้างนอกวัดจะดีกว่า โดยแยกเป็นเขตจำหน่ายให้ชัดเจน เนื่องจากเห็นว่าบริเวณวัดเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ มีคุณค่าแก่การเคารพ ดังนั้นจึงควรแยกเรื่องธุรกิจและการค้ากำไรออกไปจากโบราณสถานอันมีค่า

6) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

6.1) ห้องน้ำบางแห่งสกปรกไม่สะอาด มีกลิ่นเหม็น จึงควรมีการปรับปรุงและแก้ไขโดยเร็ว

6.2) ไม่มีเศษขยะตามท้องถนน

6.3) ควรเน้นในเรื่องของความสะอาดในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของบริเวณทั่วไป สถานที่ท่องเที่ยวที่พัก และอาหาร

7) อาหาร (Foods)

7.1) ควรมีการแนะนำอาหารที่มีชื่อเสียงของจังหวัดลำพูน ในข้อมูลการท่องเที่ยวด้วย เพราะเมื่อมาถึงจังหวัดลำพูนนั้นนักท่องเที่ยวยังไม่ค่อยรู้จักอาหารของที่นี่ อาหารส่วนใหญ่อร่อย สะอาด โดยเฉพาะอาหารไทยเป็นอาหารที่อร่อยและมหัศจรรย์มาก

7.2) ไม่มีข้อมูลหรือป้ายแนะนำเกี่ยวกับร้านอาหาร ทำให้ไม่ทราบว่าควรจะไปรับประทานที่ไหนดี และร้านอาหารค่อนข้างหายากมาก

7.3) ร้านอาหารส่วนใหญ่ ยังไม่มีเมนูอาหารเป็นภาษาอังกฤษทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้รับความลำบากในการสั่งอาหาร เพราะไม่ทราบว่าควรจะสั่งอะไรดี

8) ข้อมูลข่าวสาร (Information)

8.1) ข้อมูลของจังหวัดลำพูนมีน้อยมาก จนกระทั่งนักท่องเที่ยวบางคน เข้าใจผิดว่า ลำพูน เป็นเพียงชื่อของสถานที่ท่องเที่ยวแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่เท่านั้น

8.2) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมักมีปัญหาในเรื่อง การหาข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน เนื่องจากปัจจุบันมีข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนค่อนข้างน้อยมาก ดังนั้นจึงควรเร่งประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวของลำพูนให้มากขึ้น นอกจากนี้ข้อมูลที่มีอยู่ ยังเป็นข้อมูลที่ไม่ถูกต้องและไม่เป็นความจริงอีกด้วยในบางเรื่อง

8.3) การเข้ามาเที่ยวจังหวัดลำพูนยังต้องพึ่งมัคคุเทศก์ เพราะข้อมูลท่องเที่ยวมีน้อย ทำให้ไม่สามารถเข้ามาท่องเที่ยวด้วยตนเองได้

8.4) เนื่องจากข้อมูลการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนมีน้อย ทำให้ นักท่องเที่ยวบางส่วนเลือกที่จะเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่หรือจังหวัดลำปางมากกว่า เนื่องจากมี สถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยู่งักมากกว่า

8.5) ควรเพิ่มข้อมูลในเรื่องของสินค้าที่มีชื่อเสียง และสินค้าที่ระลึกของ จังหวัดลำพูนด้วย

8.6) ควรมีศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว แนะนำในเรื่องของแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก และอื่นๆ

8.7) ควรทำการตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดที่อยู่ใกล้เคียง และมีชื่อเสียงเป็นที่ยู่งักมากกว่า ทำให้บริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่แนะนำให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวมากกว่า ส่วนจังหวัดลำพูนนั้นค่อนข้างจะยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติ

8.8) ควรจัดทำคู่มือการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน แผ่นพับ ป้ายบอกทาง ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว ประวัติความเป็นมา แผนที่แสดงสถานที่ท่องเที่ยวโดยละเอียด เป็นภาษาอังกฤษ และภาษาอื่นๆ ด้วย เช่น ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน

8.9) นอกจากข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว และการเดินทางแล้วควรมี การให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิต และประเพณีวัฒนธรรมของคนที่นี่ด้วย

8.10) มีความคิดเห็นที่แตกต่างจากคนอื่นๆ คือ ไม่ต้องการให้มีการ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนมากนัก เพราะเกรงจะทำให้ความนิยมของจังหวัดลำพูนหายไป ไม่ต้องการให้มีผู้คนพลุกพล่านและวุ่นวายเหมือนจังหวัดเชียงใหม่ แต่ เห็นว่าจังหวัดเชียงใหม่จะมีข้อดีในด้านที่พักและการเดินทางสะดวกมากกว่า

8.11) ภายในสถานที่ท่องเที่ยวควรมีผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและความสำคัญของสิ่งต่างๆที่อยู่ภายใน นอกเหนือจากคำบรรยายได้ภาพที่ขาดความละเอียดลึกซึ้ง จะทำให้สถานที่ท่องเที่ยวนั้นน่าสนใจและได้รับความรู้มากขึ้น

8.12) ในการแนะนำหรือโฆษณาเชิญชวนให้นักท่องเที่ยว เข้ามาท่องเที่ยวไม่ควรเน้นการโฆษณาจนเกินความเป็นจริงหรือโฆษณาเฉพาะสถานที่ท่องเที่ยวเท่านั้น ควรมีการปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวให้น่าสนใจมากขึ้นด้วย เช่น การพาไปชมและศึกษาวิถีชีวิตชาวบ้านลำนานาในจังหวัดลำพูน เป็นต้น

8.13) นอกจากการให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวทางหนังสือแล้ว ควรจัดทำเว็บไซต์เพื่อให้บริการข้อมูลท่องเที่ยวทางอินเทอร์เน็ตด้วย

8.14) แม้ว่าจุดเด่นของจังหวัดลำพูนจะอยู่ที่วัดวาอาราม แต่ก็ควรให้ข้อมูลท่องเที่ยวด้านอื่นๆ ด้วย ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติหรือวัฒนธรรม

8.15) เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเข้ามาที่จังหวัดเชียงใหม่ก่อนแล้วจึงเดินทางตัดสินใจเดินทางไปเที่ยวต่อที่จังหวัดลำพูน ดังนั้นควรมีเอกสารและข้อมูลการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนไว้แจกหรือเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ด้วย เช่น แผ่นพับ โดยอาจวางไว้ตามโรงแรม หรือเกสต์เฮาส์ต่างๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถหาข้อมูลได้

8.16) สาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้เวลาท่องเที่ยวอยู่ในจังหวัดลำพูนเป็นระยะเวลาสั้นๆ ก็เนื่องจากขาดข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ นอกจากวัดพระธาตุ และยังขาดข้อมูลเกี่ยวกับที่พักแรม

8.17) การที่มีข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดลำพูนน้อยนั้น ส่วนหนึ่งน่าจะมาจากการที่มีบริษัทนำเที่ยวในจังหวัดลำพูนน้อยมากเมื่อเทียบกับจังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้มีบริษัทนำเที่ยวในจังหวัดลำพูนให้มากขึ้น เพื่อจะได้เป็นตัวกลางในการเผยแพร่ข้อมูลให้นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

9) ด้านอื่นๆ (Other)

9.1) ผู้คนมีน้ำใจและอัธยาศัยดี รู้สึกประทับใจผู้คนที่นั่นมาก

9.2) หากเปรียบเทียบจังหวัดลำพูนกับจังหวัดเชียงใหม่ รู้สึกว่าจังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดที่น่าอยู่มากกว่า เพราะมีมลพิษน้อยกว่าเชียงใหม่ ผู้คนไม่พลุกพล่าน ไม่วุ่นวาย และเงียบสงบมากกว่าเชียงใหม่

9.3) ชื่นชอบความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม

9.4) ชื่นชอบประเพณีและวิถีชีวิตแบบคนไทย

9.5) ชื่นชอบอากาศที่เมืองไทย

9.6) มีความรู้สึกประทับใจและพึงพอใจแล้วกับการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน
เป็นครั้งแรก

9.7) คนในจังหวัดลำพูนไม่ค่อยกล้าคุยกับนักท่องเที่ยว เมื่อนักท่องเที่ยวเข้าไปสอบถามข้อมูลจะไม่กล้าตอบหรือบางคนถึงขั้นวิ่งหนีไปเลย ต่างกับที่จังหวัดเชียงใหม่ที่ผู้คนจะกล้าคุยกับนักท่องเที่ยวมากกว่า

9.8) ต้องการให้ลำพูนยังคงความเป็นตัวของตัวเอง ที่ผู้คนมีความยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงเหมือนในยุโรป ที่ปัจจุบันผู้คนหันมาทำงานเพื่อหวังเงินอย่างเดียว

9.9) บริเวณรอบนอกของสถานที่ท่องเที่ยว ควรมีร้านขายหนังสือด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือเกี่ยวกับด้านประวัติศาสตร์ ดีกว่าการจับนกปลา หรือสัตว์ต่างๆ มาขายซึ่งเป็นการทรมานสัตว์

9.10) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศไม่ชอบการนำสัตว์ อาทิ เต่า นก ปลา มาขายบริเวณหน้าวัด เพราะทำให้รู้สึกเหมือนชาวบ้านต้องการหาเงินกับนักท่องเที่ยวมากจนเกินไป ในขณะที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่แล้วต้องการมาชมความงามของวัดมากกว่า

9.11) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่มั่นใจว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศด้วยกันจะชื่นชอบและรักเมืองลำพูนมากหากได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นเมืองที่มีขนาดเล็ก เงียบสงบ ผู้คนไม่พลุกพล่าน ซึ่งจังหวัดลำพูนควรที่จะรักษาสິงเหล่านี้ไว้ ในขณะเดียวกันก็ควรมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนให้มากขึ้นกว่าเดิม

9.12) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่มองว่าหากมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดลำพูนจำนวนมากจะเป็นการดีต่อคนลำพูน แต่สำหรับนักท่องเที่ยวด้วยกันแล้ว การที่ลำพูนเป็นเมืองที่มีนักท่องเที่ยวน้อยๆ จะเป็นการดีกว่า เพราะการมีนักท่องเที่ยวเข้ามามากๆ จะทำให้บรรยากาศความเงียบสงบ และความเป็นธรรมชาติที่แท้จริงของเมืองหายไป

9.13) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมองว่า การที่ผู้หญิงไทยแต่งตัววาวหวิว คอยให้บริการตามร้านอาหาร ไนต์คลับผับ หรือบาร์ทั่วไปนั้น เป็นเรื่องที่ตลกและน่าดูถูกมากที่สุด

4.4 แนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นการศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ที่ได้จากการระดมความคิด (Focus Group) จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยว ได้แก่ บุคลากรทางการท่องเที่ยวในจังหวัดลำพูนทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เช่น หน่วยงานทางการท่องเที่ยวของจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ประกอบการการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการสินค้าชุมชนหรือ OTOP เป็นต้น เพื่อศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยในการศึกษาถึงสภาพปัญหาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยว และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น และเพื่อตอบคำถามของการวิจัยที่ว่า จังหวัดลำพูนมีปัญหาในเรื่องการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวในประเด็นใดบ้าง และควรมีการพัฒนาอย่างไรบ้าง โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการระดมความคิด จำนวน 40 คน มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

4.4.1 ขั้นตอนเตรียมการ

1) เตรียมการประชุมและประเด็นการประชุม โดยศึกษาแนวทางจากผลการสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่รวบรวม และประมวลไว้เป็นข้อมูลเบื้องต้น ประเด็นการระดมความคิดประกอบด้วย 3 ประเด็นหลัก คือ

1.1) ปัญหาในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ของจังหวัดลำพูน ในด้านสถานที่ / ทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน ด้านการคมนาคม ด้านการจราจร ด้านการประชาสัมพันธ์ / การให้ข้อมูลการท่องเที่ยว ด้านอรรถาธิบายไมตรีของคนท้องถิ่น ด้านอาหารและเครื่องดื่ม ด้านสินค้าที่ระลึก ด้านโรงแรม ที่พัก และปัญหาอื่นๆ

1.2) ความคิดเห็นในประเด็นที่ว่า การท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน ควรเป็นลักษณะใด

1.3) ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง / แนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน

2) คัดเลือกและเชิญผู้เข้าร่วมประชุมโดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มองค์กรภาครัฐและกลุ่มองค์กรภาคเอกชน มีผู้ตอบรับเข้าร่วมประชุมรวม 53 คน แบ่งเป็นกลุ่มที่เข้าประชุมกลุ่มบุคลากรภาครัฐ 24 คนและกลุ่มที่เข้าประชุมกลุ่มภาคเอกชน 29 คน สูงกว่าที่ตั้งเป้าหมายไว้ 13 คน หรือร้อยละ 32.5 ดังรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.28 แสดงผู้เข้าร่วมประชุมระดมความคิดในการพัฒนา และปัญหาการท่องเที่ยวของ
จังหวัดลำพูน

กลุ่มประชุม	สังกัด / หน่วยงาน	จำนวนผู้ร่วมประชุม (คน)
ภาครัฐ	1. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคเหนือ เขต 1	1
	2. สำนักงานเทศบาลในจังหวัดลำพูน	4
	3. ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการจังหวัดลำพูน	2
	4. พัฒนาการจังหวัด	1
	5. องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลำพูน	5
	6. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	1
	7. กรมศิลปากร	1
	8. โรงเรียนมัธยมในจังหวัดลำพูน	2
	9. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน	1
	10. สำนักพระพุทธศาสนาจังหวัดลำพูน	1
	11. สถาบันวิจัยหรือศูนย์	1
	12. สถาบันวิจัยและพัฒนาที่สูง โครงการหลวง	1
	13. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติหริภุญไชย	1
	14. อุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล	1
รวม		23
ภาคเอกชน	1. สหพันธ์ท่องเที่ยวภาคเหนือจังหวัดลำพูน	4
	2. สมาคมธุรกิจท่องเที่ยว	2
	3. เครือข่ายพันธมิตรท่องเที่ยวล้านนา	2
	4. หอการค้าจังหวัดลำพูน	1
	5. เครือข่ายองค์กรชุมชน	3
	6. โรงแรมในจังหวัดลำพูน	4
	7. บริษัทนำเที่ยว	2
	8. บริษัทรถเช่า	1
	9. ผู้ประกอบการสินค้าและของที่ระลึก	7
	10. ผู้ประกอบการร้านอาหาร	1
	11. มัคคุเทศก์	2
	12. ชมรมรักสุขภาพ	1
รวม		30

3) จัดประชุมระดมความคิดในวันเสาร์ที่ 29 กรกฎาคม 2549 โดยได้รับความร่วมมือด้านสถานที่จากพิพิธภัณฑสถานหริภุญไชย จังหวัดลำพูน ใช้เวลาในการระดมความคิด ตั้งแต่เวลา 09.30 ถึง 12.30 น. เป็นเวลาประมาณ 3 ชั่วโมง ในช่วงแรกแยกการประชุมเป็นกลุ่ม ภาครัฐและเอกชนอย่างเป็นอิสระ หลังจากนั้นนำผลที่ได้แต่ละกลุ่มมานำเสนอในที่ประชุมรวมโดย ตัวแทนกลุ่มเพื่อแสดงความคิดเห็นและสรุปร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง

4.4.2 สรุปผลของการประชุมระดมความคิด

จากการสังเกตการณ์ในที่ประชุมพบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมมีโอกาสแสดงความคิดเห็นร่วมกันอย่างกว้างขวาง มีความคิดและแนวคิดสอดคล้องกันทั้งภาครัฐและเอกชนสรุปได้ ดังนี้

1) ปัญหาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนและแนวทางการแก้ไข

สามารถแบ่งเป็นประเด็นหลักได้ 5 ประเด็น คือ

1.1) ด้านสถานที่ท่องเที่ยว

1.1.1) ปัญหาที่พบ

1. สถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนมีจำนวนมาก แต่กระจายอยู่ไกลกันไม่เป็นหมวดหมู่และยังขาดจุดขายโดดเด่น (Highlight) เพียงพอที่จะสามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญบางแห่งยังเข้าไม่ถึงหรือยังไม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวทราบ ทั้งนี้เนื่องจากยังขาดการเชื่อมโยงเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ให้สามารถจัดโปรแกรมหรือเส้นทางท่องเที่ยวที่ต่อเนื่องกัน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะรู้จักเฉพาะวัดพระธาตุหริภุญไชย จึงควรมีการประชาสัมพันธ์และเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอื่นให้โดดเด่นเพิ่มเติมขึ้นมา

2. นักท่องเที่ยวใช้เวลาในสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน ในระยะเวลาสั้นๆ อาจกล่าวได้ว่าเสมือนเป็นเมืองผ่าน เนื่องจากขาดจุดขายที่ชัดเจนและโดดเด่น จึงไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้อยู่ท่องเที่ยวในระยะยาวได้ สิ่งนี้ส่งผลกระทบต่อรายได้ร้านค้าของที่ระลึกด้วย

3. ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน ยังไม่ได้เรียบเรียงอย่างเป็นระบบและขาดเอกภาพ ขาดการรวบรวมจุดเด่นของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งไว้เป็นฐานข้อมูลที่สามารถรวมทั้งการสืบค้นข้อมูลประวัติศาสตร์ในเชิงลึก ทั้งที่แหล่งท่องเที่ยวมีความพร้อมสูงและยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่ยังไม่ได้ประชาสัมพันธ์อีกจำนวนมาก โดยเฉพาะภาครัฐยังมิได้เข้ามาสนับสนุนอย่างเต็มที่ การขาดข้อมูลอย่างเป็นระบบนี้ทำให้ไม่สามารถจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวและขายทัวร์ล่วงหน้าได้ เช่น ชุมชนลุ่มน้ำลี้ ดอยอึมะ ดอยป่าแป๋ ชุมชนลัวะโบราณ

4. สถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งเสื่อมโทรม ขาดการบูรณะฟื้นฟู สิ่งก่อสร้างใหม่บางอย่าง เช่น กำแพงเมือง ประตูเมืองไม่บ่งบอกเอกลักษณ์ของจังหวัดลำพูน นอกจากนั้นยังขาดการควบคุมการปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยว ทำให้สถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งขาดเสน่ห์และความเหมาะสม เช่น การใช้ราวเหล็กในถ้ำทำให้ขาดความเป็นธรรมชาติ หรือการที่วัดบางแห่งมีการปรับปรุงไปอย่างมาก ปัญหาอีกประการหนึ่งคือสถานที่ท่องเที่ยวลดจำนวนลง เนื่องจากการพัฒนาความเจริญทางด้านวัตถุเข้าแทนที่และการรื้อทำลาย

5. แหล่งท่องเที่ยวด้านเกษตรกรรมยังมีน้อย ทั้งๆ ที่จังหวัดลำพูนมีพื้นที่เพาะปลูกมากและมีชื่อเสียงในเรื่องของเกษตรกรรม ส่งพืชผักไปยังจังหวัดต่างๆ และมีส่วนลำไยลือชื่อจนจัดเป็นงานวันลำไย

6. สถานที่ท่องเที่ยวบางแห่ง เช่น ขัวมุง ยังสะอาดไม่เพียงพอ สินค้าที่ระลึกเป็นสินค้าชนิดเดียวกันทั้งหมดเกือบทุกร้าน สินค้าควรมีเอกลักษณ์ท้องถิ่น เช่น ลำไย เป็นต้น นอกจากนั้นสะพานยังใช้ทั้งสำหรับคนเดินและมีรถผ่านทำให้ไม่สะดวกและปลอดภัยกับนักท่องเที่ยว

7. ขาดป้ายบอกทาง และข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวที่โดดเด่น ตัวอย่างเช่น ไม่มีป้ายอธิบายองค์ประกอบเชิงโบราณคดีขององค์พระธาตุหรือ ฤๅษีไฮย หอระฆัง พระเจ้าทันใจ และอื่นๆ นอกจากนั้นยังขาดป้ายประชาสัมพันธ์ที่จะเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น เช่น ที่จอดรถในบริเวณวัดพระธาตุฯ อาจตั้งป้ายประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวไปเที่ยวขัวมุงหรือแหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้วัดพระธาตุโดยจอดรถไว้ได้ เป็นต้น

8. ระบบการบริหารจัดการขาดการเชื่อมโยง แบบบูรณาการ ทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมทั้งขาดความเชื่อมโยงและดำเนินการให้สอดคล้องกันระหว่างภาครัฐ และเอกชน นอกจากนั้นควรมีการสร้างจิตสำนึก และความตระหนักในความเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวให้กับประชาชนจังหวัดลำพูนด้วย

9. มีการออกโฉนดที่ดินเอกชนทับที่โบราณสถาน ทำให้ไม่สามารถเข้าไปใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่ ควรได้มีการแก้ปัญหาโดยบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมที่ดิน กรมศิลปากร กรมธนารักษ์ เป็นต้น

10. อาคารสถานที่สำคัญ ซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์บางแห่งยังไม่ได้พัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวอันหนึ่งเนื่องมาจากขาดงบประมาณ เช่น คู่มุเจ้าจักรคำขจรศักดิ์ บ้านไทยของไทยลือแบบโบราณ เป็นต้น รวมทั้งยังขาดงบประมาณจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นทั้งที่มีแนวคิดในเรื่องนี้อยู่แล้ว

1.1.2) แนวทางการแก้ไขปัญา

ในระหว่างที่ประชุมระดมความคิดเกี่ยวกับ ปัญหาทางด้าน สถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนและตัวอย่างที่พบอย่างเป็นรูปธรรม ที่ประชุมได้นำเสนอ แนวทางแก้ไขปัญาที่อาจเป็นไปได้ ดังนี้

1. อาจพิจารณาสร้างแหล่งท่องเที่ยวขึ้นมาใหม่ในบริเวณวัด พระธาตุหริภุญไชยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือตลาดเชิงวัฒนธรรม มีการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม อย่างดี รวบรวมวัฒนธรรมและสินค้าของที่ระลึกที่เป็นของพื้นเมืองเอกลักษณ์ของจังหวัดลำพูน เช่น จากอำเภอป่าซาง รวมทั้งสินค้าทางการเกษตรจากแหล่งต่างๆ มารวมไว้ในบริเวณนี้ และให้ เจ้าของร้านแต่งกายพื้นเมืองด้วย จะทำให้นักท่องเที่ยวมาเพียงแห่งเดียวก็สามารถสัมผัส วัฒนธรรมของจังหวัดลำพูนได้เกือบทั้งหมด อาจใช้ชื่อว่า “ช่วงเมืองลำพูน” ทั้งนี้ควรได้รับการ สนับสนุนจากจังหวัดด้วย

2. ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ นอกจากวัดพระธาตุ หริภุญไชย อาจสร้างทางเลือกใหม่ๆ เช่น การท่องเที่ยวทางแม่น้ำปิง สร้างบรรยากาศสถานที่ ท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เช่น บริเวณวัดพระธาตุควรสงบเหมือนพระธาตุลำปางหลวง มีการแสดง ดนตรีพื้นเมือง มีร้านขายของที่ระลึกพอสมควร เป็นต้น กรณีขั้วมุงควรจัดแบ่งหมวดหมู่สินค้า มี ศูนย์อาหารและเชื่อมโยงไปแหล่งท่องเที่ยวอื่น เช่น วัดต้นแก้วได้ ซึ่งจะทำให้แหล่งท่องเที่ยวไม่ กระจุกตัวเฉพาะบริเวณวัดพระธาตุฯ

3. มีการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูล จุดเด่นของสถานที่ ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่จะทำให้ได้รับงบประมาณในการบูรณะซ่อมแซมสถานที่ ท่องเที่ยวต่อไปด้วย

1.2) ด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน

1.2.1) ปัญหาที่พบ

1. สาธารณูปโภคพื้นฐาน ได้แก่ ที่จอดรถ ภูมิทัศน์ และสุขา ยังไม่ได้มาตรฐานเพียงพอที่จะบริการแก่นักท่องเที่ยวได้ โดยเฉพาะห้องน้ำมีจำนวนไม่เพียงพอ ความสะอาดไม่ได้มาตรฐาน ถนนและสถานี่ชนสงฆ์ยังไม่สะอาดเพียงพอ

2. สาธารณูปโภคพื้นฐานควรมีมากกว่านี้ เช่น โทรศัพท์ ระหว่างประเทศ ที่แลกเงินตราต่างประเทศ ควรมีป้ายบอกทางชัดเจน มีห้องน้ำสะอาดเพียงพอ

1.2.2) แนวทางแก้ไขปัญหา

1. ภาครัฐควรจัดสรรรายได้จากการท่องเที่ยวส่วนหนึ่ง เพื่อสร้างห้องน้ำที่มีมาตรฐาน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับภูมิทัศน์โดยเฉพาะบริเวณวัดพระธาตุหริภุญไชยและวัดต้นแก้ว

2. การมอบหมายให้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง เป็นผู้รับผิดชอบซ่อมบำรุงสาธารณูปโภคพื้นฐาน กรณีที่เคยมีแผนจะสร้างห้องน้ำบริเวณขั้วมุนั้นอาจไม่เหมาะสม เนื่องจากจะทำให้มีห้องน้ำอยู่บริเวณหน้าวัดพระธาตุหริภุญไชย นอกจากนั้นยังสามารถใช้ห้องน้ำในวัดพระธาตุหริภุญไชยที่มีมากพอได้ โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบดูแลความสะอาดให้มีมาตรฐาน

1.3) การจราจร

1.3.1) ปัญหาที่พบ

1. การจราจรของจังหวัดลำพูนยังไม่เป็นระบบ มีการจอดรถไม่เป็นระเบียบ โดยเฉพาะในช่วงที่มีงานเทศกาล การเดินทางมาจังหวัดลำพูนยังไม่สะดวกเพียงพอ การเดินทางเข้าถึงได้ยาก และขาดข้อมูล การอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับรถประจำทางรวมถึงแผนที่สถานที่ท่องเที่ยวที่ชัดเจน การเดินทางไปสถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งไม่สะดวกและการสร้างหรือปรับปรุงถนนบางจุดใช้เวลานานทำให้ขัดขวางระบบการจราจร

2. ไม่มีป้ายบอกทางไปสถานที่ท่องเที่ยวที่ชัดเจน หรือโดดเด่นสะดุดตา การปิดถนนไม่เป็นเวลา เจ้าหน้าที่จราจรและเจ้าหน้าที่เทศกิจที่ดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของการจราจรยังไม่เพียงพอ ควรมีการจัดทำแผนที่ท่องเที่ยว (เส้นทาง ทางแยก ถนน) ที่ชัดเจน

1.3.2) แนวทางแก้ไขปัญหา

1. อาจพิจารณาส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่ใช้รถสามล้อรับจ้างและรถจักรยาน จัดรายการนำเที่ยวเป็นทางเลือกให้นักท่องเที่ยว เช่น ทัวร์สามล้อเวลากลางคืน มีการจัดแสงสีที่วัดสำคัญหรือจัดตลาดนัดเวลากลางคืน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างไรก็ตามควรมีการศึกษาองค์ประกอบอื่นและความเป็นไปได้ เช่น การเป็นมัคคุเทศก์ที่ดี การแต่งกายที่สะอาด ความสุภาพเรียบร้อยและการไม่ดื่มของมึนเมา หรือรายได้ที่เหมาะสมเพียงพอของสามล้อรับจ้าง เป็นต้น

1.4) การประชาสัมพันธ์และการให้ข้อมูลการท่องเที่ยว

1.4.1) ปัญหาที่พบ

1. ลำพูนมีเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์จังหวัดแต่ไม่มีการปรับปรุงข้อมูลเป็นปัจจุบัน ข้อมูลในเว็บไซต์ตอบสนองกับการศึกษาและการปกครองมากกว่าการท่องเที่ยว
2. ข้อมูลไม่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ขาดการให้ข้อมูลที่ดีแก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งจุดให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวยังมีน้อยไม่ทั่วถึง ทำให้นักท่องเที่ยวหาข้อมูลยากหรือไม่มีข้อมูลแจกให้นักท่องเที่ยว
3. ไม่มีศูนย์กลางการประชาสัมพันธ์ (One Stop Service) การประชาสัมพันธ์เป็นระบบฝากเที่ยว กล่าวคือ การท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนขึ้นกับจังหวัดเชียงใหม่มาโดยตลอด เชียงใหม่เป็นผู้จัดโปรแกรมทัวร์มาลำพูน จึงอาจจำเป็นต้องจัดข้อมูลท่องเที่ยวลำพูนไว้ตามแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ด้วย
4. ภาครัฐยังให้การสนับสนุนไม่เพียงพอ อาจเป็นเพราะรายได้ส่วนใหญ่ของจังหวัดมาจากนิคมอุตสาหกรรม และนโยบายภาครัฐที่ใช้เรื่องรายได้เป็นตัวชี้วัด ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมและโบราณสถานอันเป็นจุดเด่นของจังหวัดนั้นชี้วัดได้ยาก จึงทำให้ขาดผู้นำภาครัฐที่จะดูแลด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัด
5. ข้อมูลการท่องเที่ยวไม่กระจาย ไปในหน่วยงานท่องเที่ยว และกลุ่มเป้าหมายอย่างเพียงพอ ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม เช่น สนามกอล์ฟและโรงแรมที่นักท่องเที่ยวเข้าพักไม่มีเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน จึงควรต้องแก้ไขในเรื่องนี้อย่างเร่งด่วน
6. การท่องเที่ยวบางลักษณะ เช่น การเยี่ยมบ้านจิตรกรมีชื่อ (เช่น อาจารย์จัญญ บัญสวน คุณประสงค์ ลือเมือง คุณอินสน วงศ์สาม) หรือธุรกิจสปายังขาดการประชาสัมพันธ์ในขณะที่มีนักท่องเที่ยวที่เป็นลูกค้าอยู่แล้วและให้ความสนใจพอสมควร จึงควรมีการเชื่อมโยงสิ่งเหล่านี้เข้าไว้ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนด้วย

1.4.2) แนวทางแก้ไขปัญหา

1. ควรต้องมีการจัดระบบการให้ข้อมูลทางเว็บไซต์ และรายการใหม่เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการประชาสัมพันธ์จูงใจสำหรับการท่องเที่ยวได้ เช่น มีข้อมูลที่ตั่งจังหวัด ข้อมูลของดีของจังหวัด อาจตั้งเป็นหัวข้อประชาสัมพันธ์เชิงส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น “เจ็ดวันเหมือนฝันในลำพูน” เป็นต้น

2. จัดให้มีศูนย์กลางการประชาสัมพันธ์ และปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน และมีการมอบหมายผู้รับผิดชอบในการปรับปรุงข้อมูล

3. เพิ่มการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และกระจายข้อมูลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว หน่วยงานราชการ และเชื่อมโยงการท่องเที่ยวการเยี่ยมชมบ้านจิตรกร อนุรักษ์สถาปัตยกรรม เข้าในประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน

1.5) ด้านอาหาร ที่พักและสินค้าของที่ระลึก

1.5.1) ปัญหาที่พบ

1. จังหวัดลำพูนมีร้านอาหารไม่มาก และยังขาดการจัดกลุ่มอาหารประเภทต่างๆ เช่น อาหารพื้นเมือง เป็นต้น

2. ที่พักในจังหวัดลำพูนมีไม่มากนัก และมีข้อจำกัดในการจัดที่พักในชุมชนในลักษณะโฮมสเตย์อันอาจเนื่องจาก ไม่สอดคล้องกับอุปนิสัยหรือวัฒนธรรมของคนจังหวัดลำพูน

3. สินค้าของที่ระลึกบางส่วนยังไม่โดดเด่น และบ่งบอกความมีเอกลักษณ์จังหวัดลำพูน ยังขาดการจัดระเบียบการจำหน่ายสินค้าหน้าร้าน อาคารจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกและของฝากยังไม่ถูกใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ปรากฏอาคารร้างอยู่หลายแห่ง

1.5.2) แนวทางแก้ไขปัญหา

1. ควรปรับปรุงเรื่องร้านอาหาร การจัดกลุ่ม ชนิดอาหาร และปรับปรุงพนักงานร้านอาหาร เช่น พนักงานควรแต่งกายพื้นเมือง ศูนย์ท่องเที่ยวไม่ควรขายเครื่องดื่มของมีนเมา

2. การที่จังหวัดลำพูนมีที่พักไม่มาก อาจเป็นจุดแข็งของจังหวัดที่ทำให้จังหวัดลำพูนเป็นเมืองที่สงบเงียบ ซึ่งไม่ควรย้ายความแออัดจากจังหวัดเชียงใหม่มายังจังหวัดลำพูน อย่างไรก็ตามที่พักที่มีอยู่ก็ควรจัดให้เป็นมาตรฐานสากล และปรับปรุงสถานที่ให้เหมาะสม รวมทั้งพัฒนาพนักงานเกี่ยวกับการต้อนรับแขกด้วยการบริการและกริยามารยาทที่เหมาะสม

3. พัฒนาบรรจุภัณฑ์ ในสินค้าที่ระลึก และมีความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

1.6) ปัญหาอื่น ๆ

1. ขาดเงินทุนหมุนเวียนในการบริหารจัดการ

2. ขาดการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน และการประสานจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชน ภาคเอกชนควรมีการรวมตัวกันอย่างเข้มแข็ง จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและแจ้งข่าวสารความก้าวหน้าให้ประชาชนทราบอย่างต่อเนื่องด้วย

3. การจัดทำผังเมืองขาดทิศทางที่ชัดเจน

4. ประชาชนบางส่วนและบุคลากรในสถานประกอบการท่องเที่ยวยังขาดความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในเรื่องการท่องเที่ยวและประวัติศาสตร์ของเมืองลำพูน

2) ความคาดหวังสภาพการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน

ประเด็นความคาดหวัง ที่จะเห็นการท่องเที่ยวลำพูนเป็นลักษณะอย่างใดนั้น ที่ประชุมได้มีความเห็นร่วมกัน ดังนี้

1. จังหวัดลำพูนเหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นเมืองวัด เป็นเมืองที่มีเสน่ห์อยู่แล้ว มีของดีและสถานที่ท่องเที่ยวจำนวนมากเพียงพอ ทำอย่างไรจึงจะสามารถนำมาเสนอนักท่องเที่ยวได้ อย่างไรก็ต้องพิจารณาในเชิงอนุรักษ์ควบคู่ไปด้วย และการพัฒนาควรเป็นลักษณะยั่งยืนค่อยเป็นค่อยไป ตัวอย่างที่อาจเป็นแม่แบบได้ เช่น หลวงพระบาง หรือ บาหลี เป็นต้น

2. การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน ควรทำให้เป็นเมืองที่มีชีวิตชีวาที่มีระเบียบผสมกลมกลืนไปกับวัฒนธรรม เป็นเมืองที่สงบ สะอาดและรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้อย่างเหนียวแน่น เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ เป็นเมืองเล็กแต่มีเอกลักษณ์ของตนเอง เน้นความเป็นเมืองโบราณอายุ 1,300 ปีที่มากด้วยอารยธรรมและโบราณสถานที่ต้องได้รับการเยี่ยมชมด้วยความเคารพโดยสามารถรองรับความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวได้ด้วย

3. กรณีที่จังหวัดลำพูนเป็นเมืองผ่าน คือ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะพักที่จังหวัดเชียงใหม่และจัดโปรแกรมมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนในระยะเวลาที่จำกัด อาจต้องพิจารณาจัดโปรแกรม / กิจกรรมเพียงพอ และเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตเพื่อดึงให้นักท่องเที่ยวพำนักในจังหวัดลำพูนในระยะเวลาสั้น ตัวอย่าง เช่น มีการไหว้พระ ตักบาตรในตอนเช้ามีตลาดเช้าเชิงวัฒนธรรมที่ข่วง มีอาหารที่เป็นพื้นบ้าน เช่น กาแฟและขนมครกโบราณ จัดโฮมสเตย์ที่เวียงยอง จัดขันโตกที่ลานวัดพร้อมการแสดงง่ายๆ แบบพื้นบ้าน สอนวัฒนธรรมล้านนาแก่นักท่องเที่ยว เช่น นำไปถวายทานให้ผู้ลี้ภัยพร้อมอธิบายที่มาและความเชื่อ การดำเนินการในลักษณะเช่นนี้จะเป็นการฟื้นฟูวัฒนธรรมของจังหวัดลำพูนไปพร้อมๆ กันด้วย ประเด็นที่มีข้อสังเกตไว้ คือ ทำอย่างไรจึงจะไม่เป็น “วัฒนธรรมจัดตั้ง” ซึ่งที่ประชุมมีความเห็นว่าในระยะแรกจำเป็นต้องเป็นวัฒนธรรมจัดตั้งไปก่อน ภายหลังจึงเกิดการซึมซับต่อไป

4. การประชาสัมพันธ์ในเว็บไซต์ ข้อมูลต้องเป็นปัจจุบันซึ่งมีการจัดทำบางส่วนไว้แล้ว ในการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ควรต้องพิจารณาความเชื่อมโยงสถานที่ท่องเที่ยว เช่น มีป้ายบอกต่อแหล่งท่องเที่ยวอื่นด้วย

5. การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน อาจต้องพิจารณาทั้งระบบ ตั้งแต่ผู้นำต้องให้เห็นความสำคัญมีการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ต้องสร้างความรู้ ทักษะและจิตสำนึกด้านการท่องเที่ยวให้ประชาชนทุกระดับ มีการพัฒนามัคคุเทศก์ท้องถิ่น ซึ่งเป็นการพัฒนาแบบองค์รวม นอกจากนั้นควรต้องสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน มีนักวิชาการเข้ามาร่วมพัฒนาทุนทางสังคมและสร้างองค์ความรู้ให้ชุมชน

6. สิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้เกิดรูปธรรม คือ จะต้องกำหนดเจ้าภาพหรือผู้รับผิดชอบนำแนวคิดไปประสานจัดการให้เป็นรูปธรรมจากหลายฝ่าย เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด / นายอำเภอต้องให้การสนับสนุน เทศบาลรับผิดชอบในส่วนการจัดภูมิสถาปัตย์หรือควบคุมการปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยว มีการพัฒนาบุคลากรในทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง สินค้าของที่ระลึกควรสะท้อนเอกลักษณ์ท้องถิ่น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ควรขับเคลื่อนโดยมวลชนท้องถิ่นควบคู่ไปกับการสนับสนุนจากภาครัฐ หรืออาจจัดให้มีเจ้าภาพคณะทำงานรับผิดชอบเรื่องการท่องเที่ยวโดยตรงและมีงบประมาณสนับสนุนอย่างเป็นรูปธรรมก็ได้

4.4.3 สรุปรวบยอดว่าปัญหาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน

จากที่ได้อภิปรายมาทั้งหมด ที่ประชุมได้สรุปรวบยอดว่าปัญหาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนมี 5 ประการ ดังนี้

1. การศึกษาเรื่องการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชน ยังขาดความเข้าใจอย่างชัดเจนสำหรับเป็นแนวในการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถเสริมได้จากการเรียนรู้และดูงาน
2. ปัญหาการจัดการองค์ประกอบพื้นฐานของการท่องเที่ยว โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยว ชุมชน การคมนาคม / การจราจร
3. ไม่มีการทำการตลาดที่เป็นรูปธรรมและในเชิงรุกทั้งที่มีความพร้อม ด้านสถานที่ท่องเที่ยวและความมีเสน่ห์ของเมืองในระดับที่สามารถพัฒนาในระดับที่ดีได้
4. การประชาสัมพันธ์ทั้งภาครัฐและเอกชนไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งควรจะขับเคลื่อนโดยภาคประชาชนและได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ

5. ขาดการปฏิบัติและเจ้าภาพที่เป็นรูปธรรม ชุมชนควรต้องรวมกลุ่มเพื่อ
ผลักดันให้เกิดการบริหารจัดการที่กล่าวมาทั้งหมดโดยภาครัฐเป็นผู้นำก่อน เพื่อให้ภาคเอกชน
เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน” มีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ

1. เพื่อสำรวจและเก็บข้อมูลทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน
2. เพื่อรวบรวมข้อมูลความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน
4. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น

และการตอบคำถามของการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนและยกระดับจังหวัดลำพูนเป็นเมืองน่าท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งในกลุ่มจังหวัดล้านนา มิใช่เป็นเพียงเมืองผ่านในการท่องเที่ยว ประเด็นคำถามในการวิจัย คือ

1. จังหวัดลำพูนมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทใด และอะไรบ้าง
2. นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศมีความพึงพอใจการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนในระดับใด และต้องการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในด้านใดบ้าง
3. จังหวัดลำพูนมีปัญหาด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวในประเด็นใดบ้าง และควรมีการพัฒนาอย่างไรบ้าง

5.1 สรุปขั้นตอนของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยจากข้อมูลทุติยภูมิ และ ข้อมูลปฐมภูมิได้จาก

1. การสร้างเครื่องมือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ แยกเป็น 2 ชุด คือ ชุดที่หนึ่งเป็นแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทยประกอบด้วย 1) ข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยว 2) คำถามเกี่ยวกับการสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อทรัพยากรทางการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 ด้าน คือ การได้รับข้อมูลการท่องเที่ยว การคมนาคม

แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก ที่พักรวม สินค้าที่ระลึก อาหาร และ ความมีอัธยาศัยของคนในท้องถิ่น ลักษณะของคำถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ 3) คำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็น และ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน ชุดที่สองเป็นแบบสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศประกอบด้วย 1) ข้อมูลส่วนตัวนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 2) การสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ด้าน คือ การเข้าถึง (Accessibility) สาธารณูปโภคพื้นฐาน (Infrastructure) ที่พักรวม (Accommodation) สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) สินค้าที่ระลึก (Souvenir) สิ่งอำนวยความสะดวก / การบริการ (Amenities) อาหาร (Foods) และข้อมูลข่าวสาร (Information) ลักษณะของคำถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) 3 ระดับ

2. การศึกษาภาคสนาม ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยรวบรวมข้อมูลจาก

2.1 การแจกแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทยถึงความพึงพอใจที่มีต่อทรัพยากรท่องเที่ยว และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน

2.2 การสัมภาษณ์เชิงลึกนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยมีการจัดเตรียมแบบสัมภาษณ์ คือ เหตุผลของการเลือกจังหวัดลำพูนเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในโปรแกรมการท่องเที่ยว และ ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

2.3 การระดมสมอง (Focus Group) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยวจากภาครัฐและเอกชน เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาการท่องเที่ยว และหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน

3. รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทย 400 ชุด และการสัมภาษณ์เชิงลึกนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศตามเป้าหมาย 40 คน และการระดมสมองจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยว 40 คน แต่เมื่อลงมือปฏิบัติมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศตอบแบบสอบถาม 41 ชุด และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้ความร่วมมือเข้าร่วมระดมความคิด 53 คน จึงนำมาประมวลและวิเคราะห์ผล เครื่องมือจากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

5.2 สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัย เป็นการนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากข้อมูลทฤษฎีภูมิและปฐภูมิโดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยและคำถามการวิจัยเป็นแนวทางการศึกษา และนำเสนอให้สอดคล้อง ดังนี้

5.2.1 ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน

การสำรวจและเก็บข้อมูลทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน ผู้วิจัย กำหนดให้ประเมินรวบรวมจากบริบทการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน ประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐาน ลักษณะทั่วไป ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ของจังหวัดลำพูน

บริบทการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดเล็กที่สุด ที่มีพื้นที่ร้อยละ 4.85 ของพื้นที่ภาคเหนือตอนบน และมีอายุกว่า 1,300 ปีมาแล้ว อยู่ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่ 22 กิโลเมตร ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนท้องถิ่นทั้งคนเมือง คนยอง และชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง ภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบหุบเขา มีทิวเขาโอบล้อมสามด้าน ภูเขาสำคัญคือ ดอยขุนตาล ซึ่งเป็นภูเขาสูงที่สุดของจังหวัด มีแม่น้ำสำคัญ ได้แก่ แม่น้ำปิง แม่น้ำกว๊ม แม่น้ำทา และแม่น้ำลี้ มีภูมิอากาศที่แตกต่างกันอย่างเด่นชัด ในช่วง 3 ฤดู ฤดูร้อนอากาศจะร้อนถึงร้อนจัด ฤดูฝนจะมีฝนตกชุก ฤดูหนาวอากาศจะเย็น

ด้านเศรษฐกิจ พื้นที่ร้อยละ 22.79 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด เป็นพื้นที่ทางการเกษตร ประชากรมากกว่าร้อยละ 50 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรม มีโรงงานอุตสาหกรรมภายในนิคมอุตสาหกรรม 68 โรงงาน และ 765 โรงงานที่ตั้งนอกเขตนิคมอุตสาหกรรมกระจายอยู่ทุกอำเภอ วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ได้จากท้องถิ่น โดยเฉพาะวัตถุประสงค์ทางการเกษตร สินค้าการเกษตรที่สำคัญ คือ ลำไย กระเทียม หอมแดง และพืชผัก สินค้าหัตถกรรม นิยมทำกันทุกอำเภอเป็นอาชีพเสริม อำเภอที่มีชื่อเสียงมากคือ อำเภอป่าซาง โดยเฉพาะที่บ้านหนองเงือก หมู่ที่ 5 ตำบลแม่แรง ตลาดใหญ่ของสินค้า คือ กรุงเทพฯ เชียงใหม่ สินค้าที่สำคัญคือไม้แกะสลัก โดยมีแหล่งผลิตสำคัญคือ อำเภอแม่ทา เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ สินค้าเซรามิกส์ สามารถสร้างมูลค่าแก่จังหวัดได้มาก ส่งจำหน่ายทั้งภายในและต่างประเทศ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ของจังหวัดลำพูน มีทั้งทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้นมา มีองค์ประกอบครบทั้ง 3 ประเภท คือ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการการท่องเที่ยว และการเข้าถึง

1. สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว มีทั้งหมด 113 แห่ง ประกอบด้วยสิ่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน และศาสนา ทั้งหมด 54 แห่ง มีวัดวาอารามเก่าแก่มากมายซึ่งมีประวัติยาวนาน สถาปัตยกรรมที่ย้อนหลังไปถึงพุทธศตวรรษที่ 16-17 พิพิธภัณฑ์สถานอนุสาวรีย์ และอนุสรณ์สถาน แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม 31 แห่ง มีขนบธรรมเนียมที่สืบทอดมาช้านาน วิถีชีวิตชุมชน แหล่งศิลปวัฒนธรรม แหล่งหัตถกรรม / สินค้าพื้นเมือง แหล่งเกษตรกรรม กิจกรรม กีฬา และนันทนาการ ซึ่งมีการจัดเทศกาลงานประเพณีในช่วงฤดูหนาว แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ 28 แห่งจำพวกวนอุทยาน เช่น อุทยานแห่งชาติแม่ปิงและดอยขุนตาล ถ้ำ น้ำตก อ่างเก็บน้ำ และจุดชมทิวทัศน์ อำเภอฝางจะเป็นอำเภอที่มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมากที่สุด

2. สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการทางการท่องเที่ยว ทั้งปัจจัยหลักทางสาธารณูปโภคพื้นฐาน และปัจจัยเสริม ปัจจัยหลักได้แก่ ทางด้านกระแสไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมีแหล่งผลิตจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง และ โรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนแม่งัด จังหวัดเชียงใหม่ สามารถให้การบริการครอบคลุมพื้นที่ การประปามีแหล่งผลิตจากบ่อบาดาล และอ่างเก็บน้ำท่าสบเส้า นอกจากนี้มีระบบความปลอดภัย การสื่อสาร การไปรษณีย์ ธนาคารและการให้การบริการสาธารณสุข สำหรับปัจจัยเสริมทางการท่องเที่ยว ได้แก่ ที่พักแรมที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ 23 แห่ง โดยอยู่ในเขตอำเภอเมือง 11 แห่ง นอกจากนี้ยังมีบ้านพักรับรองการบริการของอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล และอุทยานแห่งชาติแม่ปิง การบริการอาหารและเครื่องดื่ม มีร้านอาหารทั้งหมด 69 แห่ง เป็นร้านอาหารไทย 35 ร้าน ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวต่างประเทศได้ในเขตอำเภอเมือง บริการนำเที่ยว ได้แก่ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวซึ่งเปิดบริการวัน-เวลาราชการ บริษัทนำเที่ยว 4 แห่ง ชมรมรถเช่า และสามารถเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองทั้งในเขตอำเภอเมืองและต่างอำเภอ สินค้าที่ระลึกประเภทงานหัตถกรรมและของกินหรือสินค้า OTOP ต่างๆ ได้แก่ ผ้าทอยกดอกที่มีชื่อ ของชาวยองที่บ้านศรีเมืองย้อย บ้านเวียงยอง ในเขตอำเภอเมือง ผ้าฝ้าย ผ้าบาติกจากอำเภอป่าซาง ไม้แกะสลักจากไม้จำฉา จากบ้านหนองยางโค บ้านเหมืองสัก บ้านแพะหลวง ตำบลทางทุ่งหลวง อำเภอแม่ทา หรือโคมไฟไม้ผลิตภัณฑ์จากเศษไม้สัก เซรามิก จากแหล่งผลิต เตาชนวน หลง ประเภทของกิน ได้แก่ ลำไยสด ลำไยแห้ง ไวน์ลำไย ไวน์ผลไม้ ไข่อั่ว และกระเทียม

3. การเข้าถึง สภาพการคมนาคมมีความสะดวก สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาลทั้งทางรถยนต์ รถโดยสารประจำทาง รถไฟ และเครื่องบินโดยมาลงที่สนามบินเชียงใหม่ และการท่องเที่ยวเข้าถึงยังอำเภอต่างๆ ได้ด้วยตนเอง

5.2.2 ข้อมูลความต้องการ และ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ

ผลการวิจัยเพื่อ รวบรวมข้อมูลความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศว่า มีความพึงพอใจในระดับใด และต้องการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในด้านใดบ้าง พบว่า

ข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนมากเป็นหญิงและมาจากแต่ละภาคของประเทศไทย ส่วนใหญ่มาจากภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ในวัยทำงาน อายุระหว่าง 16 ถึง 35 ปี และเกือบร้อยละ 50 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพ เป็นพนักงานหรือลูกจ้างมีรายได้ส่วนตัว 5,001 ถึง 10,000 บาท หรือกลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 20,001 บาท และเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดลำพูนโดยรถส่วนตัว

ข้อมูลการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้จากคนใกล้ชิด เช่น จากเพื่อนและญาติ ส่วนมากเคยท่องเที่ยวมาก่อนมากกว่า 4 ครั้ง และที่ไปประจำคือ วัดพระธาตุหริภุญไชยวรมหาวิหาร โดยมีจุดประสงค์เพื่อ เที่ยววัดและไหว้พระ และที่ประทับใจมากที่สุดคือ ความสงบเงียบของบ้านเมือง ระยะเวลาที่ให้อยู่ในจังหวัดลำพูนตั้งแต่ 1 วันขึ้นไป โดยมากจะพักค้างคืนที่จังหวัดอื่น ถ้าพักที่ลำพูนมักจะพักบ้านญาติหรือบ้านเพื่อน

ข้อมูลนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ส่วนใหญ่เป็นชาย เชื้อชาติอเมริกัน ท่องเที่ยวเป็นครั้งแรก โดยได้ข้อมูลจากหนังสือแนะนำการท่องเที่ยว หรือวารสาร หรือหนังสือพิมพ์ มีจุดประสงค์เพื่อแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ โดยอยู่ไม่ถึงครึ่งวัน และพักค้างคืนที่บ้านเพื่อน

ความต้องการพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความต้องการให้มีการปรับปรุงในเรื่อง การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อต่างๆ เอกสารประกอบการท่องเที่ยว ศูนย์การให้ข้อมูลการท่องเที่ยว การจัดให้มีผู้ทรงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม และสถาปัตยกรรม บรรยายความเป็นมา ณ บริเวณแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้คือ ป้ายบอกเส้นทาง ระบบการจราจรภายในจังหวัด และความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศให้เหตุผลที่เดินทางมาจังหวัดลำพูนเพราะ จังหวัดลำพูนเป็นเมืองเล็กๆ เป็นเมืองเก่า ที่เงียบสงบ สวยงาม มีความเป็นธรรมชาติ มีวัดและสถาปัตยกรรมแบบไทย มีประเพณี วัฒนธรรมที่น่าสนใจ ผู้คนเป็นมิตร มีวิถีชีวิตแบบล้านนา

ความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชาวต่างประเทศ ในด้านการเข้าถึง คือควรมีหนังสือแนะนำการท่องเที่ยวมากกว่าที่มีอยู่ ป้ายแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษ การจัดระบบการคมนาคม มีรถโดยสารประจำทางมากกว่านี้ การจำกัดรถยนต์เข้าในเขตแหล่งท่องเที่ยว จัดเขตสำหรับรถรับจ้าง มีการจัดคิวรถ และเส้นทางเดินรอบๆเมือง มีความร่มรื่น สามารถเดินชมเมืองได้ ที่พักรวม จากความได้เปรียบของจังหวัดลำพูนในด้านพื้นที่ที่ตั้งเหมาะสมอยู่ระหว่างเชียงใหม่และลำปาง ควรจัดจังหวัดลำพูนเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวด้านที่พักและศูนย์การบริการด้านอาหาร สิ่งปลูกสร้างควรมีรูปแบบของสถาปัตยกรรมในการอนุรักษ์ความเป็นล้านนา ที่สอดคล้องกับบรรยากาศความเป็นเมืองเก่าแก่

สิ่งดึงดูดใจ จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดเล็กๆ ที่เงียบสงบ มีเสน่ห์ มีกลิ่นอายของประวัติศาสตร์ ควรคงสภาพความเป็นเมืองประวัติศาสตร์ไว้ การบูรณะหรือปรับปรุงสิ่งก่อสร้างควรคำนึงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของลำพูน ไม่ควรมีสถานบันเทิงยามราตรี ควรคงสภาพเทศกาลงานประเพณีต่างๆในรูปแบบที่เรียบง่าย การละเล่นที่สุภาพ ส่งเสริมการละเล่นดนตรีพื้นบ้านล้านนา และควรสร้างหรือจัดกิจกรรมดึงดูดความสนใจ เช่น การเปิดพิพิธภัณฑ์ หรือ มีศูนย์สาธิตการทำเซรามิก ทำงานหัตถกรรม หรือผลิตภัณฑที่มีชื่อของจังหวัดลำพูน

สินค้าที่ระลึก ควรจัดให้มีเขตจำหน่ายสินค้า และสร้างบรรยากาศความเป็นล้านนาด้วยการจัดให้มีถนนคนเดินตอนกลางคืนด้วยการจุดเทียนขายของ จะเป็นการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้แก่ชาวบ้านด้วย ควรพัฒนาเรื่องบรรจุภัณฑ์ของสินค้า และสร้างเอกลักษณ์สินค้าจากหัตถกรรมให้แตกต่างจากที่อื่น ไม่ควรอนุญาตให้ขายของภายในวัดอันเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์

สิ่งอำนวยความสะดวก / การบริการ ควรปรับปรุงเรื่องความสะดวก บริเวณถนนหนทาง ที่พัก อาหาร และห้องน้ำตามแหล่งท่องเที่ยว

อาหาร ควรบรรจุข้อมูลด้านร้านอาหารในการแนะนำ การท่องเที่ยว เมนูอาหารควรจัดทำเป็นภาษาอังกฤษด้วย

ข้อมูลข่าวสาร ควรมีการปรับปรุงข้อมูลข่าวสารให้มากขึ้น ทันสมัย ในเรื่องศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว สินค้าที่ระลึก ที่พัก อาหาร แหล่งท่องเที่ยว แผนที่ท่องเที่ยว การท่องเที่ยววิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรม จัดทำเป็นภาษาอังกฤษ และภาษาอื่นๆ เช่น ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน ตามสถานที่ท่องเที่ยว มีผู้บรรยายเป็นผู้ที่มีความรู้ในประวัติศาสตร์ และความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ทำการตลาดการท่องเที่ยวมากขึ้น และส่งเสริมบริษัทนำเที่ยวจังหวัดลำพูน

ความต้องการอื่นๆ คือ ต้องการให้คนในจังหวัดลำพูนคงความเป็นตัวของตัวเอง มีความยิ้มแย้มแจ่มใส และบริเวณรอบนอกสถานที่ท่องเที่ยวไม่ควรจับสัตว์ นามายา โดยเฉพาะหน้าวัดเพราะทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกว่าการหาเงินกับนักท่องเที่ยวมากเกินไป และเป็นการทรมานสัตว์ อาจมีร้านขายหนังสือด้านการท่องเที่ยวแทน จำกัดนักท่องเที่ยวไม่มากเกินไปเพราะจะทำให้ลายบรรยากาศความเงียบสงบ และเป็นธรรมชาติ การระมัดระวังการแต่งกายของหญิงไทย

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ

ผลการวิจัยในการสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ ต่อทรัพยากรทางการท่องเที่ยว พบว่า

นักท่องเที่ยวชาวไทย มากกว่าร้อยละ 50 มีความพึงพอใจต่อทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน โดยภาพรวมมีความพึงพอใจมากเรียงลำดับความพึงพอใจดังนี้คือ คนในท้องถิ่นมีอัธยาศัยไมตรี การคมนาคม สินค้าที่ระลึก แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกอาหาร / การบริการ ที่พักแรม และการได้รับข้อมูลการท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับน้อยกว่าองค์ประกอบในด้านอื่น

เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว พบว่า

การได้รับข้อมูลการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจในระดับปานกลางต่อการได้รับการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัด

การคมนาคม มีความพึงพอใจมากในด้านความสะดวกในการเดินทางและถนนภายในจังหวัด พึงพอใจปานกลางต่อระบบการจราจรภายในจังหวัด

แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก / การบริการ มีความพึงพอใจในระดับมากในด้าน ความปลอดภัย ความสะอาด ความน่าสนใจ และที่จอดรถสะดวกและเพียงพอ พึงพอใจปานกลาง ในเรื่องความสะดวกของสุขา สถานที่ท่องเที่ยวมีให้เลือกมากมาย และป้ายบอกทางหรือแผนที่

ที่พักแรม โดยรวมมีความพึงพอใจปานกลาง เรียงลำดับความพึงพอใจดังนี้ คือ ที่พักแรมมี ความสะอาด ความปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้ใช้บริการ มีให้เลือกหลายประเภท การให้บริการน่าพอใจ ราคาที่พักแรมจะเป็นองค์ประกอบที่พึงพอใจน้อยกว่าองค์ประกอบอื่นของที่พักแรม

สินค้าที่ระลึก โดยรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก เรียงลำดับความพึงพอใจดังนี้ คือ การแสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น สินค้ามีคุณภาพ มีความหลากหลาย แต่ในเรื่องความเหมาะสมของราคานักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจปานกลาง